

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2124423

**AKTIVIZÁCIA ENDOGÉNNÉHO ROZVOJOVÉHO
POTENCIÁLU VYBRANEJ VIDIECKEJ OBCE**

2011

Lucia Vaculová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**AKTIVIZÁCIA ENDOGÉNNEHO ROZVOJOVÉHO
POTENCIÁLU VYBRANEJ VIDIECKEJ OBCE**

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	6218800 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra verejnej správy
Školiteľ:	Ing. Denisa Hanáčková, PhD.

Nitra 2011

Lucia Vaculová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Lucia Vaculová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Aktivizácia endogénneho rozvojového potenciálu vybranej vidieckej obce“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 18.apríla 2011

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani Ing. Denise Hanáčkovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce a tiež Obecnému úradu Lipová za ochotu pri poskytovaní informácií.

Abstrakt (v štátnom jazyku)

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo identifikovať a zhodnotiť endogénny rozvojový potenciál obce Lipová a navrhnúť riešenia jeho ďalšej aktivizácie. Pre splnenie takto stanoveného cieľa bolo nevyhnutné si preštudovať domácu ako aj zahraničnú literatúru, analyzovať endogénne rozvojové faktory obce, vykonať dotazníkový prieskum verejnej mienky obyvateľov, vypracovať SWOT analýzu a formulovať návrhy a odporúčania, ktoré môžu v budúcnosti zlepšiť celkový socioekonomický rozvoj obce. Predmetom skúmania bola obec Lipová v okrese Nové Zámky, ktorá sa so svojou rozlohou 1363 ha a počtom obyvateľov 1610 (k 31.12.2009) zaraďuje medzi stredne veľké obce okresu. Obec zastáva významnú a strategickú geografickú polohu v rámci rozvíjajúceho sa priemyselno-poľnohospodárskeho regiónu vo vzťahu k pólom rastu, má bohatú históriu a jej katastrálne územie je tvorené z 86% úrodnou poľnohospodárskou pôdou. V rámci analýzy demografického potenciálu môžeme povedať, že obec má pomerne stabilný vývoj počtu obyvateľov a priaznivú podnikateľskú aktivitu, ktorá je však málo diverzifikovaná a nevytvára dostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov, ktorí tak musia za prácou dochádzať do okolitých miest a obcí. V obci je nevyhnutné dobudovať kanalizačnú sieť, vytvoriť územný plán a zriadiť verejný internet. Miestna samospráva by sa pri rozvoji obce mala sústrediť aj na budovanie a skvalitňovanie prvkov sociálnej infraštruktúry najmä služieb, ktoré v obci absentujú, zlepšovať komunikáciu občanov so samosprávou a motivovať ich k aktívnej účasti na výkone samosprávy, zvyšovať celkovú propagáciu obce v spojení s rozvíjajúcim sa cestovným ruchom v regióne a v súlade s ochranou životného prostredia.

Po komplexnom zhodnotení všetkých týchto faktorov môžeme povedať, že obec Lipová má dobrý rozvojový potenciál, ktorého efektívnym využitím môže obec dosiahnuť výrazný rozvoj, pričom by si mala zachovať víziu svojho pokojného, príjemného, vidieckeho a prírodného prostredia, ktoré ponúka.

Kľúčové slová: obec, miestna samospráva, endogénny rozvojový potenciál, socioekonomický rozvoj, aktivizácia

Abstrakt (v cudzom jazyku)

The main objective of this thesis was to identify and assess the endogenous development potential of the Lipová community and propose solutions to its further activation. To meet this target was necessary can study the domestic and foreign literature, analyse endogenous development factors of village, conduct a questionnaire survey of public opinion people, develop a SWOT analysis and formulate proposals and recommendations, which may in the future to improve the overall socioeconomic development of the community. The subject of analysis was the Lipová community in the district Nové Zámky, which is having its area of 1,363 hectares and a population of 1610 (31.12.2009) ranks among the medium sized village in district. The village is of significant and strategic geographical location within the booming industrial and agricultural region in relation to the growth poles, has a rich history and its cadastral area comprises 86% of fertile agricultural land. In an analysis of demographic potential, we can say that the municipality has a relatively stable development of population and a favorable business activity that is less diversified and not enough jobs for residents who must commute there to nearby cities and towns. The village is necessary to complete the sewerage network, a land use plan and establish a public Internet. Local government should be in the development community should also focus on building and upgrading of the element of social infrastructure, particularly services in the village are missing and are needed to improve communication with citizens, local government and encourage them to participate actively in decision-making, increases overall promotion of the municipality in conjunction with emerging tourism in the region in accordance with environmental protection.

After a comprehensive evaluation of all these factors, we can say that the Lipová community has a relatively good development potential that effective use can achieve significant community development, and should maintain a vision of its peaceful, pleasant, rural and natural environment that it offers.

Keywords: community, local government, endogenous development potential, socio-economic development, activation

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek a značiek.....	8
Úvod	9
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	10
1.1 Vymedzenie pojmu samospráva.....	10
1.1.1 Samospráva obce	11
1.2 Orgány obce.....	13
1.3 Kompetencie obce	15
1.3.1 Vlastné kompetencie obce	16
1.3.2 Prenesený výkon štátnej správy vykonávaný obcami.....	17
1.4 Ekonomické podmienky pre rozvoj.....	21
1.4.1 Majetok obcí	21
1.4.2 Rozpočet obcí.....	23
1.5 Regionálny rozvoj	25
1.6 Endogénny regionálny rozvoj.....	27
1.7 Faktory regionálneho rozvoja.....	30
1.7.1 Prírodný potenciál.....	31
1.7.2 Demografický potenciál.....	33
1.7.3 Ekonomický potenciál	36
1.7.4 Technická infraštruktúra	38
1.7.5 Sociálna infraštruktúra	39
1.7.6 Partnerstvo a fungovanie inštitúcií.....	40
2 Cieľ práce.....	42
3 Metodika práce.....	43
4 Vlastná práca	46
4.1 Základná charakteristika a poloha obce	46
4.2 Historický vývoj obce.....	47
4.3 Prírodné danosti.....	49
4.3.1 Geologické a geomorfologické pomery.....	49
4.3.2 Klimatické a hydrologické podmienky	49
4.3.3 Pôdny fond	50
4.3.4 Rastlinstvo a živočíšstvo.....	52

4.3.5	Životné prostredie	53
4.4	Obyvateľstvo a jeho štruktúra	54
4.4.1	Vývoj celkového počtu obyvateľov	54
4.4.2	Veková štruktúra obyvateľstva	58
4.4.3	Vzdelanostné zloženie obyvateľstva.....	59
4.4.4	Národnostná štruktúra obyvateľstva	59
4.4.5	Religiózna štruktúra obyvateľstva	60
4.5	Technická infraštruktúra.....	61
4.5.1	Cestné siete a dopravné systémy.....	61
4.5.2	Energetické hospodárstvo	62
4.5.3	Vodné hospodárstvo.....	62
4.5.4	Odpadové hospodárstvo.....	63
4.5.5	Telekomunikačné siete.....	65
4.6	Sociálna infraštruktúra.....	65
4.6.1	Domový a bytový fond	65
4.6.2	Školské a predškolské zariadenia.....	65
4.6.3	Zdravotníctvo	67
4.6.4	Sociálna starostlivosť	68
4.6.5	Ostatné služby obyvateľstvu	68
4.7	Ekonomický potenciál obce	70
4.7.1	Ekonomická štruktúra v obci tvorená súkromným sektorom	70
4.7.2	Ekonomická základňa obce.....	71
4.8	Majetok a rozpočet obce.....	73
4.8.1	Súčasná využiteľnosť majetku obce	73
4.8.2	Rozpočet obce, finančná a daňová sila obce.....	74
4.9	Výsledky socioekonomického prieskumu verejnej mienky občanov obce	79
4.10	SWOT analýza obce	87
5	Návrhy a odporúčania	89
6	Záver.....	93
7	Zoznam použitej literatúry.....	96
8	Prílohy	100

Zoznam skratiek a značiek

ČOV	Čistička odpadových vôd
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EÚ	Európska Únia
LED	Lokálny ekonomický rozvoj (local economic development)
FO	Fyzická osoba
MŠ	Materská škola
OP	Operačný program
OÚ	Obecný úrad
OZ	Obecné zastupiteľstvo
PF	Pôdny fond
PO	Právnická osoba
SR	Slovenská republika
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
TKO	Tuhý komunálny odpad
TTP	Trvalé trávne porasty
VÚC	Vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka Zákonov (od 1.1.1993)
ZŠ	Základná škola

Úvod

Slovensko podľa svojej štruktúry osídlenia je krajinou s prevažnou väčšinou vidieckych regiónov. Vidiecky priestor na Slovensku zaberá až 86 % územia, v ktorom v súčasnosti žije 43 % obyvateľov. Na svoju rozlohu a počet obyvateľov má oveľa viac municipalít v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ. Celkovo je na Slovensku 2883 obcí, pričom až 95% z nich spĺňa kritérium vidieckosti. Takýto výrazný podiel vidieckych obcí a hlavne ich značné vzájomné disparity sú hlavnými dôvodmi, prečo sa v súčasnosti venuje veľká pozornosť problematike miestneho rozvoja a rozvoja vidieckych obcí, ktorý by mal byť zameraný hlavne na zintenzívnenie využívania vlastných vnútorných zdrojov a na existujúce možnosti a potenciál daného územia (endogénny rozvoj).

Vidiecke obce a ich obyvateľstvo musia často čeliť rôznym narastajúcim socioekonomickým problémom, ktoré majú korene hlavne v nedostatočne vybudovanej technickej infraštruktúre, nízkej ponuke pracovných príležitostí a služieb, vysokej miere nezamestnanosti, či v migrácii mladých ľudí z obce. Hlavným problémom vidieckych obcí zostáva aj naďalej nedostatok finančných prostriedkov, často krát nezáujem obyvateľov o správu vecí verejných a neustále pretrvávajúce disparity medzi nimi.

Základnou úlohou regionálnej politiky akéhokoľvek štátu je postupné vyrovnávanie týchto rozdielov, sociálno-ekonomická súdržnosť a sústavné zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov. Na tento účel slúžia hlavne nástroje kohéznej politiky, ktorými sú štrukturálne fondy, Európsky fond rozvoja vidieka, ako aj vládne granty, či podpora investorov formou vložených investícií do územia.

Po vstupe SR do EÚ sa oveľa intenzívnejšie ako doposiaľ dostáva do popredia miestny rozmer spoločenských a ekonomických procesov, ktorý je vyjadrený v princípe subsidiarity, čo znamená riešiť a rozhodovať o veciach tam, kde vznikajú – v obciach. Obce a miestne samosprávy sa stávajú zodpovednými za rozvoj svojho územia, dokážu lepšie poznať rozvojové zdroje svojho územia, možnosti ich využitia a keďže sú najbližšie k občanom, vedia ich aj priamo zapojiť do rozhodovacieho procesu vo veciach, ktoré sa ich bezprostredne týkajú. Každá obec teda predstavuje určitú heterogénnu štruktúru vyžívania prírodných, ľudských a ekonomických zdrojov a je len na občanoch, ktorí v nej žijú, ako využijú, rozvinú a aktivizujú rozvojový potenciál svojej obce.

---

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Vymedzenie pojmu samospráva

Podľa **Moravčíkovej a Kučírkovej (2006)** je samospráva forma usporiadania spoločnosti či jej častí, kedy bezprostredne o prijatých rozhodnutiach rozhodujú tí, ktorých sa tieto opatrenia týkajú. Ideál samosprávy je formulovaný v protiklade k usporiadaniu spoločnosti, ktoré členov sociálneho útvaru rozdeľuje na tých, ktorí rozhodujú a tiež na tých, ktorí sú ovládaní a riadení. Cieľom samosprávy je teda sprehľadniť a čo možno najviac priblížiť rozhodovanie na tých, o ktorých sa rozhoduje.

Ako uvádza **Tvrdoň, Hamalová a Žárska (1995)**, samospráva tvorí neoddeliteľnú súčasť demokratickej správy štátu a podstatou tejto samosprávy je, že obce samostatne rozhodujú a uskutočňujú všetky úkony, ktoré súvisia so správou obcí a ich majetku.

Podľa **Géciovej (2002)** je samospráva správa vecí verejných, ktorá je vymedzená demokratickým spôsobom, čiže priamo občanmi v rámci samosprávnych celkov a spolu so štátnou správou zabezpečuje celospoločenské záujmy.

Belajová a Balážová (2004) zase chápu miestnu samosprávu ako oprávnenie obce resp. regiónu samostatne rozhodovať a uskutočňovať právom vymedzený okruh záležitostí priamo spätých so záujmami obyvateľstva danej obce alebo regiónu.

Tej (2002) považuje samosprávu za správu vecí spravovaných vlastnými subjektmi, tzn. že občania si vlastnými silami realizujú prevažnú časť úloh správy prostredníctvom subjektov verejnej správy. Pre tie je charakteristické, že nie sú orgánmi štátu, ale sú neštátnymi právnickými osobami zriadenými zákonom a ich samosprávne úlohy sú tiež vymedzené zákonom.

Provazníková (2007) chápe územnú samosprávu ako formu verejnej vlády a verejnej správy, ktorá umožňuje samostatné spravovanie vecí verejných na území menšom ako je štát. Každý stupeň územnej samosprávy je tak vymedzený geograficky, v ktorom žije spoločenstvo občanov a realizuje samosprávu verejných záležitostí, ktoré sa týkajú daného spoločenstva občanov.

Už v Európskej charte miestnej samosprávy podľa čl. 3 bola miestna samospráva definovaná ako prirodzeno-právny inštitút. Jeho prejavom sú vymedzené práva

---

a schopnosti obyvateľstva spravovať časť verejných záležitostí, ktorá patrí medzi ich vlastné.

1.1.1 Samospráva obce

Podľa **Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení** je obec v Slovenskej republike charakterizovaná ako samostatný samosprávny územný celok, ktorý združuje občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Obec je tiež právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a vlastnými príjmami a kde samosprávu obce vykonávajú obyvatelia obce prostredníctvom orgánov obce, hlasovaním obyvateľov obce a tiež verejným zhromažďovaním týchto obyvateľov.

Zákon o obecnom zriadení je zákonom, ktorý upravuje postavenie obce, jej orgány, združovanie obcí a upravuje aj ďalšie jej činnosti a povinnosti, ktoré jej možno ukladať, rovnako ako aj zasahovať do jej oprávnení len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

Obyvateľ obce sa zúčastňuje na samospráve obce, z čoho mu prináležia aj patričné práva. A to najmä právo:

- voliť orgány samosprávy obce a byť zvolený do orgánov samosprávy obce,
- hlasovať o dôležitých otázkach života a rozvoja obce (miestne referendum),
- zúčastňovať sa na zasadnutiach obecného zastupiteľstva, verejných zhromaždení a vyjadrovať na nich svoje názory,
- používať obecné zariadenia a ostatný majetok obce obvyklým spôsobom,
- obracať sa na orgány obce so svojimi podnetmi a sťažnosťami,
- požadovať v čase náhlej núdze pomoc.

Ako uvádza **Gozora a kol. (2007)** pri výkone samosprávy má obec svoju úlohu, ktorou je starostlivosť o všestranný rozvoj územia obce a tiež o obyvateľstvo, ktoré v ňom žije. Každá obec má:

- názov obce,
- katastrálne územie – je to územno-technická jednotka, ktorá tvorí uzatvorený a evidovaný súbor nehnuteľností a ktorá sa člení na intravilán a extravilán

-
- intravilán (tá časť územia obce, v ktorej sa sústreďuje zástavba a nachádzajú sa pozemky na zastavanie),
  - extravilán (tá časť územia obce, ktorá je mimo zástavby a je tvorená poľnohospodárskou pôdou (parcely), lesmi, vodnými plochami atď., ktoré patria do katastrálneho územia obce),
- právo na vlastné symboly (vlajka, erb, pečať a hymna),
  - právo združovať sa s inými obcami.

Belajová a Balážová (2004) definujú obec ako právnickú osobu a ako ekonomickú a sociálnu jednotku.

- *Obec ako právnická osoba* je spôsobilá na práva a povinnosti jej prislúchajúce rovnako ako ktorejkoľvek inej právnickej osobe. Má spôsobilosť na právne úkony, takže môže vlastným konaním vo vlastnom mene zakladať, meniť a rušiť právne vzťahy, tiež kúpiť alebo predat' nehnuteľnosti. Obec môže uzatvárať pracovnú zmluvu s konkrétnou FO prostredníctvom starostu obce.
- *Obec ako ekonomická jednotka* uskutočňuje svoju ekonomickú činnosť na základe vlastného majetku, s ktorým môže nakladať v zmysle zákonom stanovených podmienok a finančných zdrojov, ktorými disponuje a financuje samosprávne úlohy uložené zákonom a zabezpečuje rozvojové programy.
- *Obec ako sociálna jednotka* združuje na svojom území rôzne skupiny obyvateľstva, ktorým vytvára podmienky pre vyššiu kvalitu života. Obyvatelia obce sa podieľajú na samospráve obce a obec je im povinná zabezpečiť uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú zo statusu obyvateľa obce.

Žárska a kol. (2007) tvrdia, že samospráva obce musí byť vybavená určitými predpokladmi preto, aby mohla zabezpečovať a realizovať jednotlivé funkcie. Ide hlavne o legislatívne, organizačné, ekonomické, personálne a informačné predpoklady:

1. *Legislatívne predpoklady*, predstavujú zákony a právne normy, ktoré vymedzujú kompetencie a nástroje samosprávy v ovplyvňovaní lokálneho ekonomického rozvoja (LED – local economic development).
2. *Organizačné predpoklady*, chápeme ich ako inštitucionálne zázemie pre LED, ktoré zahŕňa štruktúru orgánov samosprávy a inštitúcie, ktoré samospráva iniciuje.

-
3. *Ekonomické predpoklady*, sú ovplyvnené na jednej strane štruktúrou majetku a rozpočtu obce, ale rovnako tiež hospodárskou situáciou v danej lokalite (ako je napr. miera nezamestnanosti, odvetvová štruktúra, atď.)
  4. *Personálne predpoklady*, ktoré nadväzujú na organizačné predpoklady a vyjadrujú osobnostné danosti a manažérske schopnosti predstaviteľov samosprávy, ktoré môžu výrazne ovplyvniť realizáciu stratégií LED.
  5. *Informačné predpoklady*, chápeme ako zdroje informácií využívané nielen vo vnútri obce (kvalita databázy údajov o obci a jej činnosti používaná aktérmi lokálneho rozvoja), ale aj informačné databázy, ktoré umožňujú obci komunikovať s vonkajším prostredím.

Podľa **Hamalovej (1995)** sú obce nielen autonómne, právne, ekonomické a sídelné jednotky, ale aj najnižšie jednotky ekonomického komplexu krajiny, ktoré majú svoju špecifickú socioekonomickú štruktúru, ktorá je výsledkom dlhodobého procesu a stáva sa súčasťou národno-hospodárskeho komplexu. Charakteristika ekonomiky obcí vychádza z ich potenciálu, ktorým jednotlivé obce disponujú a je predpokladom ďalšieho rozvoja obcí. Analýza potenciálu obcí má svoje dve polohy: statickú, ktorú reprezentuje stav jej potenciálu k určitému časovému momentu a dynamickú, ktorá sa odvíja od statickej a predstavuje aktivizáciu potenciálu obce.

Obec pri uskutočňovaní svojich samosprávnych funkcií spolupracuje s politickými stranami a hnutiami vyvíjajúcimi v obci činnosť aj so záujmovými združeniami obyvateľov obce, s podnikateľskými PO a FO, ktoré pôsobia v územnom obvode obce. Rovnako sa môže v záujme dosiahnutia spoločného prospechu združovať aj s inými obcami. Úlohou obcí je teda riadiť celkový rozvoj svojho územného obvodu, vytvárať kvalitné podmienky pre život svojich občanov a usmerňovať ekonomickú činnosť obce vytváraním pre ňu vhodných podmienok.

1.2 Orgány obce

Ako už bolo spomínané samosprávu obce vykonávajú jej obyvatelia a to prostredníctvom orgánov obce, hlasovaním a verejným zhromažďovaním jej obyvateľov. Podľa **zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení** sú základnými orgánmi obce:

- obecné zastupiteľstvo a

-
- starosta obce.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce, ktorý sa skladá z poslancov zvolených obyvateľmi obce v priamych voľbách. Hlavnou úlohou obecného zastupiteľstva obce je rozhodovať o základných otázkach obce a to hlavne:

- určovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce a s majetkom štátu, ktorý je dočasne prenechaný do hospodárenia obce,
- schvaľovať rozpočet obce,
- určovať organizáciu obecného úradu a poriadok odmeňovania zamestnancov obce,
- zakladať, zriaďovať a kontrolovať obchodné spoločnosti a ďalšie PO, príspevkové a rozpočtové organizácie,
- uznávať sa na nariadeniach obce,
- určovať miestne poplatky a dane,
- rozhodovať o prijatí úveru alebo pôžičky.

V zmysle ustanovujúceho zákona alebo podľa potreby môže obecné zastupiteľstvo zriaďovať aj ďalšie orgány a to najmä:

- *obecnú radu* – je to iniciatívny, výkonný a kontrolný orgán OZ a poradný orgán starostu. Je zložená z maximálne 1/3 z celkového počtu poslancov OZ podľa zákona a schádza sa podľa potreby, najmenej raz za mesiac, jej zasadnutia zvoláva a vedie starosta obce,
- *komisie* – plnia poradnú, iniciatívnu a kontrolnú funkciu, podľa konkrétnej úlohy môžu byť dočasné alebo stále, sú zložené z poslancov OZ a zo zvolených obyvateľov obce, OZ vymedzuje ich zloženie a úlohy,
- *obecnú políciu* – je to poriadkový útvar a výkonný orgán OZ, ktoré určuje jej organizáciu, objem mzdových a rozsah technických prostriedkov, ktoré sú potrebné na jej činnosť. Vedie ju náčelník vymenúvaný a odvolávaný OZ na návrh starostu. Jej kompetencie a funkcie stanovuje zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii.
- *obecný požiarny zbor* a rôzne iné dočasné alebo stále, výkonné a kontrolné orgány, ktorým určuje aj náplň ich práce (**Marišová, Ilková a Belicová, 2002**).

Starosta obce je najvyšším výkonným orgánom a predstaviteľom obce, ktorého si volia obyvatelia obce v priamych voľbách. Starosta je v majetkových vzťahoch štatutárny orgán, v pracovnoprávných vzťahoch je zamestnanec obce a je tiež správnym orgánom v administratívno-právných vzťahoch. Hlavnou úlohou starostu je najmä zvolávať a viesť zasadnutia OZ a obecnej rady a podpisovať ich uznesenia. Tiež vykonáva obecnú správu, zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k PO a FO a rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú vyhradené OZ zákonom či organizačným poriadkom OZ.

Obecný úrad je výkonným orgánom starostu a obecného zastupiteľstva, zabezpečuje administratívne a organizačné veci starostu a OZ a rovnako aj ďalších zriadených orgánov obce. Je tvorený zamestnancami obce, ktorí plnia nasledovné úlohy obecného úradu:

- zabezpečovanie písomnej agendy všetkých orgánov obce,
- zabezpečovanie odborných podkladov a iných písomností na rokovanie OZ a obecnej rady,
- vypracovávanie písomných vyhotovení všetkých rozhodnutí starostu vydaných v správnom konaní,
- vykonávanie nariadení, uznesení OZ a rozhodnutí starostu.

Hlavný kontrolór je kontrolným orgánom a zamestnancom obce, ktorého volí a odvoláva OZ na šesť rokov. Jeho hlavnou úlohou je vykonávať kontrolu úloh obce, ktoré vyplývajú z pôsobnosti obce, tzn. že hlavne kontroluje pokladničné operácie a účtovníctvo obce ako aj nakladanie s majetkom obce a vypracováva odborné stanoviská k návrhu rozpočtu a záverečného účtu obce ešte pred ich schválením v OZ. Výsledky kontroly predkladá obecnému zastupiteľstvu, ktorému sa aj zodpovedá za svoju činnosť (Benčo a Polák, 2000).

1.3 Kompetencie obce

Pre uplatnenie efektívneho duálneho (oddeleného) systému verejnej správy je potrebné, aby boli územnej samospráve odovzdané všetky kompetencie, ktoré nepatria výlučne do úloh štátnej správy. V rámci uplatňovania princípu subsidiarity v reforme verejnej správy bolo potrebné, aby sa podiel zodpovednosti za správu verejných úloh preniesol na takú úroveň, ktorá by bola najbližšie k občanom a mala by predpoklady pre

---

plnenie týchto kompetencií. Preto sa na obce na prechodný čas (neurčený vopred) prenášajú aj kompetencie, ktoré sú kompetenciami štátnej správy, ale ich výkonom sú poverené obce (tzv. výkon štátnej správy). Preto pri deľbe kompetencií rozoznávame ich tri základné kategórie:

- kompetencie štátnej správy (sú výlučné, nedelené a majú celoštátnu pôsobnosť),
- kompetencie územnej samosprávy (kompetencie obcí a samosprávnych krajov),
- delené kompetencie, na ktorých výkone sa podieľa aj štátna aj územná samospráva, stáva sa preto najproblémovejšou kategóriou deľby kompetencií **(Chlebcová, Lorencová, 2005)**.

1.3.1 Vlastné kompetencie obce

Pôvodné (originálne) kompetencie boli prvýkrát ustanovené v § 4 **zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení**, podľa ktorého obec rozhoduje samostatne a vykonáva všetky úkony, ktoré súvisia so správou obce a jej majetku, riadi záležitosti, ktoré zákonom patria do samosprávnej pôsobnosti obce, ak takéto úkony navykonáva štát alebo iná FO či PO.

Obec pri výkone samosprávy najmä:

- riadne hospodári s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce,
- zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,
- rozhoduje o veciach miestnych daní a poplatkov a vykonáva ich správu,
- usmerňuje ekonomickú činnosť v obci (môže vydávať súhlas, záväzné stanovisko, stanovisko alebo vyjadrenia k podnikateľskej a inej činnosti PO a FO a k umiestneniu prevádzky na území obce, ak to ustanovuje osobitný predpis),
- zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce,
- zabezpečuje verejno-prospešné služby (nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou a odvádzanie

---

odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu dopravu),

- utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života obyvateľov (chráni životné prostredie, zabezpečuje zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie, kultúru, telesnú kultúru a šport, umeleckú a záujmovú činnosť a osvetovú činnosť),
- plní úlohy na úseku ochrany spotrebiteľa a utvára podmienky na zásobovanie obce,
- obstaráva a schvaľuje územno-plánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón,
- vykonáva vlastnú investičnú a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb občanov a rozvoja obce,
- zakladá, zriaďuje a zrušuje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné PO a zariadenia,
- organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života obce,
- zabezpečuje verejný poriadok v obci (nariadeniami), ochranu kultúrnych pamiatok a dbá na zachovanie prírodných hodnôt,
- plní úlohy v oblasti sociálnej pomoci,
- vykonáva osvedčovanie listín a podpisov na listinách,
- vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku.

1.3.2 Prenesený výkon štátnej správy vykonávaný obcami

Ďalšie kompetencie priznáva obciam **zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC**, tzv. kompetenčný zákon, prijatím ktorého pokračovala reforma verejnej správy na Slovensku.

Obce zabezpečujú výkon svojich úloh z vlastných rozpočtov, avšak na plnenie týchto úloh pri prenesenom výkone štátnej správy sú obciam poskytnuté prostriedky zo štátneho rozpočtu. V nejasných prípadoch, kedy v zákone nie je uvedené, či je daná pôsobnosť vykonávaná ako originálna kompetencia samosprávy alebo ide len o prenesený výkon štátnej správy na samosprávu, je dôležitá úprava tzv. interpretačného pravidla, podľa ktorého je každá pôsobnosť vykonávaná samosprávnym orgánom

---

originálna, pokiaľ nie je v zákone výslovne ustanovené, že ide o prenesený výkon štátnej správy samosprávnym orgánom.

Ako uvádza **Chlebcová a Lorencová (2005)** pri výkone originálnej pôsobnosti sú obce viazané ústavou a zákonmi, ale samotný výkon pôsobnosti podlieha rozhodovacej právomoci obcí, ktorá je regulovaná ich všeobecne záväznými nariadeniami. Pri prenesenom výkone štátnej správy sú obce len mechanickým vykonávateľom pôsobností, ktoré sú aj naďalej pôsobnosťami štátneho orgánu.

Prenos výkonu štátnej správy na samosprávu bol uskutočnený najmä kvôli dostupnosti a efektívnemu poskytovaniu určitých služieb občanom. Tento prenos pôsobností na samosprávu nebol uskutočnený naraz, tzn. od jedného časového okamihu, ale postupne v termínoch účinnosti.

Kompetenčným zákonom (č. 416/2001 Z. z.) boli na obce prenesené pôsobnosti na jednotlivých úsekoch v nasledovnom časovom slede :

Od 1. januára 2002

- na úseku všeobecnej vnútornej správy
  - obec vedie matriku;
- na úseku ochrany prírody
  - obec vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach týkajúcich sa ochrany drevín,
  - ukladá opatrenia na ozdravovanie drevín vlastníkom pozemku (nájomcom, správcom), kde drevina rastie alebo rozhodne o jej vyrúbaní,
  - prijíma oznámenia o výrube drevín z dôvodov, že hrozí bezprostredné ohrozenie zdravia alebo života človeka alebo značná škoda na majetku,
  - zabezpečuje úlohy spojené s náhradnou výsadbou.

Od 1. apríla 2002

- na úseku sociálnej pomoci
  - obec zriaďuje zariadenia sociálnych služieb (domov dôchodcov, zariadenia opatrovateľskej služby), poskytuje v nich starostlivosť a vykonáva kontrolu (domov sociálnych služieb pre deti s celoročnou starostlivosťou, detský domov, krízové stredisko, resocializačné stredisko),

-
- rozhoduje o poskytovaní opatrovateľskej služby, o poskytovaní prepravnej služby a o ich úhrade, o povinnosti občana zaplatiť úhradu za prepravnú službu, ktorá bola poskytnutá neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu.

Od 1. júla 2002

- na úseku zdravotníctva
  - obec zriaďuje ambulancie vrátane staníc lekárskej služby prvej pomoci a ambulancie v zariadeniach sociálnych služieb, špecializované zariadenia ambulantnej starostlivosti, polikliniky, nemocnice I. typu, nemocnice s poliklinikou I. typu, agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti,
  - podieľa sa na preventívnych programoch,
  - schvaľuje ordinačné hodiny neštátneho zdravotníckeho zariadenia,
- na úseku školstva
  - obec vymenúva a odvoláva riaditeľov škôl a školských zariadení,
  - zriaďuje a zrušuje základné školy, základné umelecké školy, predškolské zariadenia, školské kluby detí, školské strediská záujmovej činnosti, centrá voľného času, školské kuchyne a jedálne pre žiakov základných škôl a detí predškolských zariadení, jazykové školy pri základných školách,
  - kontroluje hospodárenie školy s finančnými a materiálnymi prostriedkami a s majetkom,
  - určuje školský obvod základnej školy, v ktorej budú plniť povinnú školskú dochádzku žiaci zrušenej základnej školy,
  - spracúva a poskytuje informácie v oblasti výchovy a vzdelávania,
  - prideluje finančné prostriedky súkromným a cirkevným školám, súkromným a cirkevným školským zariadeniam a kontroluje hospodárenie s týmito prostriedkami,
  - schvaľuje zmluvy o nájme školských budov, miestností, príslušných priestorov školy, školských zariadení, ktorých je obec zriaďovateľom,
- na úseku telesnej kultúry
  - obec rozpracúva koncepciu rozvoja telesnej kultúry,
  - podieľa sa na výbere športových talentov a na ich príprave,
  - podporuje organizovanie športových podujatí miestneho významu,

-
- vytvára podmienky na rozvoj športu pre všetkých,
  - podporuje športovú aktivitu zdravotne postihnutých občanov,
  - podporuje iniciatívu v rámci telesnej kultúry zameranú na ochranu prírody,
  - kontroluje hospodárenie využívania finančných prostriedkov poskytnutých na telesnú kultúru a tiež účelnosť ich využívania,
  - spolupracuje s obcami, občianskymi združeniami a inými PO a FO pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry,
- na úseku regionálneho rozvoja a cestovného ruchu
    - obec vykonáva stratégie regionálneho rozvoja a programy cestovného ruchu,
    - vypracúva programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja,
    - koordinuje spoluprácu PO pri vypracovávaní programov rozvoja obcí a spoluprácu vo veciach cestovného ruchu.

Od 1. januára 2003

- na úseku pozemných komunikácií
  - obec vykonáva pôsobnosť špecializovaného stavebného úradu pre miestne komunikácie vo svojom vlastníctve,
  - zabezpečuje stavebnotechnické vybavenie ciest a miestnych komunikácií vo svojom vlastníctve podľa potreby cestnej dopravy,
  - poskytuje údaje z technickej evidencie ciest a miestnych komunikácií vo svojom vlastníctve,
- na úseku územného plánovania a stavebného poriadku
  - obec vykonáva pôsobnosť stavebného úradu v prvom stupni.

Výkon týchto prenesených kompetencií zo štátnej správy na samosprávu nemôže zabezpečiť každá obec kvôli ich množstvu a najmä ich povahe. Preto jedným z možných riešení ich výkonu je združovanie obcí, ich vzájomná kooperácia a koordinácia pri zachovaní decentralizácie, demokratizácie, miestnej participácie a miestneho rozhodovania.

Tödtling (1998) poukazuje na niektoré vyspelé ale aj rozvojové krajiny, ktoré sú dôkazom toho, že presun kompetencií z centra na miestne či regionálne inštitúcie môže znamenať efektívnejšie integrovanie endogénneho potenciálu regiónu so zdrojmi prichádzajúcimi z vonkajšieho prostredia.

Decentralizácia je dôležitá aj z toho dôvodu, že sa môže stať jednou z podmienok oživenia ekonomiky v okrajových regiónoch (**Hudson, 2005**).

1.4 Ekonomické podmienky pre rozvoj

1.4.1 Majetok obcí

Majetok obce je jedným zo základných a ústavou garantovaných pilierov ekonomickej samostatnosti obce a jej nezávislosti rozhodovať o užívaní majetku. Majetok obce sa môže stať nástrojom na zabezpečenie hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ale tiež vlastnej podnikateľskej činnosti obce (**Gozora, 2007**).

Majetok a majetkové práva obce sú upravené v čl. 65 štvrtej hlavy Ústavy SR, ktorá deklaruje, že obec je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami. Z uvedeného vyplýva, že obec má postavenie samostatného právneho subjektu, ktorý jej tým umožňuje obecný majetok držať, užívať ho, brať z neho úžitky a disponovať ním, vrátane poskytnutia rovnakej právnej ochrany ako aj ostatným subjektom vlastníckeho práva.

Účel a formy využívania obecného majetku upravuje zase **zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí**, ktorý deklaruje, že „orgány obce a jej organizácie sú povinné hospodáriť s majetkom obce v prospech rozvoja obce a jej občanov a ochrany a tvorby životného prostredia“. Jeho účelom bolo tiež ustanoviť, ktoré veci z majetku SR prechádzajú do vlastníctva obcí a ukladá obciam povinnosť svoj majetok zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať, pričom sú obce hlavne povinné:

- udržiavať a užívať majetok,
- chrániť majetok pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím,
- používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku,
- viesť evidenciu majetku.

Majetok obce je vymedzený aj v § 8 **zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení**, kde sa uvádza, že majetkom obce sú aj veci vo vlastníctve obce, jej majetkové práva a majetkové práva organizácií obcou založených a zriadených.

Podľa **Belajovej a Balážovej (2004)** sa obecné vlastníctvo viaže na konkrétne osídlené územie, ale vlastnícky vzťah jednotlivcov k obecnému majetku nemožno považovať za kolektívne vlastníctvo ani spoluvlastníctvo, keďže ide o vlastníctvo daného územného spoločenstva bez nároku jednotlivca na majetkové vysporiadanie napr. pri presťahovaní sa z obce a pod.

Majetok obce, ktorý môže byť v rôznej štruktúre (dlhodobý, krátkodobý, hmotný, nehmotný, finančný atď.), obec využíva na tieto tri účely:

- *na výkon samosprávy obce* – takýto majetok je možné použiť na činnosť orgánov obce, na plnenie záväzkov a na uspokojovanie potrieb občanov. Povinnosťou obce je jeho správa a údržba, preto je financovaná z rozpočtu obce alebo z účelového obecného fondu,
- *na verejné účely* - takýto majetok je verejne prístupný, ak obec neobmedzila jeho používanie, je možné ho užívať obvyklým spôsobom, pričom za jeho užívanie je možné vyberať miestne dane alebo iné verejné poplatky. Jeho správa a údržba sú takisto financované z rozpočtu obce alebo z účelového obecného fondu,
- *na podnikateľskú činnosť* – ide o činnosť, pri ktorej je obecný majetok v pohybe a prináša efekty v podobe zisku či peňažných príjmov alebo v podobe uspokojovania potrieb občanov alebo vytvárania vhodného prostredia pre podnikateľskú činnosť rôznych vlastníckych vzťahov. Táto forma využívania obecného majetku v poslednom čase výrazne vzrástla (**Papcunová, Balážová, 2006**).

Obecná a regionálna samospráva v SR je vlastníkom pomerne veľkého majetku, ktorého hodnota výraznejšie zrástla po roku 2002 v súvislosti s decentralizáciou verejnej správy. V roku 2008 celková čistá hodnota majetku obcí predstavovala 366 mld. Sk (Štátny záverečný účet 2008). Efektívne nakladanie s komunálnym majetkom je jedným z predpokladov úspešného lokálneho ekonomického rozvoja, obce by preto mali mať ujasnenú majetkovú politiku napr. pri prenajímaní alebo odpredaji obecného majetku, ktoré sa môže uskutočňovať za trhové alebo netrhové ceny a tak pôsobiť ako stimulačný nástroj pre podporu vybraných podnikateľov. Majetok obcí je však v súčasnosti často v nevyhovujúcom alebo v zlom stave, čo limituje jeho možnosti využitia pre lokálny ekonomický rozvoj (**Hudec, 2009**).

1.4.2 Rozpočet obcí

Ako uvádza **Belajová a Balážová (2004)** rozpočet obce je :

- súčasť celkového systému verejných rozpočtov, ktorými sa zabezpečuje istá časť rozpočtov verejného sektora,
- základný nástroj finančného hospodárenia, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v rozpočtovom roku,
- vyjadrenie ekonomickej samostatnosti hospodárenia obce,
- finančný plán zostavený na obdobie rozpočtového roka, ktorý umožňuje predstaviteľom samosprávy dosahovať stanovený cieľ,
- plán, ktorý by mal zabezpečiť solventnosť obce a to tak, že stanovuje len tie dávky obce, ktoré budú pokryté: príjmami, ktoré možno reálne očakávať, existujúcimi rezervami a úvermi, ktoré možno získať a splácať,
- bilancia príjmov a výdavkov obce.

Úlohami rozpočtu obce je najmä:

- stanovenie priorít obce v rámci jej úloh a kompetencií,
- rozdelenie zdrojov medzi rôzne aktivity obce a určenie úrovne a zamerania činností, ktoré je potrebné vykonať v rozpočtovom období
- určenie (v rámci legislatívne stanovených hraníc) príjmov z daní, poplatkov a ďalších platieb v danom rozpočtovom roku,
- poskytovanie oprávnenia pre výdavky počas rozpočtového roka,
- určenie úrovne a rozsahu finančných vzťahov obce k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samosprávneho kraja, k rozpočtovým a príspevkovým organizáciám obce a k ďalším FO a PO,
- poskytovanie súhrnnej informácie o finančnej situácii a zámeroch obce,
- vytváranie podmienok na verejnú diskusiu a kontrolu využívania finančných zdrojov obce v súlade s jej potrebami a cieľmi.

Zákon NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy definuje postavenie, tvorbu a obsah rozpočtu obce ako základného finančného nástroja samosprávy. Tento zákon nadobudol účinnosť dňa 1.1.2005, pričom dovtedy upravoval rozpočtové pravidlá spolu pre štátny rozpočet ako aj územné samosprávy. Podľa neho samospráva môže poskytovať finančné dotácie z obecného

---

rozpočtu PO zriadených obcou na konkrétny účel, vo verejnom záujme a v prospech rozvoja miestneho územia. Rovnako môže tiež poskytnúť finančnú podporu iným PO a FO - firmám podnikajúcim v obci za podmienok ustanovených všeobecným záväzným nariadením. Podpora by mala pochádzať z vlastných príjmov obce a nesmie prehlbiť dlh obce.

Ako uvádza **Buček (2005)** slobodu v rozhodovaní o fiškálnych záležitostiach (príjmoch a výdavkoch) narúša nedostatok zdrojov a vhodného majetku pre LED. Podľa neho hlavnými problémami sú najmä limitované príležitosti na vytváranie pravidelných a dostatočných príjmov a veľká závislosť na transferoch zo štátneho rozpočtu a obligatórnych výdavkoch. Vzhľadom na dlhodobú finančnú poddimenzovanosť samospráv boli obce nútené brať úvery a to nielen na rozvojové aktivity, ale aj na pokrytie svojich bežných výdavkov. Z toho dôvodu boli zákonom od roku 2004 upravené pravidlá čerpania úverov a dlhovej politiky obce.

Cieľom fiškálnej decentralizácie, ktorá sa reálne začala od 1.1.2005, bola stabilizácia rozpočtov samospráv a posilnenie ich vlastných príjmov. Od roku 2005 plynú do rozpočtov samospráv len jedna podielová daň, a to daň z príjmov FO, ktorá je rozdeľovaná medzi štátny rozpočet, rozpočty obcí a VÚC pomerom: 6,2% : 70,3% : 23,4% na základe kombinácie viacerých kritérií. Ako uvádza **Neubauerová (2003)** podielová daň z príjmov FO bola vybraná preto za jedinú podielovú daň, lebo práve samospráva vytvára podmienky na podnikanie iným subjektom, a práve z tohto dôvodu by mala participovať na zdrojoch vytvorených takýmto spôsobom. Kritéria pre rozdeľovanie podielovej dane upravilo uznesenie vlády SR č. 668/2004 o rozdeľovaní výnosu z dane z príjmov územnej samosprávy, čo malo zabezpečiť ich nemennosť a stabilizovať výšku výnosov pre rozpočty samospráv, avšak už v roku 2006 boli kritériá zmenené (s účinnosťou od 1.1. 2007 bolo zvýšené % pri kritériu nadmorskej výšky).

Obce môžu vyberať osem miestnych daní a jeden miestny poplatok. Sadzbu dane ako aj jej výšku a druh miestneho poplatku obec stanovuje všeobecným záväzným nariadením, pričom výnosy z miestnych daní a poplatku sú v celom objeme určené a plynú do rozpočtov obcí. Pravidlá pre výber miestnych daní a poplatku upravuje zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (**Hudec 2009**).

1.5 Regionálny rozvoj

Téma regionálneho rozvoja je jednou z tém, ktorá sa najmä v západných krajinách dostáva čoraz častejšie do popredia, čo súvisí hlavne s výrazným prenikaním ekonomických koncepcií do humánnej a regionálnej geografie. Je to spôsobené najmä tým, že ekonomická dimenzia regionálneho rozvoja zohráva stále významnú úlohu. Preto väčšinou, ak sa hovorí o regionálnom rozvoji, predpokladá sa, že ide v prvom rade o ekonomický regionálny rozvoj (**Paulov, 1999**).

Definovať pojem rozvoj je veľmi obtiažne, v mnohých prípadoch až nemožné, keďže je používaný v rôznych súvislostiach a má viac významov a ako uvádza **Dubecová (2000)** je aj názorovo a ideologicky protichodný.

Podľa **Hudeca (2009)** všeobecným cieľom rozvoja regiónov je dosahovať prosperitu a blahobyt ich obyvateľov, ktoré sa odvodzujú od ekonomického rozvoja a vyjadrujú sa pomocou konkurencieschopnosti daného územia a konkurencieschopnosti ekonomických činiteľov v ňom umiestnených.

Hamalová, Tvrdoň a Žárska (1997) vnímajú regionálny rozvoj ako rozvoj regiónu, ako holistický proces, ktorý je zameraný na dosiahnutie pokroku v ekonomickej, sociálnej, kultúrnej a environmentálnej oblasti, pričom sa má existujúci potenciál využiť na zvyšovanie životnej úrovne a kvality života obyvateľov regiónu. **Liptáková (2008)** ešte dodáva, že regionálny rozvoj je procesom, ktorý smeruje k vytvoreniu životaschopného a produktívneho regiónu, jeho cieľom je najmä naštartovať dlhodobý proces budovania konkurencieschopnosti regiónu pomocou plného využitia miestneho potenciálu a priestorových osobitostí. Zahŕňa ekonomické a sociálne procesy, ktoré prebiehajú v prírodno-spoločenskom prostredí regiónu a využívajú a zároveň rešpektujú jeho možnosti, predpoklady, osobitosti a zabezpečujú rast jeho potenciálu. Výsledkom je nielen už spomínané zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov, ale aj sociálny a ekonomický rozvoj krajiny pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Podľa **zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja** je regionálny rozvoj definovaný ako „trvalý rast hospodárskeho potenciálu a sociálneho potenciálu regiónu, čo zvyšuje jeho hospodársku úroveň, výkonnosť, konkurencieschopnosť a životnú úroveň jeho obyvateľov; región tak prispieva k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju celej ekonomiky“.

Za základ regionálneho rozvoja **Tvrdoň, Hamalová a Žárska (1995)** považujú ekonomický rozvoj, ktorý definujú ako dlhodobý vzostup schopností ekonomiky poskytovať obyvateľstvu rozmanité tovary a služby. Táto schopnosť sa opiera najmä o skvalitňovanie technológií, o inštitucionálne a systémové zmeny, ktoré súvisia s rozvojom.

Rozhodujúci prívlastok pojmu rozvoj je ekonomický, preto sa často zamieňa s príbuzným termínom ekonomický rast, avšak tieto dva pojmy nie sú totožné a je medzi nimi nasledovný rozdiel (**Vaughan, Bearnse, 1981**):

- *Ekonomický rozvoj* vyjadruje kvalitatívnu zmenu, ktorá prináša zmeny v štruktúre ekonomiky, vrátane inovácii, inštitúcií, správania a technológií.
- *Ekonomický rast* je zase kvantitatívna zmena, ktorá je merateľná ekonomickými ukazovateľmi napr. v investíciách, výstupoch, spotrebe, príjmoch atď.

Z uvedeného vyplýva, že rozvoj je predpokladom budúceho rastu, keďže bez inovácií a štrukturálnych a kvalitatívnych zmien nie je možné zabezpečiť dlhodobý rast. Rast zase naopak ovplyvňuje potrebu zmien v ekonomike, zakladanie nových organizačných jednotiek a vývoj nových produktov. Obidve kategórie sú preto navzájom previazané a spoločne podporujú zvyšovanie produktivity a efektívnosti výroby (**Hudec, 2009**).

Ekonomický rast sa chápe ako zvýšenie celkového produktu krajiny za určité obdobie, väčšinou sa meria ako ročné tempo rastu reálneho hrubého národného (domáceho) produktu HNP (HDP) príslušnej krajiny. Najčastejšie ide o hrubý domáci produkt prepočítaný na jedného obyvateľa, miera regionálnej (ne)zamestnanosti, podiel priamych zahraničných investícií smerujúcich do daného územia, vývoj miezd v regióne, ale aj iné najmä makroekonomické ukazovatele, ktoré sa používajú aj v rámci stanovenia pravidiel oprávnenosti na čerpanie nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ (**Kožiak, 2008**).

V poslednom období sa pod vplyvom určitých skúseností, tendencií vývoja a náznakov zmien stále viac do popredia dostáva trvalo udržateľný rozvoj. Ide vlastne o taký rozvoj, ktorý zodpovedá potrebám dnešnej generácie bez toho, aby sa možnosti budúcich generácií ohrozili (**Dubecová, 2000**). Podľa **Maiera a Tödtlinga (1998)** by malo ísť najmä o taký rozvoj, ktorý neničí vlastnú zdrojovú základňu a tak môže byť udržiavaný dlhší čas.

Rouet (2007) tvrdí, že trvalo udržateľný rozvoj musí zabezpečiť taký súčasný rozvoj územia, ktorý by nepoškodil záujmy rozvoja v budúcnosti. Obsahuje nasledovné tri zložky, ktoré musia byť v rovnováhe v kultúrnom rámci územia a to: hospodársky, sociálny a ekologický rozvoj. Každý región EÚ čelí určitým špecifickým problémom, avšak jednotlivé regióny si môžu vymieňať kroky vedúce k ich identifikácii a následne k ich riešeniu pre vzájomný prospech.

Regionálny rozvoj spolu s regionálnou politikou sú najdôležitejšími aktivitami EÚ, keďže jej rozšírenie zväčšilo regionálne disparity medzi jednotlivými regiónmi členských štátov. Avšak prechod väčšiny európskych krajín na liberálnejší model regionálnej politiky znamená vytvorenie rovnakých šancí pre rozvoj a rast všetkých regiónov, aby sa dosiahol hlavný cieľ, a tým je vyvážený socioekonomický rozvoj regiónov. Eliminácia jednotlivých regionálnych disparít sa dosahuje pomocou regionálnej kohézie (**Habánik, 2007**).

1.6 Endogénny regionálny rozvoj

V súčasnosti nejestvuje jednotné, všeobecne platné vymedzenie pojmu regionálny rozvoj ani univerzálne prístupy k nemu, avšak veľa autorov (**Maier a Tödting, 1998; Vasquez-Barquero, 2002; Stough, 2001 a Skokan, 2004**) sa zhoduje a rozlišuje dve skupiny prístupov:

- *Exogénne prístupy* – sú to prístupy, ktoré sú orientované na mobilitu opierajúce sa o vonkajšie rozvojové podnety formou medziregionálnej mobility výrobných faktorov či obchodných vzťahov. Tieto prístupy uprednostňujú efekty lokalizácie podnikov v regióne.
- *Endogénne prístupy* – vyplývajú z aktivizácie vnútorných zdrojov regiónu. Zaoberajú sa tým, ako čo najlepšie využiť zdroje regiónu a tiež tým, aká je konkurencieschopnosť miestnych podnikov. Na riešenie problémov je využívaný potenciál existujúci v regióne so zachovaním jeho špecifik.

Podľa **Vasquez-Barquera (2002)** v zabezpečovaní regionálneho rozvoja pôvod endogénnych a exogénnych faktorov nie je podstatný. Podľa neho využívanie len endogénnych (vnútorných) zdrojov nie je z mnohých príčin možné, preto musí byť uplatňovaná kombinácia endogénnych (vnútorných) zdrojov s exogénnymi (vonkajšími) zdrojmi.

Endogénny regionálny rozvoj je vnútorný rozvoj, v ktorom je uplatňované rozhodovanie zdola nahor. Objavil sa v 70. rokoch dvadsiateho storočia, kedy sa začalo v súvislosti so zvyšovaním nezamestnanosti, zhoršovaním sociálnych podmienok a rastom chudoby poukazovať na krátke trvanie a obmedzenosť účinnosti dovtedy používaných exogénnych prístupov. V súčasnosti je endogénny rozvoj prioritný a zameriava sa na podporu rastu konkurencieschopnosti regiónu cez zvyšovanie kvality produkcie a inovácií (**Liptáková, 2008**).

Endogénny regionálny rozvoj môžeme teda zjednodušene chápať ako rozvoj, v ktorom sa využívajú zdroje, ktoré sa nachádzajú vo vnútri regiónu, prípadne vlastné zdroje, ktoré si územie vytvorí samo (**Stough, 2001**).

Prikláňam sa k názoru **Kožiaka (2008)**, ktorý tvrdí, že by sa mal v maximálnej možnej miere uplatňovať najmä endogénny prístup a exogénna politika by mala nastúpiť iba v prípadoch, kedy je vnútorný potenciál územia z hľadiska kvantity a kvality nedostatočný. Išlo by teda o pomoc zvonku smerom dovnútra regiónu, i keď aj v tomto prípade autor odporúča zmobilizovať a zaktivizovať v čo možno maximálnom rozsahu aj keď nedostatočný, ale predsa len využiteľný vnútorný potenciál regiónu.

Podľa **Tvrdoňovej (2002)** a **Skokana (2004)** je endogénny regionálny rozvoj proces, ktorý vychádza z týchto princípov a prístupov:

- *Teritoriálny princíp* – vyjadruje spätosť k určitému územiu a využívanie jeho potenciálu v regióne. Nemusí ísť len o administratívne vymedzenie regiónu.
- *Princíp riadenia zdola nahor* – je úzko spojený z participačným princípom a znamená, že rozvojové aktivity (programovanie, plánovanie, projektovanie) by mali byť riadené ľuďmi zdola.
- *Participačný princíp* – vyjadruje spoluúčasť a spoluprácu kľúčových subjektov na rozhodovaní na vertikálnej úrovni tvorenej ústrednými, regionálnymi a miestnymi orgánmi verejnej správy a na horizontálnej úrovni medzi inštitúciami súkromného a verejného sektora v regióne.
- *Partnerský princíp* – je založený na dodržiavaní zásady rovnosti všetkých účastníkov regionálneho rozvoja, ktorí vstupujú do procesu a musia byť v rovnakom čase rovnako informovaní. Týmito účastníkmi sú zväčša štyria základní partneri a to: samospráva, štátna správa, podnikatelia a mimovládne organizácie.

-
- *Integrovaný princíp* – je potreba zapojenia čo najviac sektorov do rozvoja a jeho rozhodovania a to aj v tradičnej regionálnej politike zanedbávaných odvetví hospodárstva, akými sú poľnohospodárstvo, energetika, drobné živnosti, čo by malo viesť k synergii.
  - *Interaktívny prístup* – poukazuje na úlohu odborníkov v endogénnom regionálnom rozvoji, ktorí by mali žiť v danom území, aby im nechýbalo tzv. vnútorné know-how. Títo odborníci uprednostňujú, uľahčujú a umožňujú rozvoj a rozhodnutia miestnych subjektov pred ich hotovými riešeniami. Ide o kombináciu vnútorného a vonkajšieho know-how so zachovaním ich rovnocennosti v. procese rozvoja.
  - *Kombinácia vnútorných a vonkajších zdrojov* – predovšetkým je endogénny regionálny rozvoj založený na vnútorných zdrojoch, ale v mnohých prípadoch sa stáva, že sú tieto vnútorné zdroje nedostatočné a vtedy im mali prísť na rad vonkajšie zdroje. Preto je veľmi dôležitý audit zdrojov a SWOT analýza, ktoré by mali individuálne posúdiť mieru implementácie vonkajších ľudských, materiálnych a finančných zdrojov.
  - *Podpora vertikálnych nástrojov uprednostňovaných pred horizontálnymi nástrojmi* – len horizontálnymi nástrojmi (ako sú napr. dotácie, nadácie, fondy, úvery či v súčasnej dobe uplatňovaná pomoc štrukturálnych fondov prostredníctvom jednotlivých OP) nie je možné zabezpečiť endogénny regionálny rozvoj, keďže podporujú jednotlivé projekty, ktorých nositelia sú rôzni partneri v regióne či v obci, čiže pôsobi individuálne a na projektovej úrovni. Preto by teritoriálne orientovaný integrovaný rozvoj mal byť podporený najmä vertikálnymi nástrojmi, kedy sú financie pridelené na program. Takýmto princípom funguje v Európskej únii aj program Leader.

Benčo (2005) charakterizuje endogénny rozvoj obce aj z iných hľadísk:

- *Z ekonomického hľadiska* je založený na miestnych zdrojoch, ktoré sú zachovateľné a používané ekonomicky. Takýto rozvoj obsahuje také množstvo ekonomických sektorov a činiteľov, ako je to len možné, produkuje používaním vhodnej technológie miestne požadované tovary a služby, zvyšuje intra-regionálnu spoluprácu a vytvára diferencovaný pracovný trh.

-
- *Zo sociokultúrneho hľadiska* zachováva miestne tradície, posilňuje miestnu identitu a miestne vedomosti.
  - *Z inštitucionálneho a sociopolitického hľadiska* zase poskytuje príležitosti účasti investorov na plánovaní a riadení rozvojových programov, sleduje a uplatňuje princípy demokratickosti a dobrého vládnutia, v rozhodovaní posilňuje miestnu autonómiu, rovnako tiež posilňuje príležitosti a funkcie inštitúcií, ktoré sú založené na miestnej úrovni a obyvateľom umožňuje zúčastňovať sa na riadení rozvojových procesov.

Liptáková (2008) chápe endogénny regionálny rozvoj ako zložitý proces, kde sú existujúce vnútorné zdroje v regióne spravované všetkými úrovňami verejnej správy a organizáciami verejného aj súkromného sektora, ktoré si vytvárajú partnerstvá, aby podnietili tvorbu pracovných príležitostí a stimulovali rast.

1.7 Faktory regionálneho rozvoja

Podľa **Vaňovej (2006)** regionálny rozvoj ovplyvňujú rôzne okolnosti, ktoré spolu pôsobia a vyvolávajú zmeny v území. Aby sa rozvoj územia mohol ovplyvňovať, je dôležité určiť faktory, ktoré výrazne vplývajú na vývoj územia.

Tieto faktory môžeme rozdeliť do dvoch skupín:

- *Vonkajšie (exogénne) faktory* – nachádzajú sa mimo regiónu, vplývajú na jeho regionálny rozvoj a predstavujú vonkajšie podmienky regionálneho rozvoja. Sú nimi vonkajšie prostredie (hospodárska politika, legislatíva, ekonomická sila štátu, politický systém a i.), charakter dopytu na vonkajšom trhu a vonkajšia konkurencia. Územie sa týmto faktorom musí prispôbovať.
- *Vnútorne (endogénne) faktory* – nachádzajú sa priamo v ohraničenom území konkrétneho územného celku a o ich využití rozhodujú aktéri rozvoja alokovaní v danom území. Sú nimi vnútorné prostredie (prírodné podmienky, geografický potenciál, hospodárstvo, obyvateľstvo, podniky, technická a sociálna infraštruktúra, samosprávny manažment a i.), charakter miestneho dopytu a vnútorná konkurencia (**Dubecová, 2000**).

Ako uvádza **Tvrdoň a kol. (1995)** každý región má k dispozícii vnútorné zdroje, ktoré majú nasledovný dvojaký charakter:

-
- z hľadiska objektu rozmiestňovania pôsobia ako *faktory rozmiestňovania*
  - z hľadiska regiónu vystupujú ako *faktory regionálneho rozvoja*, pričom súbor týchto faktorov regionálneho rozvoja tvorí potenciál regionálneho rozvoja.

Faktory rozvoja sú vlastne predpoklady a zdroje, ktoré vyvolávajú rozvoj alebo mu zabraňujú, a tak sa stávajú akousi bariérou ďalšieho rozvoja. (Ak sú zdroje činné a ak reálne ovplyvnili rozvoj, menia sa na faktory). V ekonomickej teórii existuje mnoho prístupov k vymedzeniu tých najdôležitejších faktorov rozvoja (**Liptáková, 2008**).

Podľa **Haringtona a Fergusona (2001)** sú základnými faktormi endogénneho regionálneho rozvoja prírodné zdroje a životné prostredie, ľudské zdroje, ekonomické činnosti a podmienky rozvoja regiónu ako napr. produkčné činnosti, sociálna a technická infraštruktúra.

Milotová (2006) zase za najdôležitejšie faktory považuje ľudský potenciál, ekonomický potenciál, prírodné zdroje, infraštruktúru a inštitúcie.

Karlsson, Johansson, Stough (2001), Čapková (2004) a Skokan (2004) sa zhodli na týchto najdôležitejších faktoroch endogénneho regionálneho rozvoja: ľudské zdroje, podnikateľské subjekty a ich inovačná schopnosť, infraštruktúra a fungovanie inštitúcií.

Ako uvádzajú **Belajová a Fáziková (2005)** procesy zmien v ekonomike sú ovplyvňované hlavne týmito faktormi:

- disponibilnými prírodnými zdrojmi a mierou ich využiteľnosti,
- demografickou situáciou, ktorá je hodnotená cez kvantitatívne a kvalitatívne charakteristiky obyvateľstva a cez jeho pohyb,
- vybavenosťou technickou a sociálnou infraštruktúrou vnímanú z pohľadu komplexnosti, kvality a kvantity,
- lokalizáciou firiem a ich početnosťou, odvetvovou štruktúrou, ekonomickou stabilitou, intenzitou ekonomických väzieb ako aj typom organizačných foriem.

1.7.1 Prírodný potenciál

Príroda aj jej zdroje tvoria materiálny základ existencie ľudstva. Bez nej by život človeka a celého ľudstva nebol možný. V priebehu dlhých tisícročí plnila príroda túto svoju úlohu bez väčších problémov, avšak v posledných desaťročiach narastajú obavy

---

z vyčerpania prírodných zdrojov, ktoré súvisia s prudkým rastom populácie, čo tiež vyvoláva zvýšené nároky na materiálne zabezpečenie spoločnosti a tým aj na prírodné zdroje (**Papcunová, Gecíková, 2007**).

Fehér (2006) pod prírodnými zdrojmi rozumie „všetky látky, ktoré sa nachádzajú v prírode a človek ich môže využiť na uspokojovanie svojich potrieb“.

Ako uvádza **Tvrdoň, Hamalová a Žárska (1995)** prírodno-geografické podmienky majú v rozvoji regiónov svoje osobitné postavenie, keďže ovplyvňujú rozvoj tým, že vytvárajú podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností. Význam prírodného potenciálu spočíva aj v tom, že vplýva na formovanie sídelnej štruktúry a ovplyvňuje tiež spôsob života ľudí v regióne.

Na rozvoj regiónu najvýraznejšie vplývajú tieto prírodno-geografické podmienky:

- *rozloha územia* – myslí sa ňou celková rozloha územia z hľadiska lokalizácie ekonomických činností a rozvoja regiónu,
- *orografické pomery* – sú to vlastnosti terénu typické pre príslušný región, ktoré významne ovplyvňujú charakter daného regiónu. Patria sem:
  - geologické pomery, ktoré vytvárajú predpoklady pre špeciálne možnosti využitia krajiny, ide hlavne o existenciu nálezísk nerastných surovín a technických a ekonomických možností ich využitia,
  - geomorfologické pomery, ktoré sa týkajú tvaru a vlastností zemského povrchu, je možné sem zahrnúť sklonitosť územia, plošné pomery, orientáciu ku svetovým stranám, pôdne typy a pôdne druhy,
- *klimatické pomery* – podieľajú sa na vytváraní kvality prírodného prostredia, významné sú údaje o zrážkach, priemerných teplotách, slnečných dňoch, vetre, hmlách atď.,
- *vodohospodárske pomery* - reprezentujú dôležitosť zásob a dostupnosti podpovrchových vôd a povrchových vôd, ktoré sú zdrojom pitnej a úžitkovej vody, tiež vodných tokov a vodných plôch, dôležité sú najmä údaje o vodnatosti, prietokových pomeroch, o čistote vody a pod.,
- *stav zložiek životného prostredia*
  - stav zložiek životného prostredia a rizikové faktory, kde sa z hľadiska životného prostredia skúma zaťaženie príslušného územia v súvislosti s rozmiestňovaním ekonomických aktivít, čo vyvoláva mnoho dopadov,

-
- vegetačný kryt a živočíšstvo, ktoré zatiaľ nemajú priamy vplyv na rozvoj regiónu, avšak sú organickou súčasťou krajiny a tak vyvolávajú jej ekologickú stabilitu,
  - ochrana prírody a krajiny, ktorej stupeň môže byť meradlom vyspelosti vzťahu štátu k prírode a krajine, no z hľadiska priestorového a regionálneho rozvoja je mnohokrát obmedzujúcim faktorom pri rozvoji ekonomiky, keďže na chránených územiach je potrebné dodržiavať zvláštne režimy ich využívania.

Tieto spomínané podmienky však pôsobia v rôznej závislosti a intenzite podľa sociálno-ekonomických aktivít lokalizovaných v regióne (**Belajová, Fáziková, 2005**).

Ako uvádza **Lisý (1999)** prírodné zdroje sa síce považujú za dôležitý faktor rastu, ale nie je najdôležitejší, pretože ak by to tak bolo, bol by rast limitovaný obmedzenosťou surovín. Nemôže sa tak dlhodobo stavať len na materiálnych zdrojoch a preto za dôležitejšie faktory ako sú prírodné zdroje, autor považuje vedecko-technický pokrok a veľkosť trhu.

1.7.2 Demografický potenciál

Obyvateľstvo, ktoré žije v regióne, ovplyvňuje jeho rozvoj z týchto dvoch hľadísk:

- *cez ponuku práce* a zapojenie sa do výrobného procesu, kedy zamestnané obyvateľstvo je neoddeliteľnou súčasťou výrobných procesov v regióne,
- *ako spotrebiteľ*, kedy obyvateľstvo cez dopyt podmieňuje rozvoj výroby a ponuky služieb.

Obyvateľstvo, alebo ako sa v mnohých literatúrach uvádza demografický či ľudský potenciál, sa tak stáva zároveň výrobcom aj spotrebiteľom.

Ľudia sú nositeľmi ľudského potenciálu, ktorý je jedným zo základných faktorov endogénneho rozvoja a z endogénnych zložiek (ako napr. ekonomický potenciál, prírodné zdroje, infraštruktúra a pod.) možno práve ľudský potenciál považovať za najaktívnejšiu a hybnú zložku celého rozvoja (**Vaňová, 2006**).

Vo vzťahu k ekonomickému rozvoju regiónov rozoznávame nasledujúce kvalitatívne a kvantitatívne znaky obyvateľstva:

- *početnosť obyvateľov a ich hustota* – ide o kvantitatívne znaky, ktoré súvisia s koncentráciou obyvateľov v priestore, ktorá vytvára silné trhové pole pre

---

firmy, ktorých koncentrácia v priestore priťahuje pracovné sily a zväčšuje ponuku práce. Preto je v priestore s viacerými mestskými sídlami, kde sú dediny s väčším počtom obyvateľov rozmiestnené blízko seba, väčšie trhové pole firiem, s čím súvisí aj fakt, že takéto regióny majú lepšie vybudovanú technickú infraštruktúru, keďže náklady na jej vybudovanie sú kvôli menším vzdialenostiam nižšie a využíva ich aj viac ľudí. To znamená, že sledovanie dynamiky vývoja počtu obyvateľov je dôležité, najmä čo sa týka budúceho vývoja. Avšak koncentrácia obyvateľstva sa dá zvyšovať ponukou práce (koncentraciou firiem v regióne) a budovaním sociálnej infraštruktúry **(Belajová, Fáziková, 2005)**.

- *Pohyb obyvateľstva* – súčasný stav a rozmiestnenie počtu obyvateľov je výsledkom prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva a preto rozoznávame nasledovné druhy pohybu:
  - Prirodzený pohyb – zachytáva dva protichodné javy v zmene stavu obyvateľstva a to natalitu (pôrodnosť) a mortalitu (úmrtnosť). Ich výsledkom je potom prirodzený prírastok resp. úbytok obyvateľstva vyjadrený rozdielom medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb.
  - Mechanický pohyb – sleduje mechanické premiestňovanie obyvateľstva v priestore a čase a člení sa na migráciu a dochádzku. Migrácia súvisí so zmenou trvalého bydliska a skladá sa z imigrácie (prist'ahovávanie) a emigrácie (vyst'ahovávanie). Odchádzka z regiónu je príznakom nižšej rozvojovej úrovne regiónu, ktorý tak stráca pracovnú silu, ktorá je najaktívnejšia, keďže predovšetkým migrujú mladý ľudia do 35 rokov a vzdelaní ľudia. Dochádzka môže byť za prácou, ktorá sa delí na dennú, týždennú a dočasnú, ale aj na únosnú a neúnosnú, kde izochromu dochádzky predstavuje ich časová hranica 45 min. na jednu cestu. Mimopracovná dochádzka v regióne a mimo neho sa delí podľa účelu a môže byť za službami, rekreáciou, zotavením, atď., pričom je charakteristická nepravidelnosťou a nárazovitosťou.
  - Sociálny pohyb – reprezentujú ho najmä zmeny v sociálnej štruktúre, napr. zmena rodinného stavu **(Papcunová, Gecíková, 2007)**.

-
- *Demografické štruktúry obyvateľstva* – ide o kvalitatívne charakteristiky, ktoré majú najväčší vplyv na ekonomický rozvoj. Patria sem informácie o zložení populácie z hľadiska pohlavia, veku, vzdelania, profesie, náboženstva a národnosti. Veková štruktúra je bezprostredným výsledkom minulého vývoja pôrodnosti, úmrtnosti a migrácie, predurčuje budúci demografický vývoj a zmeny vo vekovej štruktúre. Vyjadruje rozdelenie obyvateľstva do jednoročných, resp. päťročných vekových skupín, jej grafickým vyjadrením je veková pyramída a matematickým zase index starnutia resp. vitality. Hodnotí sa na základe vekových skupín: predproduktívny, produktívny a poproduktívny vek a podľa zastúpenia detí a starých rodičov je možné určiť tri základné populačné typy: progresívnu, stacionárnu a regresívnu populáciu. Pohlavná štruktúra predstavuje zloženie obyvateľstva z hľadiska pohlavného zastúpenia (muž, žena). Ovplyvňuje ju najmä špecifická úmrtnosť žien a mužov v priebehu celého života, migrácia a fakt, že chlapcov sa rodí viac ako dievčat. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva člení populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania, je to rozhodne aktivizujúci prvok ekonomického rozvoja regiónu, pretože vzdelané obyvateľstvo je viac informované a rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu. Profesionálna štruktúra vyjadruje rozdelenie obyvateľstva podľa jednotlivých profesií, náboženská štruktúra zase podľa vierovyznania a národnostná štruktúra podľa národnosti (**Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003**).
  - *Domácnosti a ich štruktúra* – ich sledovanie je dôležité najmä pre rozvoj sídiel, kde sa sleduje počet členov domácnosti, detí, štruktúra skupín domácnosti v sídle v súvislosti s rozvojom podmienok pre rodinu (**Tvrdoň, Hamalová, Žárska, 1995**).

Ľudské zdroje majú ako dominantné faktory endogénneho rozvoja regiónu naň významný vplyv, preto by jednou z priorít regionálnej politiky malo byť vytváranie predpokladov a podmienok na rozvoj ľudského potenciálu a jeho zložiek. Ide najmä o vytvorenie vhodného prostredia – sociálneho, pracovného, kultúrneho, ekonomického, kvalitu bytového fondu, technickej a sociálnej infraštruktúry. Ak územie nevytvorí tieto podmienky pre rozvoj, môže dôjsť k stagnácii resp. degradácii ľudského potenciálu, dôsledkom čoho sú potom emigračné pohyby, znižovanie podielu EAO, zmena vekovej a vzdelanostnej štruktúry. Vyhrocuje sa tak demografická, sociálno-ekonomická

situácia, zhoršuje sa výkonnosť až môže nastať celkový úpadok územia, čo podmieňuje vznik regionálnych disparít (**Liptáková, 2008**).

1.7.3 Ekonomický potenciál

Ekonomické (výrobné) činnosti sú základnými faktormi, ktoré majú nesmierny význam pre rozvoj regiónu, keďže firmy ovplyvňujú ekonomickú aj sociálnu úroveň regiónu. Význam ekonomických aktivít pre rozvoj regiónu je najmä v tom, že využívajú podmienky územia pre svoju lokalizáciu, svojou aktivitou vplývajú na tieto podmienky, sú zdrojom pracovných príležitostí, produkujú tovary a služby, ovplyvňujú dopyt obyvateľstva a vytvárajú verejné príjmy (**Papcunová, Geciková, 2007**).

Priestorové umiestnenie určitej firmy v regióne ovplyvňujú tzv. faktory výberu lokality. Ide o také jej vlastnosti, ktoré majú vplyv na dosahovanie firemných cieľov. **Daňo (2003)** uvádza nasledovné členenie faktorov, ktoré by firma mala zhodnotiť pri svojej lokalizácii v regióne (tabuľka 1):

Tabuľka 1: Základné faktory výberu lokality firmy

Skupina faktorov	Jednotlivé faktory
<i>Demografické faktory</i>	<i>Stav obyvateľstva a jeho rozdelenie Štruktúra obyvateľstva Zamestnanecká a sociálna štruktúra</i>
<i>Hospodárske faktory</i>	<i>Zárobné pomery Použitie príjmov Trhový potenciál</i>
<i>Psychologické a sociálno-psychologické faktory</i>	<i>Spôsob života Spotrebiteľské zvyklosti Mentalita</i>
<i>Infraštruktúra</i>	<i>Výstavba miest Doprava</i>
<i>Konkurenčné pomery</i>	<i>Stav konkurencie a jej formy Účinok konkurencie vo vzťahu k sortimentnej štruktúre Priestorové preferencie Vecné preferencie</i>
<i>Hodnotenie objektu</i>	<i>Lokálne hodnotenie Hodnotenie miesta</i>
<i>Náklady závislé od miesta umiestnenia</i>	<i>Nákup a predaj Budovy</i>

	<i>Predaj a diverzifikácia</i>
<i>Rušivé faktory</i>	<i>Právne predpisy</i> <i>Imisie</i>

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Daňo, F., (2003): Distribučný manažment

Vo vzťahu k ekonomickému rozvoju sú dôležité hlavne nasledujúce faktory súvisiace s lokalizáciou firiem v regióne:

- *Početnosť a veľkosť firiem* – je dôležitá pre objem výroby a tvorby nadhodnoty a väčšej ponuky práce. Viac firiem vytvára predpoklady pre širší sortiment výrobných tovarov a poskytovaných služieb. Veľké firmy zase vytvárajú viac pracovných príležitostí, majú väčší objem kapitálových zdrojov a môžu si dovoliť rozsiahlejšie inovácie. Preto je v regióne dôležité vytvoriť podmienky pre alokáciu minimálne jednej alebo niekoľkých veľkých firiem, ktoré by plnili úlohu pólu rozvoja. Popri nich je však dôležité podporovať malé a stredné podniky pre ich schopnosť flexibilne reagovať na požiadavky trhu, vytvárať rôznorodú ponuku práce a stimulovať konkurenčné prostredie. Posilnenie ich inovačnej a konkurenčnej schopnosti prostredníctvom vytvárania kooperácií a sietí v regióne je predsa jedným z princípov endogénneho rozvoja (**Papcunová, Geciková, 2007**).
- *Odvetvová a sektorová štruktúra firiem* - ide o výrobné zameranie firiem, ktoré spôsobuje, že hospodárstvo regiónu je zamerané na primárny, sekundárny a terciálny sektor. V primárnom sektore (zahŕňa činnosti súvisiace s využívaním prírodných zdrojov) dochádza k významným zmenám, keďže s rastom produktivity práce je na pôdu viazaných stále menej práceschopných ľudí, uvoľňuje sa tiež viazanosť pracoviska s bydliskom a menia sa aj formy vlastníctva, ktoré ovplyvňujú formy osídlenia. Sekundárny sektor (ide o činnosti rôzne viazané na zdroje surovín, vody, energie ale aj pracovných síl) má koncentračnú schopnosť (práce a kapitálu), ktorá podmieňuje aj koncentráciu iných aktivít hlavne vybavenosti priestoru. V súčasnosti v tomto sektore strácajú význam staré výrobné odvetvia a vznikajú nové, a v dôsledku moderných transportných technológií klesá väzba lokalizácie na tieto zdroje. Význam terciárneho sektora neustále rastie, rôznorodosť jeho činností v regióne stúpa s počtom obyvateľov a najväčšie možnosti jeho rozvoja sú v mestách, takže jeho činnosti sú považované za sídlotvorné faktory. V rámci tohto sektora má stále väčší význam veda, výskum a informačné

---

technológie, s čím súvisí vytváranie kvartérnych centier a budovanie vedeckotechnických parkov (Tvrdon, Hamalová, Žárska, 1995).

- *Ekonomická stabilita firiem a ich solventnosť* – je tiež faktor ovplyvňujúci ekonomický rozvoj regiónu. Firmy vytvárajúce zisk iniciujú rozvoj v regióne cez vyššiu produkciu, reinvestovanie a vyššie mzdy a firmy, ktoré hospodária so stratou po čase zaniknú, zvyšujú mieru nezamestnanosti v regióne a mieru príležitostí pre ekonomický rozvoj regiónu. Tak sa stáva, že aj v regióne, kde je dostatok firiem, môže ekonomický rozvoj stagnovať a región začne upadať (Belajová, Fáziková, 2005).

1.7.4 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra je dôležitý rozmiestňovací a rozvojový faktor, reprezentuje totiž tú časť infraštruktúry, ktorá v priestore umožňuje premiestňovanie. Pre rozvoj regiónu má význam v tom, že vytvára všeobecné produkčné a spotrebné podmienky, do ekonomického života zapája aj menej rozvinuté či vzdialené oblasti, a umožňuje koncentráciu výroby a prepravu pracovníkov, tovarov a služieb (Papcunová, Gecíková, 2007).

Do skupiny zariadení technickej infraštruktúry podľa Tvrdona, Hamalovej, Žárskej (1995) a Belajovej a Fázikovej (2005) patria nasledovné:

- *Dopravná sieť* – doprava sa považuje za závažný faktor lokalizácie ekonomických aktivít a celého regionálneho rozvoja, keďže priestorové rozloženie výroby, obyvateľstva a zariadení sociálnej infraštruktúry si vyžaduje prekonávať vzdialenosti. Rozvoj dopravy rozvíja a vtáhuje do hospodárskeho rozvoja aj odľahlejšie regióny, prispieva k sociálno-ekonomickému uspokojovaniu potrieb obyvateľstva príslušných regiónov a vyvoláva tiež rozptyl ekonomických aktivít do priestoru cez koncentráciu výroby, prepravu pracovníkov a substrátov do priemyselných uzlov, a tým vytvára predpoklady pre technický pokrok a zvyšovanie efektívnosti výroby.
- *Energetická sieť* – reprezentujú ju elektrické, plynové a tepelné rozvody, ktorých výstavba musí byť koordinovaná s rozvojom ekonomických aktivít a spotrebou obyvateľstva v regióne. V súvislosti so zmenou ekonomických podmienok pre

---

spotrebiteľov a zmenou štruktúry spotreby sa musí uvažovať o racionálnej substitúcii energetických zdrojov.

- *Vodovodná sieť* – vodné zdroje sú limitujúcim faktorom rozvoja regiónu a nároky na ne neustále rastú po kvantitatívnej aj kvalitatívnej stránke. Ich zabezpečenie pre región je značne investične náročné, čo dokazuje aj fakt, že cena pitnej vody v určitých štátoch je regionálne diferencovaná podľa toho, či má región vlastné zdroje pitnej vody, alebo ich čerpá z iného regiónu.
- *Odpadové hospodárstvo* – je odvetvie hospodárstva, ktoré sa zaoberá znižovaním vzniku odpadu a nakladaním s ním. Jeho spôsoby likvidácie sú vysoko investične náročné a hradené prevažne z verejných zdrojov, ktoré často chýbajú v samosprávnych a štátnych rozpočtoch, avšak výsledným efektom je zlepšenie kvality životného prostredia.

1.7.5 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva a aj pre svoj vplyv na rozmiestňovanie určitých výrobných aktivít. Cez zariadenia sociálnej infraštruktúry sa realizujú nasledovné činnosti:

- *bývanie* – vytvorenie prostredia pre človeka, v ktorom uspokojuje svoje základné životné potreby,
- *rôzne druhy vybavenosti regiónov* (obchody, služby, školské a sociálne zariadenia,),
- *kultúrno-spoločenské činnosti* (kultúrny dom, knižnica, kino, atď.),
- *zotavovacie činnosti*.

Medzi objekty rozmiestňovania sociálnej infraštruktúry patria byty, zariadenia obchodu a stravovania, zdravotnícke zariadenia, školské a výchovné zariadenia, vedecké, výskumné a projekčné zariadenia, kultúrne, športové a rekreačné zariadenia a administratívno-správne zariadenia (**Papcunová, Gecíková, 2007**).

Na umiestnenie uvedených zariadení pôsobia nasledovné špecifické znaky sociálnej infraštruktúry (**Dubecová, 2000**):

- úzko súvisia s rozmiestnením, hlavne s koncentráciou obyvateľstva a sídelnou štruktúrou (napr. veľkosť sídiel a ich spádového územia atď.),

-
- na niektoré zariadenia má veľký vplyv rozmiestnenie a rozvoj výroby (napr. poľnohospodárske oblasti a v nich stredné školy a učilištia s orientáciou na poľnohospodárstvo atď.),
  - administratívno-správne členenie pôsobí na ich rozmiestnenie nielen ako inštitucionálny faktor (ich spravovaním) ale ovplyvňuje aj ich kapacitu vo vzťahu k okruhu používateľov,
  - prírodné faktory pôsobia na rozmiestňovanie tých zariadení, ktoré sú priamo na prírodné zdroje viazané (napr. kúpele, zariadenia cestovného ruchu, rekreačné zariadenia, atď.).

Pri lokalizačných rozhodnutiach podnikateľské subjekty zohľadňujú zariadenia infraštruktúry, ktoré sú zamerané na rozvoj inovácií, vzdelávania, výskumu a transferu technológií. Takéto zariadenia predstavujú tzv. „mäkkú“ infraštruktúru. Investície do tejto infraštruktúry by podľa **Šikulu (2003)** mali byť nasmerované do zariadení a projektov, ktoré sa orientujú na obyvateľstvo, poradenské služby, podporujúce výskum a vývoj, umožňujúce prístup ku kapitálu a k finančným zdrojom, podporujúce rozvoj priemyselných, obchodných asociácií a výkon verejnej správy, ktorý smeruje k ekonomickým aktivitám v regióne. V súčasnosti tzv. „tvrdá“ infraštruktúra už klesá na význam.

1.7.6 Partnerstvo a fungovanie inštitúcií

Za posledný dôležitý faktor rozvoja, ktorý potvrdzuje aj fakt, že endogénny regionálny rozvoj nie je spontánny jav, sa v súčasnosti považuje aj partnerstvo a efektívne fungovanie inštitúcií, ktoré v regióne podmieňuje optimálne využívanie jeho endogénneho potenciálu.

Partnerstvo je vlastne „zlepšenie vertikálnych väzieb a posilnenie horizontálnych väzieb s podporou spolupráce medzi všetkými subjektmi regionálneho rozvoja“ (**Skokan, 2004**).

Charakteristickou črtou endogénneho regionálneho rozvoja je aktívna účasť regionálnej a miestnej samosprávy ako hlavného iniciátora a koordinátora celého procesu. Hlavnú úlohu v ňom zohrávajú predovšetkým aktivity, ktoré vedú k vytvoreniu podnikateľského prostredia stimulujúceho produkciu a sociálnoekonomický rozvoj, ktorý ovplyvňuje transfer kompetencií z centra na

---

regionálne a miestne samosprávy. Výsledkom je tak posilnenie právomocí územných samospráv, čo vytvára predpoklady na ich participáciu v procese aktivizácie endogénneho potenciálu regiónu, na dosahovanie cieľov regionálneho rozvoja a na umožnenie lepšej koordinácie rozvojových programov (**Liptáková, 2008**).

Veď predpokladom úspešnej realizácie endogénnej regionálnej politiky je intenzívne zapojenie širokého spektra inštitúcií súkromného a verejného sektora pri formovaní, výbere a realizácii vhodnej stratégie rozvoja.

---

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je identifikácia a zhodnotenie endogénneho rozvojového potenciálu obce Lipová a návrh riešenia jeho ďalšej aktivizácie.

Splnenie stanoveného cieľa si vyžaduje stanovenie a splnenie nasledovných čiastkových cieľov:

- Analýza endogénneho rozvojového potenciálu obce a v rámci nej analýza geografickej polohy a dostupnosti obce, historického vývoja obce a jej kultúry, prírodných daností, demografického a ekonomického potenciálu, technickej a sociálnej infraštruktúry, majetku a rozpočtu obce a výkonu funkcií miestnej samosprávy.
- Zmonitorovanie postojov a názorov obyvateľov obce prostredníctvom dotazníkového prieskumu.
- Navrhnutie riešení a odporúčaní podporujúcich možné zlepšenie budúceho sociálneho a ekonomického rozvoja obce.

---

3 Metodika práce

Predmetom skúmania diplomovej práce je obec Lipová v okrese Nové Zámky, ktorá sa s počtom obyvateľov 1610 (k 31.12.2009) zaraďuje medzi stredne veľké obce okresu.

Prvým krokom pre splnenie stanovených cieľov diplomovej práce bolo nevyhnutné si preštudovať domácu ako aj zahraničnú literatúru pre získanie potrebných informácií a poznatkov, ktoré sú dôležité pre pochopenie problematiky danej témy a rovnako tak na jej posúdenie.

Druhou úlohou bola analýza endogénnych faktorov obce a následne z nich vypracovaná SWOT analýza. Údaje a informácie potrebné na vypracovanie týchto analýz boli získané z OÚ Lipová, z ÚPSVaR Nové Zámky, zo Správy katastra Nové Zámky a zo Štatistického úradu SR. V obci bola realizovaná analýza nasledovných faktorov, ktoré ovplyvňujú endogénny rozvoj jej územia:

- *Charakteristika a poloha obce* – v rámci nej bola sledovaná geografická poloha obce v okrese Nové Zámky, jej dopravná poloha a dostupnosť, administratívne členenie, postavenie v mikroregióne a jej vzdialenosť od pólov ekonomického rozvoja regionálneho, národného a medzinárodného významu.
- *Historický vývoj obce* – sledovaný bol historický vývoj obce od jej vzniku až po súčasnosť, jej budovanie a významné medzníky.
- *Prírodné danosti* – táto časť pozostáva z analýzy geologických a geomorfologických pomerov, klimatických a hydrologických podmienok, pôdneho fondu, rastlinstva a živočíšstva a stavu životného prostredia.
- *Obyvateľstvo a štruktúra obyvateľstva* – analýza bola zameraná na vývoj celkového počtu obyvateľov podľa SODB, od roku 1996 až po súčasnosť, vývoj celkového a prirodzený prírastku a migračného salda, vývoj a súčasný stav pohlavnej štruktúry a zloženia obyvateľstva podľa vzdelania, národnosti a náboženstva.
- *Technická infraštruktúra* – jej stav bol hodnotený z pohľadu kvality cestných sietí a systémov dopravy, zásobovania obce elektrinou, plynom, vodou a teplom, spôsobu odvádzania odpadových vôd, systému zberu odpadov

---

a odpadového hospodárstva, napojenia obce na telekomunikačné siete a spôsobov šírenia informácií v obci.

- *Sociálna infraštruktúra* – jej analýza pozostávala z hodnotenia stavu a kvality domového a bytového fondu, školských a predškolských zariadení, dostupnosťou sociálnych a zdravotníckych služieb, a ostatných služieb pre obyvateľov, ako aj ich pôsobenie v rôznych obecných organizáciách, združeniach a spolkoch.
- *Ekonomický potenciál obce* – v rámci neho bola sledovaná ekonomická štruktúra obce tvorená súkromným sektorom, jeho zastúpenie v primárnom, sekundárnom a terciárnom sektore a ekonomická základňa pozostávajúca z ekonomicky aktívneho obyvateľstva, vývoja počtu evidovaných nezamestnaných za posledných 10 rokov a ich vývoja podľa dosiahnutého vzdelania.
- *Majetok a rozpočet obce* – sledovaná bola súčasná hodnota a využiteľnosť majetku obce, vývoj bežných ako aj kapitálových príjmov a výdavkov rozpočtov obce za posledné 3 roky a taktiež stav daňovej a finančnej sily obce.

V tretej časti diplomovej práci bola pozornosť venovaná dotazníkovému prieskumu, ktorého úlohou bolo monitorovať názory a spokojnosť miestneho obyvateľstva s kvalitou života a bývania v obci. Dotazník je zložený zo 14 otázok a bol rozdelený na 3 oblasti pozorovania.

Na základe výsledkov týchto spomínaných analýz bola vypracovaná posledná časť diplomovej práce s názvom *Návrhy a odporúčania*, ktorej cieľom bolo navrhnúť smerovanie ďalšieho rozvoja obce s využitím jej disponibilného endogénneho potenciálu s cieľom neustáleho zlepšovania kvality života obce.

Počas spracovávania diplomovej práce boli aplikované nasledovné metódy:

- *metóda analýzy* – bola využitá pri rozbere preštudovanej odbornej literatúry ako aj pri analyzovaní jednotlivých endogénnych faktorov obce a pri ich spracovaní do textových, grafických a tabuľkových podôb,
- *metóda syntézy* – pri vytvorení záverov a návrhov riešenia na zlepšenie a podporu budúceho rozvoja obce ako aj záverov vplývajúcich zo štatistických údajov a preštudovanej odbornej literatúry,

-
- *metóda komparácie* – zistených údajov zo štatistických ročeniek a údajov z OÚ, porovnanie týchto údajov z hľadiska postavenia obce Lipová v rámci okresu Nové Zámky,
  - *SWOT analýza* – na zistenie silných a slabých stránok obce ako aj jej príležitostí a možných ohrození,
  - *dotazníkový prieskum* – pri zisťovaní verejnej mienky obyvateľov obce o ich kvalite života a bývania v obci prostredníctvom dotazníkových otázok.

---

4 Vlastná práca

4.1 Základná charakteristika a poloha obce

Obec Lipová sa nachádza v Podunajskej nížine v nadmorskej výške 126 m nad morom, v juhozápadnej časti Slovenska. Urbanistická štruktúra obce je tvorená dvomi časťami – Mlynský Sek a Ondrochov. Z hľadiska administratívneho členenia leží obec Lipová na západnom Slovensku a patrí do Nitrianskeho samosprávneho kraja a okresu Nové Zámky (okresy v súčasnosti neplnia administratívnu funkciu, sú však štatistickou jednotkou úrovne NUTS IV). V rámci okresu zaujíma severnú polohu. Na základe počtu obyvateľov (1610 v r. 2009) možno obec zaradiť do kategórie stredne veľkých obcí. V okolitej sídelnej štruktúre jestvujú menšie až stredne veľké vidiecke obce, ale i sídla mestského charakteru.

Obec Lipová sa nachádza v blízkosti viacerých väčších mestských sídiel. Je vzdialená 13 – 15 km severne od okresného mesta Nové Zámky a 30 – 32 km južne od krajského mesta Nitra. Rozsah prekrývania sfér vplyvu miest na menšie mestá a obce je veľmi vysoký. Takmer 40% obcí a menších mestských sídiel na Slovensku patrí do sféry vplyvu dvoch alebo viacerých miest. Mesto Šurany, vzdialené 3 km južne od obce Lipová, takisto vplýva na obce v jeho okolí a viditeľné sú najmä sídelné a ekonomické väzby obyvateľstva okolitých menších obcí na mesto Šurany a zároveň aj ekonomický vplyv mesta na tieto obce a ich obyvateľstvo, čo sa týka tiež obce Lipová (mapa 1).

Mapa 1: Obec Lipová

Zdroj: www.mapy.atlas.sk

Obec Lipová je výhodne alokovaná vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu. Od pólom ekonomického rozvoja národného a nadnárodného významu je jej vzdialenosť nasledovná:

- Lipová – Bratislava: 101 km
- Lipová – Brno: 219 km
- Lipová – Viedeň: 185 km
- Lipová – Budapešť: 118 km

Od pólom ekonomického rozvoja regionálneho významu je jej vzdialenosť nasledovná:

- Lipová - Nové Zámky: 18,7 km
- Lipová – Nitra: 27,2 km
- Lipová – Šaľa: 29,9 km
- Lipová – Vráble: 25,7 km
- Lipová – Levice: 41,3 km

Obec Lipová je členom Združenia miest a obcí mikroregiónu Šurany – Bánov – Lipová, ktoré vzniklo v roku 2003. Cieľom činnosti združenia je zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom v oblasti sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzania a čistenia odpadových vôd, miestnej dopravy, školstva, kultúry a miestneho cestovného ruchu (PHSR Šurany, 2007-2013).

4.2 Historický vývoj obce

Obec Lipová vznikla v roku 1960 zlúčením dvoch obcí – Mlynského Seku a Ondrochova. Prvá písomná zmienka o Ondrochove je z rokov: 1156 ako Vlduc, 1229 – Ondruh, 1274 – Vndrah, 1348 – Ondroh, 1773 – Onderhow, 1869 – Ondrohó – puszta, 1922 – Ondrohov, 1938 – Ondrohó – puszta, 1945 – Ondrochov, 1951-1960 – Ondrochov ako samostatná obec, 1960 – Lipová, časť Ondrochov až dodnes.

Prvá písomná zmienka, podľa podkladov o Mlynskom Seku, je z rokov: 1379 ako Malomszegh, 1920 – Malom Seg, 1943 – Nytramalomszeg, 1945 – Mlynský Sek.

Už dobou kamennou začínajú dejiny priestorov dnešnej obce a okolia, ktoré boli sídliskami (podľa vykopávok) ľudí okolo 3000-2000 rokov pred Kristom. Cez chotár

---

dnešnej Lipovej pretekala rieka Nitra od nepamäti. Zrejme preto bola táto časť dnešného Slovenska obývaná od doby bronzovej – od roku 1900-1500 rokov pred Kristom. Nálezy z obdobia neolitu v Lipovej dokazujú artefakty sídliska z volútovej kultúry a eneolit s nálezmi kanelovanej keramiky. Archeológovia objavili halštadské sídlisko, laténsku osadu, stopy po rímsko-barbarskej osade, pohrebisko z doby sťahovania národov, a predovšetkým staroslovenské sídlisko po našich predkoch, ktorí túto časť žirnej roviny obývali už od 5. storočia po Kristovi. Aj dnešná Lipová bola súčasťou Pribinovho Nitrianskeho kniežatstva začiatkom 9. storočia. Staroslovenské korene dnešnej Lipovej dokumentujú archeologické nálezy preskúmané najmä v rokoch 1953, keď bolo objavených až 78 staroslovenských hrobov z 9. - 10. storočia. Sústreďovali sa v južnej časti pohrebiska Tallószér. V polohe Homoky bolo zase odkrytých 10 hrobov usporiadaných systematicky do dvoch radov a bol tu objavený aj mimo iného hrob skrčenca (okolo 800 rokov pred Kristom) z doby bronzovej. Boli tu vykopávky z obdobia Keltov (okolo roku 700-400 pred Kristom), ktorí boli známi aj ako vyspelí remeselníci v hrnčiarstve a železiarstve, ktoré patria do doby železnej. V 13. storočí sa usadili v Ondrochove poddaní hradu Posádka, ktorý bol strážnym hradom na Váhu s centrálnym sídlom, pod jeho správu patril aj hrad Ondrochov, ktorý dnes už nejestvuje.

V roku 1311 na okolí bojovali vojská Matúša Čáka Trenčianskeho a spustošili aj Ondrochov, podobne bola obec zničená aj za husitského povstania a Turkami, ktorí sem vtrhli v roku 1550 a zničili aj kaštieľ. Turecké pustošenie prebiehalo aj v ďalších rokoch, preto bola vybudovaná menšia protiturecká pevnosť a z pevnosti do kaštieľa viedla podzemná úniková chodba, ktorá bola odstránená pri stavbe cesty k mlynu v roku 1941.

V roku 1802 sa začalo so stavbou mlyna, ktorý mlel obilie na veľmi kvalitnú múku a bol známy v širokom okolí. Vyrábala aj elektrickú energiu pre vlastnú spotrebu a pre okolité budovy. V roku 1876 bola daná do prevádzky železničná trať Šurany – Nitra, ktorá mala vybudovanú stanicu a druhú koľaj na nakladanie nákladných vagónov. Využila sa na prekladanie poľnohospodárskych výrobkov a dreva.

V obci bola štátom vydržiavaná škola od roku 1800, zriadená v časti Mlynský Sek aj Ondrochove. V budove školy bol učiteľský byt a škola mala aj svoju knižnicu a podieľala sa na kultúrnom rozvoji obce a udržiavaní miestnych zvykov a tradícií. Obecná knižnica bola v obci zriadená v roku 1925.

V obci sa nachádza kaštieľ z roku 1903, ktorý slúžil ako letné sídlo veľkostatkára Eleka, ktorý v roku 1935 zaviedol na svoj statok elektrinu. Dnes kaštieľ slúži pre sociálne ciele ako Domov sociálnych služieb od roku 1947. V roku 1950 sa založilo JRD, ktoré dalo prácu niekoľkým desiatkam obyvateľov obce a rok 1960 sa stal začiatkom novodobej spoločnej cesty Mlynského Seku a Ondrochova.

4.3 Prírodné danosti

4.3.1 Geologické a geomorfologické pomery

Obec Lipová leží v Podunajskej nížine pri spojení aluviálnej nivy Nitry a východného okraja Nitrianskej pahorkatiny. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 126 m a chotár vo výške 123-130 m nad morom. Kataster obce má rovinný charakter, mierne sa zvažujúci k ramenu rieky Nitra, ktorá tvorí východnú hranicu stavebného intravilánu.

Geomorfologicky patrí spomínané územie do oblasti Podunajskej nížiny, celku Podunajskej roviny a na východnom okraji Nitrianskej pahorkatiny, ktorá je podcelkom Podunajskej pahorkatiny. Tento geomorfologický celok sa rozprestiera na juhozápade Slovenska, patrí tak do oblasti Podunajskej nížiny, ktorá je súčasťou Malej Dunajskej kotliny. Odlesnený rovinný chotár je na nivách a terasách pokrytý sprašou. Povrch je temer úplne odlesnený a intenzívne poľnohospodársky využívaný s prevahou ornej pôdy. Menšie plochy lesov sa uchovali len pozdĺž vodných tokov a vo forme remíziok.

Pomerne dobrá pôda na žirnej rovine a dobré klimatické podmienky vytvárajú vhodné predpoklady pre poľnohospodársku výrobu, napriek zamokrenej pôde na východnej a južnej strane pozdĺž rieky. Tieto podmienky sa veľmi zlepšili najmä vďaka regulácii rieky Nitry v roku 1941.

Z geologického pohľadu extravilán medzi Starou Nitrou a Novou Nitrou tvoria naplaveniny, čoho dôkazom sú piesky a štrkopiesky až do hĺbky 40 m. Práve odtiaľto sa čerpal materiál (štrk) na stavbu tvrdej cesty medzi časťou obce Lipová – Ondrochovom a obcou Mojzesovo v roku 1980.

4.3.2 Klimatické a hydrologické podmienky

Dobré klimatické podmienky vytvárajú vhodné predpoklady pre poľnohospodársku výrobu, ale aj pre lesy a divú zver. Obec sa zaraďuje medzi teplé

miesta, na južnom Slovensku s priemernou ročnou teplotou okolo + 10 °C (v letnom období + 16 °C a v zimnom období -2 °C). V ročnom chode priemernej mesačnej teploty vzduchu je najteplejším mesiacom júl a najchladnejším mesiacom je január. Atmosférické zrážky a veterné pomery patria k najpremenlivejším meteorologickým prvkom z priestorového ako aj časového hľadiska. Priemerný ročný úhrn zrážok na území obce kolíše, pohybuje sa od 550 mm a menej. Priemerná ročná rýchlosť vetra vo výške 10 m nad aktívnym povrchom sa pohybuje v intervale od 3 do 4 m.s⁻¹ a prevláda severozápadné prúdenie vetra.

Z hydrologického hľadiska patrí územie obce do povodia Dolnej Nitry. Obcou preteká rieka Nitra, ktorá objíma obe časti obce a pozitívne ovplyvňuje život obce a jej podnebie. Chotár obce sa tak rozprestiera medzi oboma jej ramenami, medzi Starou Nitrou a Novou Nitrou. Stará Nitra má nezastupiteľnú úlohu v zásobovaní rybníka vodou a umožňuje činnosť malej vodnej elektrárne.

4.3.3 Pôdny fond

Celková rozloha katastra obce Lipová je 1 362,96 ha, pričom rozloha katastra je tvorená dvomi katastrálnymi územiami časti obce Mlynský Sek a Ondrochov. Rozloha katastra časti Mlynský Sek je 891,96 ha a časti Ondrochov 471,01 ha (tabuľka 2).

Tabuľka 2: Štruktúra pôdneho fondu obce Lipová k 03.05.2010

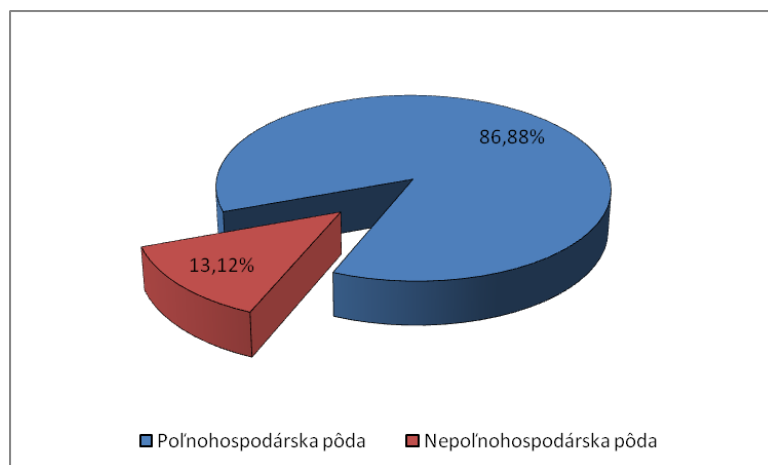
Druh pôdneho fondu	Celková výmera v m ²		
	v časti Mlynský Sek	v časti Ondrochov	SPOLU
Poľnohospodárska pôda	7 992 656	3 849 288	11 841 944
- orná pôda	7 521 803	3 645 195	11 166 998
- vinice	0	1 896	1 896
- záhrady	300 582	180 878	481 460
- ovocné sady	3 630	15 050	18 680
- lúky, TTP	166 641	6 269	172 910
Nepoľnohospodárska pôda	926 898	860 791	1 787 689
- lesné pozemky	0	342 101	342 101
- vodné plochy	95 787	125 309	221 096
- zastavané plochy	681 835	316 199	998 034
- ostatné plochy	149 276	77 182	226 458
SPOLU	8 919 554	4 710 079	13 629 633

Zdroj: údaje z podkladov katastra nehnuteľností, vlastné spracovanie

---

V štruktúre pôdneho fondu obce Lipová (graf 1) má dominantné postavenie poľnohospodárska pôda. Jej podiel predstavuje 86,88% z celkovej rozlohy katastra obce a jej výmera je 1 184,19 ha. Najväčšie zastúpenie poľnohospodárskej pôdy je v časti Mlynský Sek s rozlohou 799,27 ha. Nepoľnohospodárska pôda predstavuje 13,12 % z celkovej rozlohy katastra obce a rozprestiera sa na rozlohe 178,77 ha v oboch častiach obce.

Graf 1: Štruktúra pôdneho fondu (PF)

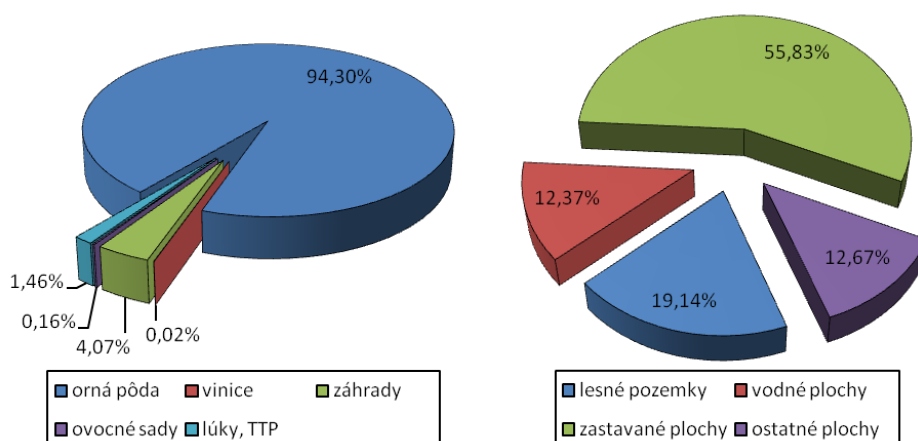
Zdroj: Údaje spracované z podkladov katastra nehnuteľností

V štruktúre poľnohospodárskeho pôdneho fondu (graf 2) dominuje orná pôda (94,30%), ktorá má výrazné zastúpenie v oboch častiach obce a jej celková rozloha je 1 116,7 ha. Jej zastúpenie je dôsledkom najmä geografickej polohy obce v Podunajskej nížine s pomerne vysoko kvalitnou pôdou a dobrými klimatickými podmienkami, ktoré vytvárajú vhodné predpoklady pre poľnohospodársku výrobu. Za ornou pôdou nasledujú záhrady s podielom 4,07%, ďalej lúky a trvale trávne porasty s podielom 1,46% a kataster spestrujú aj ovocné sady (0,16%), a vinice (0,02%), ktoré sa nachádzajú len v časti Ondrochov a sú predovšetkým situované v súkromnom vlastníctve. pri rodinných domoch.

Najvýznamnejšími hlavnými pestovanými plodinami tak v minulosti a rovnako aj dnes sú obilniny, olejniný, kukurica, cukrová repa, technické plodiny a zelenina. Dokonca v roku 1974 boli dosiahnuté u pšenice ozimnej odrody Mironovská rekordné, špičkové úrody, ktoré boli aj ocenené rôznymi štátnymi vyznamenaniami a čestnými uznaniami za vynikajúcu prácu a výsledky v rozvoji obilnárstva pre Poľnohospodárske družstvo Lipová.

V štruktúre nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu (graf 3) majú dominantné postavenie zastavané plochy (55,83%) s celkovou rozlohou 99,8 ha, za nimi nasledujú lesné pozemky s rozlohou 34,21 ha nachádzajúce sa len v časti Ondrochov (19,14%). Štruktúru nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu s porovnateľnou rozlohou dotvárajú vodné plochy s podielom 12,37% na celkovej rozlohe nepoľnohospodárskeho PF a ostatné plochy s podielom 12,67% na celkovej rozlohe nepoľnohospodárskeho PF.

Graf 2: Štruktúra poľnohospodárskeho PF Graf 3: Štruktúra nepoľnohospodárskeho PF

Zdroj: Správa katastra nehnuteľností Nové Zámky, vlastné spracovanie

4.3.4 Rastlinstvo a živočíšstvo

Obec Lipová patrí do živočíšneho regiónu Vnútrokarpatské zníženi, panónska oblasť, juhoslovenský obvod – dunajský okrsok lužný. V jej intraviláne a extraviláne sa nachádzajú živočíšne druhy, ktoré znášajú vplyv poľnohospodárskej činnosti, sú viazané na lesné a trávnaté porasty, vodné toky a plochy, ktoré znášajú blízkosť človeka a jeho obydľia. Zo skupiny bezstavovcov tu žijú typické druhy ako napr. slimák záhradný, strehúň škvrnitý, chrúst obyčajný, lienka sedembodková, druhy koníkov a kobyliiek, vážky, svrčky, modlivky, motýle a iné. Z obojživelníkov sa vyskytujú najmä ropucha zelená, rosnička zelená, z plazov jašterice a z hadov užovky. Z vtákov sú zastúpené bežné druhy spevavcov a dravcov ako stehlík, slávik, škovránok, drozd, d'ateľ, havran, volavka popoľavá, vrabce, škorce, holuby, hrdličky, sýkorky, straky, lastovičky a iné. Charakteristické druhy polí a lúk sú napr. zajac poľný, hraboš poľný, chrček poľný, hraboš poľný, myš domová, potkan obyčajný a iné. Na území sa

---

vyskytuje aj poľovná zver – hlavne srnčia a drobná poľovná srstnatá a pernatá zver ako bažanty, jarabice, zajace a líšky.

Podľa fyto geografického členenia Slovenska spadá územie obce do oblasti Panónskej flóry, obvodu Eupanónskej xerothermnej flóry, okresu - Podunajská nížina. Územie obce je z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie charakterizované ako lužné lesy vrbovo-topoľové a lužné nížinaté lesy, nachádzajúce sa najmä pozdĺž rieky Nitra. Zo stromovej etáže sú najviac zastúpené topoľ čierny, agát biely, vrba biela, javor poľný, dub letný, hruška planá a ďalšie druhy briez, orechov a gaštanov. V krovinnej etáži sa vyskytujú slivka trnková, baza čierna, hlohy, trnky a jalše a tiež rôzne druhy tráv, rastlín a bylín typických pre trávnatý a lúčny ekosystém.

4.3.5 Životné prostredie

Kvalita životného prostredia okresu Nové Zámky je určená prevahou poľnohospodárskeho využívania jeho územia bez veľkých znečisťovateľov a tak sa dá hodnotiť ako priemerná. Cez obec Lipová preteká rieka Nitra, ktorá by sa podľa triedy kvality toku IV. až V., dala hodnotiť ako silne znečistená až veľmi silne znečistená voda. Na znečisťovaní ovzdušia v okrese sa v podstatnej miere podieľajú existujúce stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a automobilová doprava, ktoré zaťažujú ovzdušie hlavne tuhými znečisťujúcimi látkami, SO₂, NO_x a CO a VOC. Na území okresu Nové Zámky je 6 národných prírodných rezervácií, 10 prírodných rezervácií, 6 prírodných pamiatok, 14 chránených areálov a 8 chránených stromov.

Jedným z týchto chránených areálov je aj Chránený areál – Park Lipová, nachádzajúci sa na južnom okraji obce v areáli lesoparku, v ktorom je umiestnený kaštieľ s DSS pre deti a mládež. Nachádzajú sa tu vzácne dreviny – 4 platany vo veku 200 – 250 rokov a jeden dub vo veku 500 – 600 rokov. Na základe týchto uvedených vzácných drevín, bol park vyhlásený za chránený areál a je zaradený do IV. pásma ochrany prírody.

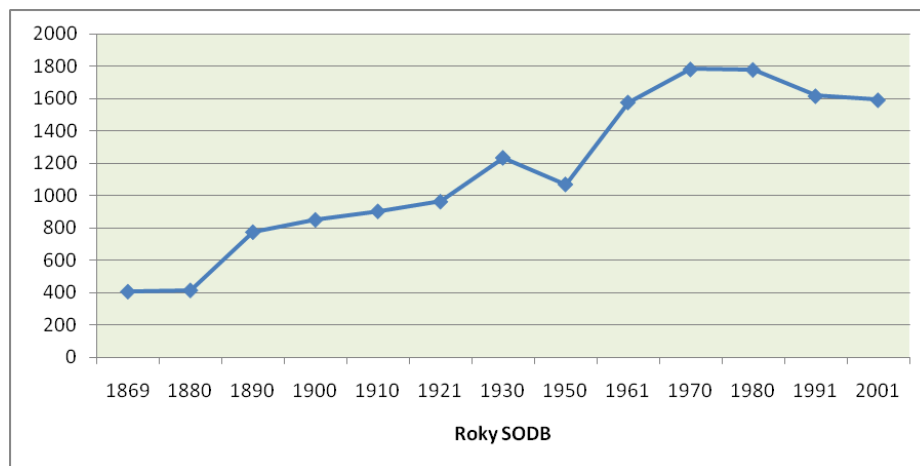

4.4 Obyvateľstvo a jeho štruktúra

4.4.1 Vývoj celkového počtu obyvateľov

Sčítanie obyvateľov patrí bez pochyb medzi štatistiky s najdlhšou históriou a s opodstatneným významom aj v minulosti. Každý zemeľpán na území dnešnej obce Lipová mal prehľad o ľuďoch žijúcich v jeho panstve, keďže boli jeho majetkom. Bez jeho súhlasu sa nemohli sťahovať, založiť si rodinu alebo uzatvoriť manželstvo. Prehľad o počte ľudí bol významný aj pre výber daní a odvodov do kráľovskej pokladnice. I keď sa s rozvojom spoločnosti postupne menil cieľ, účel, rozsah a metódy zisťovania a spracovania výsledkov, sčítania ľudí zostávali aj naďalej nenahraditeľným zdrojom údajov o obyvateľstve na danom v území v danom období a jeho vývoji. V roku 1869 sa v obci začala súvislá rada pravidelných moderných sčítaní ľudu, ktorá sa končí SODB v roku 2001, ktorého osobitný význam bol v tom, že išlo o prvé sčítanie ľudu v samostatnej Slovenskej republike.

Graf 4: Vývoj počtu obyvateľov podľa SODB

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

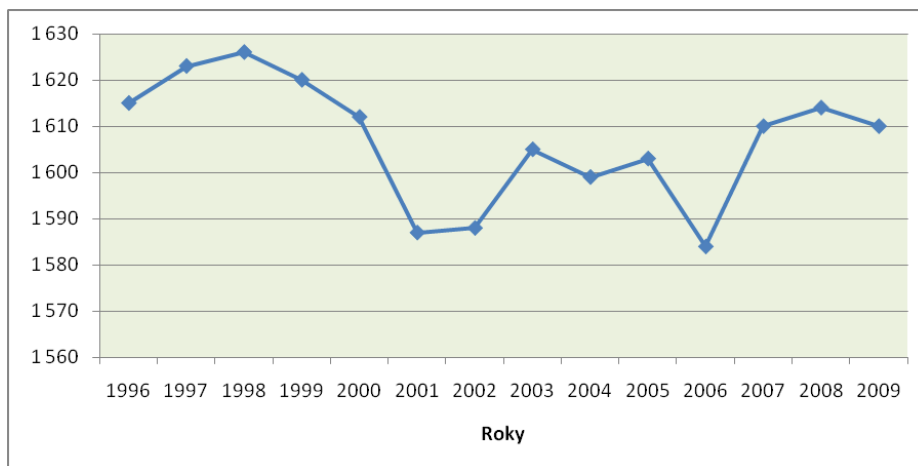
Sčítaním obyvateľov v uvedených rokoch môžeme sledovať vývoj celkového počtu obyvateľov v obci, ktorý má rastúci trend (graf 4). Pri prvom sčítaní obyvateľov v roku 1869 mala obec len 405 obyvateľov, avšak ich počet neustále rástol až do roku 1930, kedy mala obec 1235 obyvateľov. V období po druhej svetovej vojne bol zaznamenaný najväčší pokles obyvateľov, kedy pri sčítaní v roku 1950 ich počet bol

---

1070. Po tomto roku nasledoval prudký nárast, keďže obec pri nasledovnom sčítaní mala už 1578 obyvateľov, a tento nárast pokračoval až do sčítania obyvateľov v roku 1980. V posledných dvoch sčítaniach v rokoch 1991 a 2001 už obec zaznamenáva mierny pokles vývoja počtu obyvateľov.

Počet obyvateľov nie je pozitívnym ani negatívnym faktorom obce, nakoľko za sledované obdobie (graf 5) má skôr stagnujúci trend s miernymi výkyvmi. Najväčší počet obyvateľov 1626 mala obec v roku 1998 a najmenší 1581 obyvateľov v roku 2006. Najväčší rozdiel v počte obyvateľov tak tvorí len 47 obyvateľov. V súčasnosti má obec 1610 obyvateľov. Hustota obyvateľov obce je 118,1 obyvateľov na km² a je vyššia v porovnaní s okresom Nové Zámky, ktorý má hustotu obyvateľov 108,4 obyvateľov na km².

Graf 5: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1996 - 2009

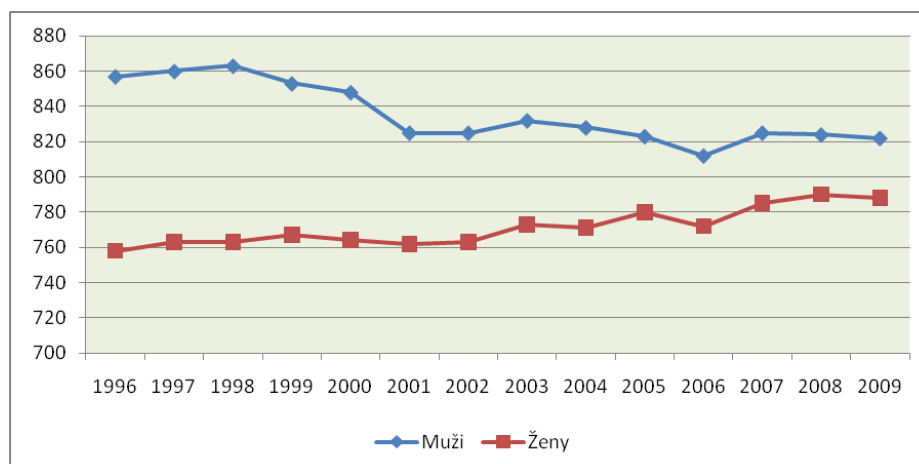

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Pri pohlavnej štruktúre obyvateľov obce môžeme pozorovať niekoľko odlišných vývojových trendov (graf 6). V sledovanom období 1996 – 2009 je zaznamenané prevažne väčšie zastúpenie mužov ako žien, pričom vývoj počtu mužov má klesajúci trend a vývoj počtu žien rastúci trend. Najväčší rozdiel medzi počtom mužov a žien je 100 v roku 1998 a najmenší rozdiel 34 v roku 2008. V súčasnosti má obec 822 mužov, čo je 51,06 % z celkového počtu obyvateľov a 788 žien, čo je 48,94 % z celkového počtu obyvateľov obce.

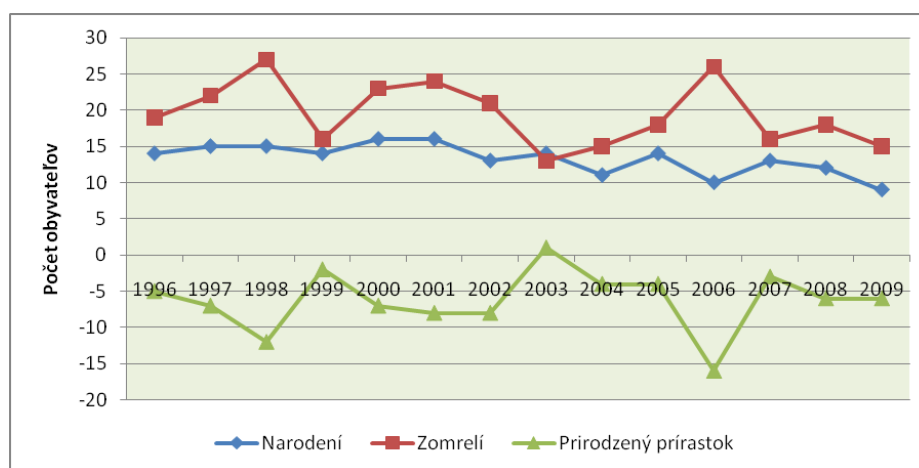
Graf 6: Sledovanie vývoja počtu mužov a žien v obci v rokoch 1996-2009

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Vo vývoji prirodzeného prírastku prevládajú v sledovaných rokoch záporné hodnoty nad kladnými (graf 7). Jedinú kladnú hodnotu prirodzeného prírastku 1 mala obec len v roku 2003, kedy prevládal počet narodených obyvateľov nad zomrelými. Najnižší prirodzený prírastok -16 obec zaznamenala v roku 2006. Tieto záporné hodnoty prirodzeného prírastku môžu mať negatívny vplyv na budúci vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva obce.

Graf 7: Sledovanie vývoja prirodzeného prírastku obyvateľstva v rokoch 1996-2009

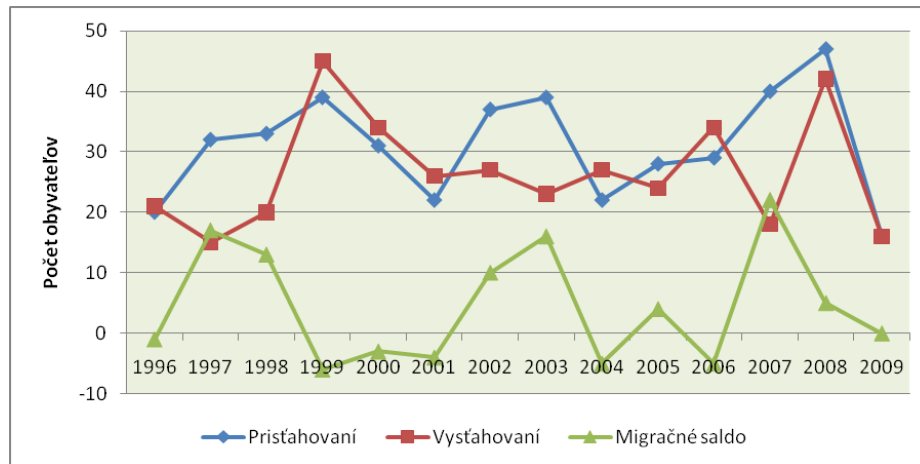

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Vývoj migračného salda podobne ako aj vývoj celkového prírastku má cyklický priebeh. Je zaznamenaný prudký nárast v niektorých rokoch s výnimkou rokov 1999,

2000, 2001, 2004 a 2006, v ktorých dosahuje záporné hodnoty. V rokoch 1997, 2003 a 2007 obec pozorujeme pozitívne hodnoty migrácie do obce (graf 8).

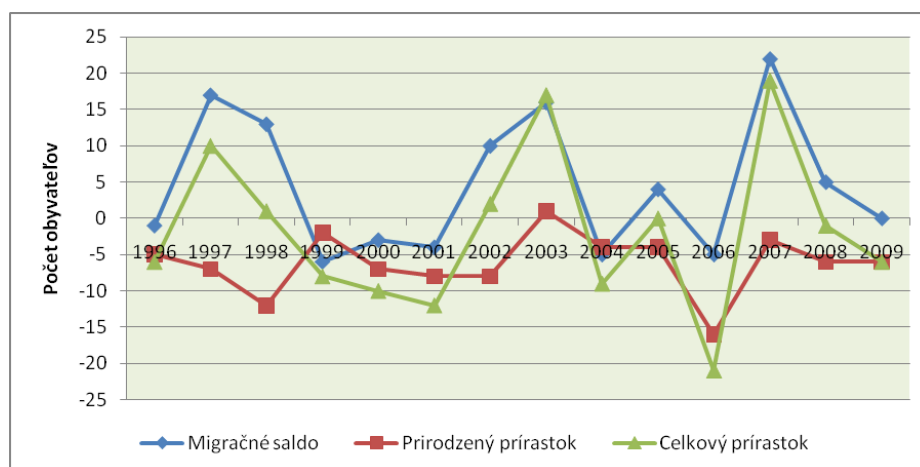
Graf 8: Sledovanie vývoja migračného salda obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2009

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Vývoj celkového prírastku je ovplyvnený vo väčšej miere migračným saldom ako prirodzeným prírastkom. Jeho najvyššiu kladnú hodnotu 19 obec dosiahla v roku 2007, čo bolo spôsobené najmä najvyššou hodnotou imigrácie v sledovanom období, i keď hodnota prirodzeného prírastku bola záporná. Najnižšiu zápornú hodnotu celkového prírastku -21 obec zaznamenala v roku 2006, kedy prirodzený prírastok bol najnižší za celé sledované obdobie. V súčasnosti má celkový prírastok obyvateľstva obce zápornú hodnotu (graf 9).

Graf 9: Sledovanie vývoja celkového prírastku obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2009

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

4.4.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva bol v roku 1991 priaznivý, nakoľko predproduktívne obyvateľstvo prevládalo nad poproduktívnym a index starnutia bol v tomto roku najnižší zo sledovaných rokov (tabuľka 3).

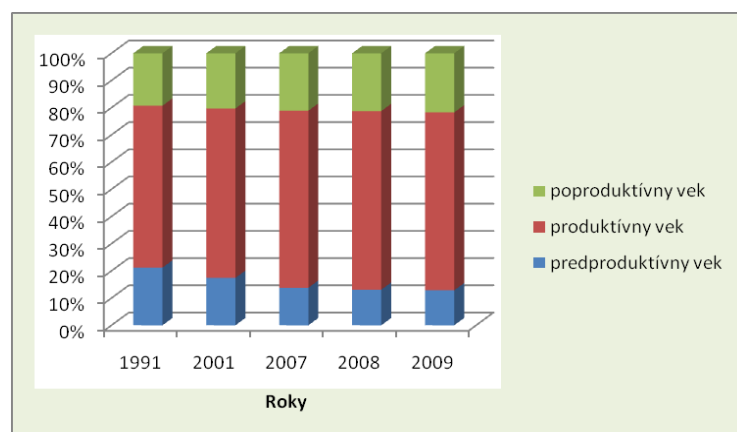
Tabuľka 3: Vývoj počtu obyvateľov obce podľa vekových skupín

Vekové skupiny	1991	2001	2007	2008	2009
predproduktívny vek (0-14)	341	277	222	211	207
produktívny vek (15-54)Ž, (15-59)M	957	991	1048	1060	1053
poproduktívny vek (55+ Ž)(60+ M)	310	323	340	343	350
SPOLU	1608	1591	1610	1614	1610
index starnutia	90,91	116,61	153,15	162,56	169,08

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Pri sčítaní obyvateľov v roku 2001 sa však situácia zmenila, stacionárny typ populácie sa zmenil na regresívny, čo znamená, že prevláda poproduktívne obyvateľstvo nad predproduktívnym (graf 10). V posledných troch rokoch počet obyvateľov v predproduktívnom veku čoraz viac klesá, počet obyvateľov v poproduktívnom veku neustále narastá a index starnutia sa výrazne zvyšuje. V roku 2009 predproduktívne obyvateľstvo tvorilo 12,86% populácie obce, produktívne obyvateľstvo 65,40 % a poproduktívne obyvateľstvo 21,74%. Dochádza tak k trendu demografického starnutia, ktorý však nie je pre obec ojedinelý, pretože prevláda celkovo v rámci Slovenska a aj v okrese Nové Zámky.

Graf 10: Vývoj počtu obyvateľov obce podľa vekových skupín v %

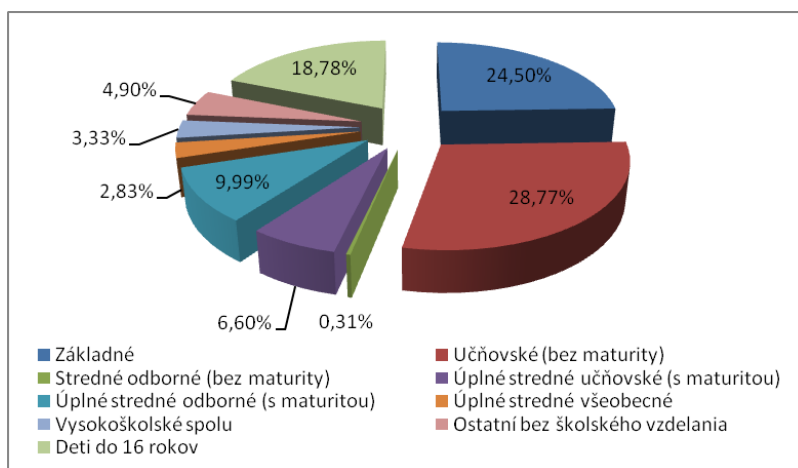

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

4.4.3 Vzdelanostné zloženie obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je dôležitá najmä z pohľadu možností pre rozvoj trhu práce a hospodársku štruktúru obce. V obci je vysoký podiel obyvateľstva s učňovským vzdelaním bez maturity (28,77%) a základným vzdelaním (24,50%) a nízky podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním (3,33%) (graf 11).

Graf 11: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci (v %) v roku 2001

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Vo vzdelanostnej štruktúre podľa pohlavia prevládajú muži najmä v základných a učňovských stupňoch ukončeného vzdelania bez maturity a ženy prevládajú nad mužmi vo vysokoškolských stupňoch a stredných odborných stupňoch ukončeného vzdelania s maturitou.

Podobná vzdelanostná štruktúra je zaznamenaná aj v okrese Nové Zámky, kde prevažuje podiel obyvateľstva so základným vzdelaním (27,02%), ďalej nasleduje podiel obyvateľstva s učňovským vzdelaním bez maturity (23,32%) a nízky podiel obyvateľov je s vysokoškolským vzdelaním (5,43%).

4.4.4 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Pomerne jednoduchá a jednoliata je národnostná štruktúra obyvateľstva obce Lipová. Jednoznačne dominuje slovenská národnosť, ku ktorej sa hlásilo 97,17% v roku 2001 a 97,9% v roku 1991. Rómska národnosť predstavuje 1,38%, ktorá v roku 1991 nebola v obci vôbec zastúpená. Maďarská národnosť 0,94% zaznamenala mierny

pokles oproti roku 1991 (1,36%), rovnako ako aj česká národnosť 0,31% v roku 2001 oproti 0,74% v roku 1991 (tabuľka 4).

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti v rokoch 1991 a 2001

	Počet obyvateľov v % (1991)	Počet obyvateľov v % (2001)
slovenská národnosť	97,90	97,17
maďarská národnosť	1,36	0,94
rómska národnosť	0	1,38
česká národnosť	0,74	0,31
ostatní	0	0,20

Zdroj: ŠÚ SR

V štruktúre národnostného zloženia obyvateľstva v okrese Nové Zámky tvorí slovenská národnosť 59,51%, maďarská národnosť 38,29%, rómska národnosť 0,64% a česká, moravská a sliezská 0,60% z celkového počtu obyvateľov okresu. V okrese Nové Zámky sa nachádza 62 obcí, z toho 3 so štatútom mesta ako okresné mesto Nové Zámky, Štúrovo a Šurany. Z týchto obcí je 28 obcí, v ktorých prevláda slovenská národnosť nad maďarskou a až 34 obcí, kde dominuje maďarská národnosť.

4.4.5 Religiózna štruktúra obyvateľstva

V sledovaní religióznej štruktúry v obci nastali výraznejšie zmeny v roku 2001, kedy sa počet obyvateľov, ktorí sa hlásili k rímskokatolíckej cirkvi, zvýšil o 15,42% oproti roku 1991, čo môže byť spôsobené aj tým, že sa obyvateľstvo nepriznalo k svojmu vierovyznaniu, keďže nezistené náboženské vyznanie tvorilo až 19,79 %. Najviac obyvateľov v obci sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi (93,34%) (tabuľka 5).

Tabuľka 5: Religiózna štruktúra obyvateľstva v rokoch 1991 a 2001

Obec Lipová	1991	2001
Rímskokatolícka cirkev	77,92%	93,34%
Evanjelická cirkev	0,19%	1,13%
Gréckokatolícka cirkev	0%	0,13%
bez vyznania	2,10%	4,33%
nezistené	19,79%	1,07%
SPOLU	100,00%	100,00%

Zdroj: ŠÚ SR

V sledovaní náboženského zloženia v okrese Nové Zámky sa k rímskokatolíckej cirkvi hlási 82,71% obyvateľstva, k evanjelickej cirkvi 2,91% a 9,43% obyvateľstva je bez vyznania.

4.5 Technická infraštruktúra

Významný rozvojový faktor každého sídla je komplexne vybudovaná technická infraštruktúra, keďže vytvára podmienky pre rozvoj podnikania ako aj pre kvalitu života svojich obyvateľov.

4.5.1 Cestné siete a dopravné systémy

Obec Lipová má výhodnú geografickú polohu s existujúcim napojením na multinodálne koridory a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho významu. Cez obec vedie cesta III. triedy, ktorá má priame napojenie na cestu I. triedy I/64, ktorá spája mestá Komárno, Nové Zámky a Nitra. Obcou prechádza aj jednokolejová železničná trať Nové Zámky – Nitra – Prievidza. Miestne chodníky sa dnes nachádzajú takmer v celej obci, v oboch jej častiach. Od roku 2000 až po súčasnosť prebiehajú etapovité opravy miestnych komunikácií a budovanie chodníkov zo zámkovej dlažby, ktorých dĺžka v súčasnosti je 12,18 km. V rámci nich sa v súčasnosti uskutočňuje výstavba rozptylových plôch a altánku v centre obce v rámci projektu Upravená a zelená Lipová. Pohyb obyvateľstva za prácou a službami je zabezpečený autobusovou dopravou alebo individuálnou dopravou a železničnou traťou. Autobusovú dopravu zabezpečuje SAD Nové Zámky a.s. a počet spojov, ktorými zabezpečuje denný presun obyvateľstva do miest Šurany a Nové Zámky je 24. Autobusová doprava je tak postačujúca, navyše s časovo priaznivo rozloženými spojeniami, prechádzajúcimi obcou takmer každú hodinu v pracovných dňoch. Horšie je to však s touto dopravou cez víkendy a sviatky, kedy vôbec nepremáva. V obci sa nachádza 5 autobusových zastávok a 5 parkovísk s rozlohou 608 m².

4.5.2 Energetické hospodárstvo

S možnosťou elektrifikácie obce sa OZ zaoberalo už od roku 1924, ale z finančných dôvodov zo svojich zámerov upustilo. Ako prvý v roku 1935 zaviedol na svoj statok elektrinu veľkostatkár Pavol Elek. Obec je elektrifikovaná od roku 1948. Zásobovanie elektrickou energiou je kvalitné a dostatočné, a vybudované elektrické siete v obci sú v dobrom stave.

Práce na plynifikácii obce začali v roku 1990 a do konca roku 1993 sa podarilo splynofikovať celú časť Mlynský Sek v dĺžke 6358 m. Plynifikácia tak pokračovala v časti Ondrochov až do roku 1997, kedy bola úplne dokončená plynifikáciou MŠ Lipová, školskej bytovky a Kultúrneho domu v Ondrochove. Na plyn je napojených 377 bytov, čo je v porovnaní s rokom 1991, kedy v obci plyn ešte nebol zavedený, obrovský nárast. V súčasnosti je napojených na plyn 87,3 % bytov. Podiel plynofikovaných obcí v okrese Nové Zámky je 88,71 %.

S dodávkou energie je spojené aj zásobovanie teplom, ktoré je charakteristické decentralizovaným spôsobom, čo znamená, že rodinné domy a ostatné objekty v obci sú vykurované individuálne plynom, elektrinou a tuhými palivami. Na ústredné diaľkové kúrenie je od roku 2001 pripojený len 1 byt, na ústredné lokálne kúrenie 279 bytov (z toho na pevné palivo 9 bytov, na plyn 262 bytov a na elektrinu 2 byty). Na etážové kúrenie je napojených 88 bytov (z toho na pevné palivo 1 byt, na plyn 85 bytov a na kúrenie inými spôsobmi 5 bytov), na vykurovanie prostredníctvom kachlí je pripojených 48 bytov (z toho na pevné palivo 33 bytov, na plynové kachle 14 bytov a ostatné spôsoby vykurovania kachlami využíva 1 byt), 16 bytov v obci využíva iné spôsoby vykurovania ako sú uvádzané. Z nasledovného nám teda jednoznačne vyplýva, že v obci je najviac využívané ústredné lokálne kúrenie a najmä spôsoby vykurovania plynom.

4.5.3 Vodné hospodárstvo

Verejná vodovodná sieť je vybudovaná v oboch častiach obce. Výstavba obecného vodovodu prebiehala v rokoch 1990 – 1992 v časti Mlynský Sek v dĺžke 6996 m a v rokoch 1992 – 1996 v časti Ondrochov v dĺžke 1785 m. Vodovod je tak vybudovaný v celkovej dĺžke 8781 m, zásobuje pitnou vodou celú obec a eviduje 393 vodovodných prípojok.

Kanalizácia v obci sa začala budovať v roku 1998 a do prevádzky bola spustená v roku 2003. V obci bola pôvodne plánovaná výstavba vlastnej ČOV, avšak kvôli nedostatku finančných prostriedkov bola kanalizačná sieť v obci napojená na ČOV v Šuranoch. Nedostatok prostriedkov tiež spôsobil spomalenie až zastavenie prác na tejto výstavbe. Dotácie na ďalšiu etapu výstavby boli zamietnuté a tak je kanalizačná sieť vybudovaná len vo východnej časti obce (v starej dedine) v celkovej dĺžke 4306 m. Na kanalizačnú sieť je v súčasnosti napojených len 92 bytov, čo je len 22% obyvateľov obce. V roku 2001 kanalizačná prípojka ešte nebola vybudovaná, preto 383 bytov s počtom obyvateľov 1301 (82%) používalo vlastný septik. V okrese Nové Zámky v roku 2001 zo 62 obcí až 47 obcí nemalo vybudovanú žiadnu kanalizačnú sieť a 6 obcí nedosiahlo ani 1 % napojenia na kanalizačné prípojky. Najlepšie napojenie na kanalizáciu má mesto Štúrovo s 96,72%, ďalej okresné mesto Nové Zámky s 95,77% a mesto Šurany s 59,86 % napojením obyvateľstva. V roku 2009 bolo na kanalizáciu napojených 20,96 % obcí okresu.

4.5.4 Odpadové hospodárstvo

Od roku 2003, odkedy sa obec stala členom združenia Mikroregiónu Šurany – Bánov – Lipová, sa zapojila do separovania odpadu. Práce spojené so separovaním odpadov zabezpečujú pracovníci na aktivačnú činnosť. Touto prácou sa nezamestnaní aktívne zapájajú do programu odpadového hospodárstva, a tak sa starajú o životné prostredie. Hlavný je zber vriec separovaného domového odpadu a jeho triedenie, ktoré sa v obci uskutočňuje jedenkrát za mesiac. Zber TKO je realizovaný v intervale jedenkrát za dva týždne a zabezpečuje ho firma BRANTNER Nové Zámky s.r.o..

V súčasnosti prebieha zber nasledovných druhov odpadu: zmesový odpad, papier z lepeniek, sklo, plasty (z nich sa vytriedujú PET fľaše), batérie, malé a veľké elektrospotrebiče a textil. Vyseparované druhy odpadu v roku 2010 predstavovali 1,05 ton papiera, 1,15 ton skla, 4,71 ton plastov, 0,40 ton batérií, 5,50 ton elektrospotrebičov a 10,50 ton textilu. Tuhý komunálny odpad predstavoval v tomto roku 280,36 ton (tabuľka 6).

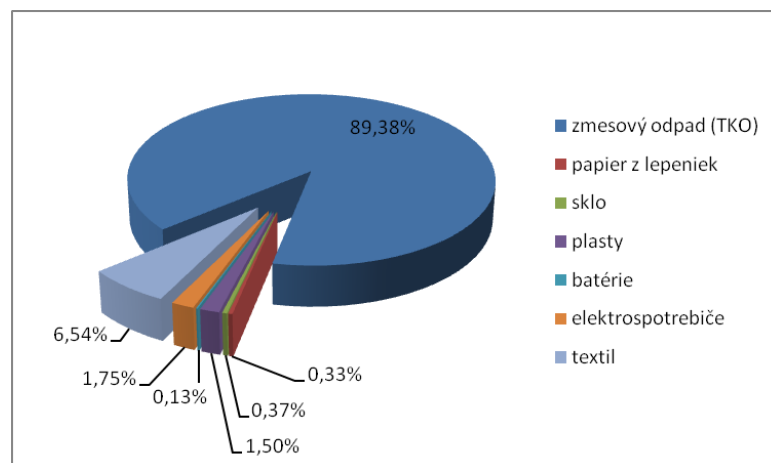
Tabuľka 6: Množstvo vyseparovaného odpadu v obci v roku 2010

Vyseparovaný odpad	Množstvo odpadu (t)	Množstvo odpadu (%)
zmesový odpad (TKO)	280,36	89,38
papier z lepeniek	1,05	0,33
sklo	1,15	0,37
plasty	4,71	1,50
batérie	0,40	0,13
elektrospotrebiče	5,50	1,75
textil	20,50	6,54
SPOLU	313,67	100,00

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Celkovo sa teda vytriedilo 33,31 ton separovaného odpadu, čo je 10,62% z celkového vyzberaného odpadu, pričom TKO tvorí 89,38% z celkového odpadu (graf 12). Odpad je zvášaný na zberový dvor v Nových Zámkoch, kde je následne triedený a slúži ako prekladisko na prepravu už vytriedeného odpadu na skládku v Kolte. V okrese Nové Zámky je zriadených 16 zberových dvorov, kde môžu obyvatelia regiónu zväzať odpad, najmä elektrospotrebiče.

Graf 12: Množstvo vyseparovaného odpadu v obci v roku 2010 v %

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

V roku 2005 bola zrekultivovaná skládka TKO v okrajovej časti Lipovej. Obec na tieto účely využila možnosť podania projektu v rámci Operačného projektu Základná infraštruktúra a čerpala prostriedky z európskych fondov a štátneho fondu. Slávnostné uzatvorenie skládky bolo 9. 11. 2005 za účasti ministra životného prostredia.

4.5.5 Telekomunikačné siete

Telekomunikačné siete sú v obci zastúpené signálmi pre televíziu a rozhlas, vlastnou poštou, signálom pre všetkých troch mobilných operátorov a dokonca od roku 2004 je v obci vybudovaná nová telefónna ústredňa spoločnosťou Slovak Telekom. Najrozšírenejším spôsobom komunikácie samosprávy obce so svojimi občanmi je miestny rozhlas, obec však uvažuje nad projektom zriadenia internetovej stránky obce. Verejný internet v obci nie je zriadený, ale obec v súčasnosti plánuje vybudovať a zriadiť pre verejnosť internetovú kaviareň v novopostavených priestoroch Centra mládeže (príloha 4).

4.6 Sociálna infraštruktúra

4.6.1 Domový a bytový fond

Základnou funkciou obce Lipová je jej obytná funkcia. Celkový domový fond v obci pozostáva z 527 domov a z nich je 455 trvale obývaných (86, 34 % z celkového počtu domov). Neobývaných domov je v obci 71 a neobývaných bytov 61. Okrem nich je v obci 532 bytov, z ktorých je trvale obývaných 432 (81,2 % z celkového počtu bytov). Najčastejšími dôvodmi neobývania domov je najmä ich nespôsobilosť na bývanie (15), alebo sú určené na rekreáciu (11), prípadne sú neobývané z dôvodu zmeny užívateľa (9). Zástavbu obce tvorí hlavne 452 trvale obývaných rodinných domov, v ktorých sa nachádza 423 trvale obývaných bytov. Priemerný vek domov je 36 rokov.

Do roku 2009 stáli v obci 2 bytové domy s 8 bytmi, z ktorých bolo 6 trvale obývaných. V roku 2008 sa začala 1. etapa výstavby 2 rovnakých obytných domov každého so 7 nájomnými bytmi (štyri 3-izbové, jeden 2-izbový a dva 1-izbové) v katastri obce Lipová. V súčasnosti sú tak v obci vybudované 4 bytové domy s 22 trvale obývanými bytmi. V budúcnosti obec plánuje druhú etapu výstavby nájomných bytov v časti Ondrochov.

4.6.2 Školské a predškolské zariadenia

Povinná školská dochádzka je v obci zabezpečená základnou školou, ktorá bola postavená v roku 1938 ako trojtriedka. V nasledujúcich školských rokoch tried

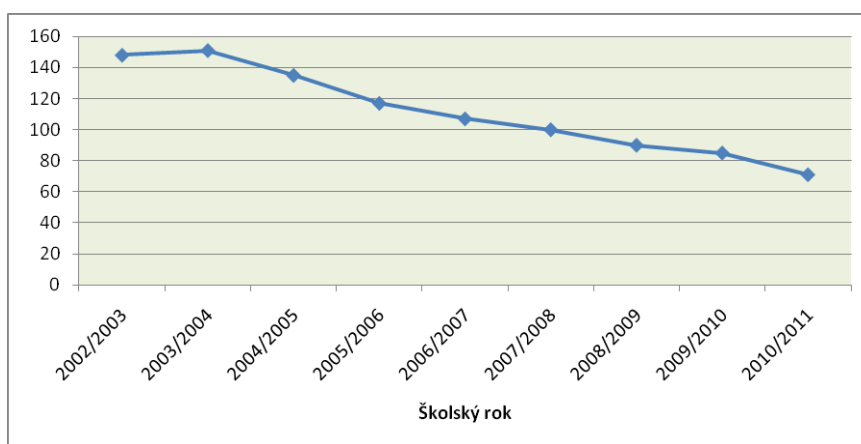
---

a pedagógov postupne pribúdalo, až v roku 1960 bolo v škole v 9.-tich ročníkoch 9 tried a 268 žiakov. V roku 1961 sa dokonca začala stavať nová budova 5-triednej školy a dve učiteľské bytovky.

Od 1.1.2002 je ZŠ samostatným právnym subjektom. V súčasnosti zamestnáva ekonómku, 2 správne zamestnankyne a 9 pedagógov. Od marca 2004 má škola aj učebňu výpočtovej techniky a je zapojená do projektov „Počítače pre školy“ a „Infovek“ a od roku 2000 je i súčasťou národnej siete Škôl podporujúcich zdravie. Žiaci plnia aj úlohy v projektoch Ako poznám sám seba, Sladkosti závislosťou, Ako zdravo žiť, Cesta, Živá príroda a v ďalších, ktorými sa ZŠ podieľa na plnení úloh environmentálnej výchovy, protidrogovej výchovy aj z oblasti výchovy k manželstvu a rodičovstvu.

Počty žiakov ZŠ v sledovaných rokoch 2002 – 2010 majú neustále klesajúcu tendenciu (graf 13). Najväčší počet žiakov 151 ZŠ v sledovanom období zaznamenala v školskom roku 2003/2004 a v súčasnosti má už len 71 žiakov.

Graf 13: Vývoj počtu žiakov v ZŠ v jednotlivých ročníkoch

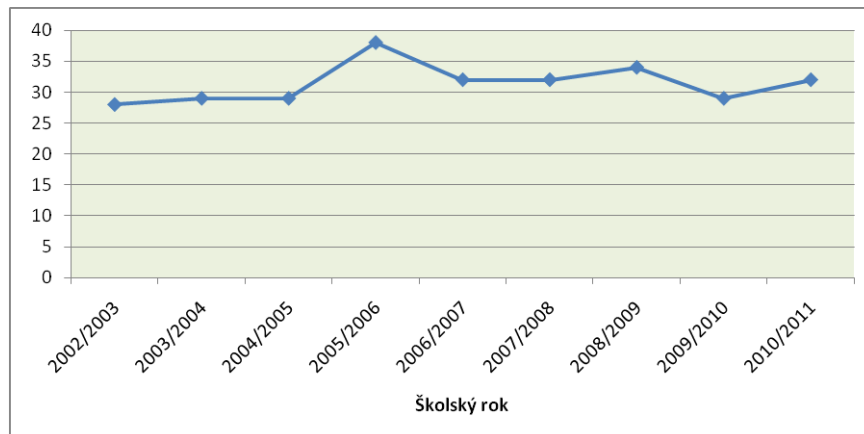

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Materská škola ako predškolské zariadenie má v súčasnosti dve triedy, jednu s celodennou prevádzkou a druhú s poldennou prevádzkou. V súčasnosti ju navštevuje 32 detí, o ktoré sa starajú 3 pedagogické zamestnankyne, 1 prevádzková zamestnankyňa a 2 zamestnankyne školskej jedálne. Pedagogický prístup je zameraný na rozvíjanie osobnosti každého dieťaťa, podporuje samostatné učenie prostredníctvom rôznorodých aktivít vo vnútorných aj vonkajších priestoroch školy. MŠ v spolupráci s rodičmi

a obecným úradom pripravuje rôzne akcie ako Mikulášska besiedka, karneval, Deň matiek, Deň detí, rozlúčka s predškolákmi a rôzne súťaže. Spolupracuje aj so základnou školou, obecnou knižnicou a s DSS. Počty detí MŠ v sledovanom období majú kolísavú tendenciu, najmenej detí 28 mala MŠ v školskom roku 2002/2003 a najviac 38 detí v školskom roku 2005/2006, čo však nie sú veľmi výrazné rozdiely (graf 14).

Graf 14: Vývoj počtu detí v MŠ v jednotlivých ročníkoch

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

4.6.3 Zdravotníctvo

Pre občanov obce Lipová zabezpečovala zdravotnícku starostlivosť obvodná lekárka na Poliklinike v Šuranoch do roku 2003. Avšak pre chorých a starších občanov bolo dosť namáhavé cestovať za ošetrením do mesta, preto v rokoch 1998 – 2000 pracovala na obecnom úrade v rámci verejnoprospešných prác sociálna pracovníčka, ktorá sa starala o chorých a imobilných občanov, ale len o tých, ktorí o to požiadali. Zabezpečovala im predpisovanie receptov a výmenu liekov v lekární. V nasledujúcich rokoch občanom sociálna pracovníčka chýbala, preto poslanci OZ, mysliac na zdravie, na pohodlie občanov, ale aj na zvýšenie úrovne zdravotníckej starostlivosti, začali v roku 2003 presadzovať zriadenie zdravotníckeho strediska v Lipovej.

Vhodnou stavebnou úpravou bola vytvorená ordinácia pre praktického lekára pre dospelých, prípravná miestnosť pre zdravotnú sestru a dve miestnosti pre pacientov – čakárne. Pre invalidných občanov, vozíčkarov bol dokonca vybudovaný aj bezbariérový vstup (príloha 4). V konečnom dôsledku však obyvatelia obce musia cestovať do

---

Šurian aj tak, z dôvodu absencie lekárne v obci, čím zariadenie zdravotnej ambulancie stráca opodstatnenie a po úmrtí pani doktorky je využitie ambulancie nulové.

4.6.4 Sociálna starostlivosť

V obci je zriadený Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých s celoročnou starostlivosťou v bývalom kaštieli – letného sídla veľkostatkára a na sociálne účely slúži od roku 1947. Zriaďovateľom je Nitriansky samosprávny kraj a zariadenie je financované z príjmov za poskytnuté služby, z rozpočtu VÚC a od sponzorov. DSS má v súčasnosti 66 klientov s mentálnym, telesným, zmyslovým postihnutím a s poruchami správania s individuálnou dĺžkou pobytu a v súčasnosti zamestnáva 41 zamestnancov. V obci funguje Klub dôchodcov a od roku 1994 aj Slovenský zväz zdravotne postihnutých, ktorý zahŕňa 83 členov, ale aj sympatizantov, zväčša z radov dôchodcov, invalidov, osamelých ľudí, ale aj mladších, ktorí majú záujem o napĺňanie potrieb invalidov a seniorov v obci. Činnosť zväzu sa realizuje prostredníctvom štvrtkových stretnutí v zasadačke OÚ, pri pravidelných posedeniach s občerstvením a kávou s predsedníčkou zväzu. V obci pôsobí aj Slovenský červený kríž, ktorý má 10 členov a 60 darcov krvi. V obci v súčasnosti nie je zriadená žiadna opatrovateľská ani prepravná služba, ale nové vedenie obce je tejto problematike priaznivo naklonené v prípade záujmu obyvateľov v blízkej budúcnosti.

4.6.5 Ostatné služby obyvateľstvu

Služby v obci nie sú veľmi rozvinuté. Nachádzajú sa tu 3 obchody s potravinami, z toho 1 je Jednota SD a 2 sú vo vlastníctve súkromných osôb. V obci je v súčasnosti jedno pohostinstvo, 1 predajňa textilu a 1 kaderníctvo. V obci sa nachádza poštový úrad sídliači v budove obecného úradu. Nie sú poskytované žiadne služby verejného stravovania, bankové ani poisťovacie služby. V obci sa taktiež nachádzajú 2 kultúrne domy, ktoré sú prenajímané na účely konania kultúrno-spoločenských aktivít a iných príležitostí rovnako ako novopostavená budova centra mládeže, v ktorej súčasnosti pôsobí Detský klub Bajaja a slúži aj ako skúšobňa miestnej kapely. Jej využitie obec v budúcnosti plánuje aj ako internetovú kaviareň. V obci stoja 2 rímskokatolícke kostoly, 2 domy smútku a 2 cintoríny v oboch častiach obce. V 2 verejných knižniciach je čitateľom k dispozícii 7855 knižničných jednotiek. V časti Ondrochov je

---

v priestoroch novorekonštruovanej a renovovanej starej školy zriadená pamätná miestnosť, v ktorej sa nachádzajú predmety, ktoré približujú históriu a život predkov obyvateľov obce nielen novým generáciám ale aj širokému okoliu. Športové vyžitie obyvateľov obce je zabezpečené prostredníctvom športového areálu v centre obce, v ktorom sa nachádza futbalové ihrisko, od roku 2001 novopostavená tribúna, šatne a vstupný objekt, v ktorom je miesto na občerstvenie a sociálne zariadenia. Aj tu sú vytvorené priestory na rôzne športové a spoločenské podujatia, ktoré sa tešia obľube miestnych obyvateľov. V súčasnosti sa buduje rozptylová plocha v centre obce s altánkom a prebieha budovanie chodníkov.

Občianske združenia, organizácie a spolky

V obci vyvíjajú svoju činnosť a pôsobia niekoľko rokov najstaršie miestne organizácie, ktorými sú Červený kríž, ktorý má v súčasnosti 10 členov a 60 stálych darcov krvi, organizuje zdravotnícke prednášky a stretnutia s obvodným lekárom, ale aj zájazdy do blízkeho okolia. Miestna organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých pôsobí v obci od roku 1994 a jej členskú základňu tvorí 83 členov, ktorí sa pravidelne schádzajú na výročných schôdzach, združuje hlavne zdravotne a telesne postihnutých občanov, organizuje zájazdy a výlety, ale pamätá aj na životné jubileá občanov. V obci od roku 1993 pôsobí aj miestna organizácia členov Jednoty SD, ktorá má 206 členov, pre ktorých organizuje spoločenské podujatia a zájazdy. Poľovnícke združenie pôsobí v obci už viac ako 40 rokov, má v prenájme pozemky s výmerou 1120 ha vrátane lesnej pôdy, a v súčasnosti má 13 členov. V rámci svojej kultúrnej činnosti usporadúva každoročne strelecké preteky, na ktorých sa zúčastňujú súťažiaci zo širokého okolia ako aj občania obce, ktorí si prídu pochutnať na kvalitnom srnčom guláši. V roku 2004 vznikol Folklórny súbor Lipovčan, ktorého hlavným cieľom je ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, podpora športu a zdravia mládeže, uchovanie a interpretácia ľudových tancov a piesní. Obecný športový klub Lipová vyvíja bohaté aktivity, futbalový oddiel hrá v oblastnej súťaži majstrovstva okresu Nové Zámky v tretej lige. Obecný hokejový klub FISTS Lipová okrem hry na ľade vyvíja aj spoločenské aktivity. Stolnotenisový oddiel je účastníkom majstrovstiev okresu od roku 2000, ale veľkú pozornosť sleduje aj výchovu mladých adeptov stolného tenisu, ktorí vyhrávajú rôzne súťaže. V obci tiež pôsobí Fitklub Lipová, ktorý vznikol ako športová organizácia združujúca ľudí, ktorí majú záujem o rekreačný šport. Venujú sa rekreačne

---

stolnému tenisu, nohejbalu, bedmintonu, rekreačnému behu, fitnes, fitnes posilňovaniu, fitnes tancom, alebo iným druhom rekreačného športu, pričom využívajú priestory ihriska a kultúrneho domu. Od roku 2010 pôsobí v obci aj Miestna organizácia Slovenského zväzu záhradkárov.

4.7 Ekonomický potenciál obce

Ekonomický potenciál obce vyjadruje jej schopnosť účelne hospodáriť s finančnými prostriedkami a majetkom, administratívne a finančne zabezpečiť realizáciu rozvojových projektov a pomocou ekonomických nástrojov prispievať k zlepšeniu hospodárskej situácie a občianskej vybavenosti obce.

4.7.1 Ekonomická štruktúra v obci tvorená súkromným sektorom

Ekonomická a hospodárska štruktúra obce je tvorená najmä živnostníkmi a drobnými podnikateľmi. Podnikateľská aktivita v obci je pomerne priaznivá, avšak ekonomická základňa obce podľa sektoru je relatívne málo diverzifikovaná. Živnostenský register k 30. 8. 2010 uvádza 181 živnostníkov, z ktorých však na území obce reálne prevádzkuje svoju činnosť 78 živnostníkov (príloha 1). Väčšinou ide o podnikateľov, ktorí poskytujú nevýrobné služby a pôsobia najmä v terciárnom sektore. V sekundárnom sektore pôsobí len 1 živnostník. Najviac živnostníkov je zameraných na oblasť stavebníctva (30 živnostníkov) a na maloobchodnú resp. veľkoobchodnú činnosť (17 živnostníkov). Ostatní podnikatelia zabezpečujú rôznorodé služby pre obyvateľov obce, medzi ktoré patrí stolárstvo, kovoobrábanie, vodoinštalatérsťvo, zámočnicke služby, kamenárske služby, sprostredkovateľská činnosť, nákladná doprava, pohostinské služby a ďalšie.

Obchodný register k 30. 8. 2010 uvádza 10 obchodných spoločností, z ktorých 1 je samostatne podnikajúca FO (JUDr. Milan Sklenář - MIRO) a 9 spoločností s ručením obmedzeným. Z nich 5 obchodných spoločností pôsobí v sekundárnom sektore a 5 v terciárnom sektore (príloha 2).

Obec neregistruje žiadnych súkromne hospodáriacich roľníkov. V obci do roku 1994 pôsobilo Poľnohospodárske družstvo Lipová, ktoré v obci zamestnávalo najviac ľudí, obhospodarovalo poľnohospodársku pôdu a prevádzkovalo aj živočíšnu výrobu. Po jeho zrušení v obci začal narastať počet súkromne hospodáriacich roľníkov, avšak

---

dnes už jediným súkromne hospodáriacim roľníkom je Anton Mészáros z Tvrdošoviec, ktorého podnikanie je zamerané na rastlinnú výrobu a svoju prevádzku v obci má v areáli bývalého družstva. Veľkú časť poľnohospodárskej pôdy v katastri obce tiež obhospodaruje František Rybár zo Šurian, ktorý sa zameriava na rastlinnú aj živočíšnu výrobu. V súčasnosti obyvatelia vlastníaci poľnohospodársku pôdu pestujú plodiny a chovajú hospodárske zvieratá len pre vlastnú spotrebu.

4.7.2 Ekonomická základňa obce

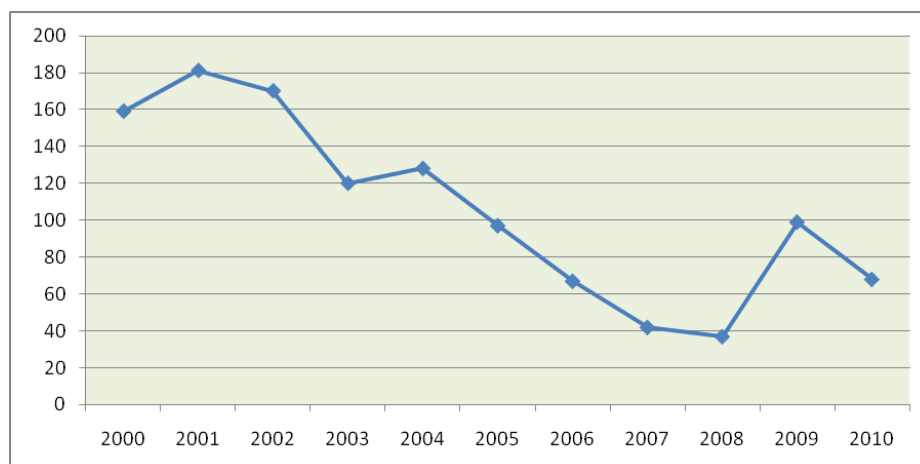
Na celkovom počte obyvateľov obce sa podieľa ekonomicky aktívne obyvateľstvo 46,86 %. Celkový počet EAO podľa sčítania obyvateľov z roku 2001 je 746 obyvateľov, čo predstavuje 75,28 % obyvateľov v produktívnom veku.

Obec je charakterizovaná ako čisto vidiecky typ osídlenia, čo sa prejavuje hlavne v malých pracovných príležitostiach. Za prácou odchádza 420 obyvateľov, čo predstavuje 56,30 % z EAO.

V trhovej ekonomike sa nezamestnanosť bežne vyskytuje ako prirodzený jav. Nezamestnanosť môže byť spojená s určitými prirodzenými životnými cyklami, ale môže mať aj formu nedobrovoľnú, kedy počet voľných pracovných miest je menší ako je počet uchádzačov o prácu. Celkový vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci v rokoch 2000 až 2010 má relatívne klesajúci trend (graf 15). Najvyšší počet nezamestnaných 181 bol v obci v roku 2001. Od tohto roku nezamestnanosť v obci postupne klesá. Jej výraznejší nárast možno sledovať z roku 2008 na rok 2009, kedy sa počet nezamestnaných zvýšil z 37 na 99 (o 62 nezamestnaných). Tento jav je spôsobený nepriaznivým vplyvom svetovej hospodárskej krízy, čo sa odrazilo aj v regióne Nové Zámky zvýšením údajom oproti roku 2008, kedy sa počet nezamestnaných zvýšil o 3910 (o 74 %).

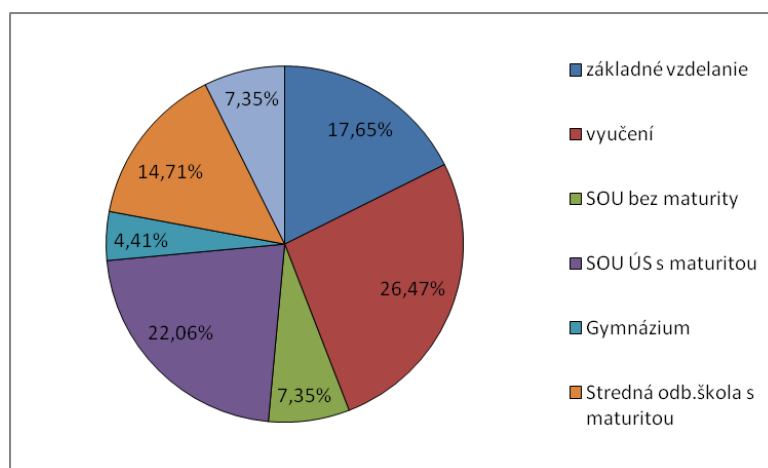
Graf 15: Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v období 2000 – 2010

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné spracovanie

Podľa dosiahnutého vzdelania bolo v roku 2010 najviac evidovaných nezamestnaných vyučených 26,47 % z celkového počtu evidovaných nezamestnaných (18), so stredným odborným vzdelaním s maturitou 22,06 % (15) a so základným vzdelaním 17,65 % (12) (graf 16).

Graf 16: Počet evidovaných nezamestnaných podľa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné spracovanie

Takéto vzdelanostné zloženie obyvateľstva úzko súvisí s rozvojom ekonomickej štruktúry, kedy do polovice deväťdesiatych rokov najväčším zamestnávateľom pre obyvateľstvo bolo poľnohospodárstvo ale aj rozvíjajúci sa priemysel v regióne okresu Nové Zámky. Po roku 1989, v dôsledku transformácie štátu z poľnohospodárskeho na

---

priemyselný štát, však dochádzalo k prudkému znižovaniu zamestnanosti hlavne v poľnohospodárstve, v ktorom pracovalo najviac obyvateľov so základným a učňovským vzdelaním. Hlavne tieto kategórie obyvateľov majú dnes najväčšie problémy s umiestnením sa na trhu práce, čím zvyčajne pôsobia ako brzdiaci faktor celkového ekonomického rozvoja v obci.

4.8 Majetok a rozpočet obce

4.8.1 Súčasná využiteľnosť majetku obce

Samospráva obce je ekonomicky založená na vlastnom majetku a vlastných finančných zdrojoch, s ktorými môže nakladať. K 31. 12. 2009 obec Lipová disponovala s celkovým majetkom v hodnote 2 164 117 eur uvedenom v tabuľke 7.

Tabuľka 7: Majetok obce k 31.12.2009

Druh majetku	Celková hodnota v €
Budovy a stavby	1 568 892
Pozemky	166 900
Samostatne hmotné veci a súbory h. v. (stroje, prístroje a zariadenia)	3 509
Obstaranie DHM	44 606
Dlhodobý finančný majetok (cenné papiere a podiely)	309 467
Zásoby (materiál)	503
Pohľadávky a zúčtovanie medzi subjektmi verejnej správy	24 126
Finančný majetok (ceniny a bankové účty)	45 741
Časové rozlíšenie	373
Spolu	2 164 117

Zdroj: Rozpočet obce Lipová, Výkaz ziskov a strát k 31.12.2009, vlastné spracovanie

Na celkovej hodnote majetku sa budovy, stavby a pozemky (80,2%) podieľajú najviac, a sú tvorené najmä druhmi majetku ako budova obecného úradu, 2 kultúrne domy, 2 domy smútku, školské a predškolské zariadenia, 2 obecné knižnice, budova centra mládeže, športoviská, pozemky, miestne komunikácie, chodníky, verejné priestranstvá, parkoviská, autobusové zastávky.

Dlhodobý finančný majetok vo forme realizovaných cenných papierov a podielov má 14,3%-ný podiel a ostatné druhy majetku majú na celkovej hodnote majetku 5,5%-ný podiel. Dlhodobý nehmotný majetok obec neeviduje.

4.8.2 Rozpočet obce, finančná a daňová sila obce

Každá obec si v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách zostavuje a schvaľuje svoj ročný rozpočet a okrem neho si obec Lipová vypracúva aj viacročný rozpočet na nasledujúce tri roky. V sledovanom období 2007 – 2009 sa celkové príjmy obce Lipová neustále zvyšovali, čo je spôsobené hlavne zmenou vonkajších podmienok ovplyvňujúcich rozpočtové pravidlá a možnosťou získavania ďalších zdrojov pre financovanie rozvojových zámerov obce. Za tieto posledné tri roky sa celkové príjmy zvýšili z 15 555 125,74 Sk na 31 588 526,92 Sk (tabuľka 8).

Tabuľka 8: Štruktúra rozpočtu obce za sledované obdobie 2007 – 2009 v Sk

	2007	2008	2009
Príjmy	15 555 125,74	19 085 185,86	31 588 526,92
Bežné príjmy	13 972 464,12	15 539 674,37	15 837 961,22
Podielové dane	7 203 860,25	8 307 083,16	8 061 312,10
Daň z nehnuteľností	1 370 188,00	1 295 648,00	1 311 470,34
Miestne dane a poplatky	477 381,00	520 864,00	533 666,12
Nedaňové príjmy	278 612,01	342 284,44	340 017,40
Transfery a granty	4 642 422,86	5 073 794,77	5 591 499,18
Príjmové finančné operácie	1 208 501,62	3 545 511,49	10 209 773,40
Kapitálové príjmy	374 160,00	0,00	5 540 801,03
Výdavky	10 392 874,30	13 690 885,92	25 696 257,60
Bežné výdavky	7 729 307,10	8 194 051,33	7 860 974,51
Kapitálové výdavky	2 663 567,20	5 338 404,10	17 452 347,29
Výdavkové finančné operácie	0,00	158 430,49	382 935,80

Zdroj: Rozpočty obce Lipová, vlastné spracovanie

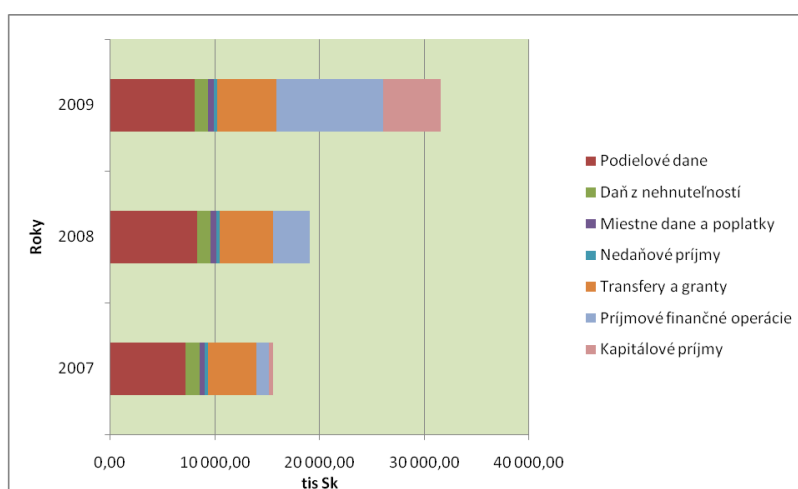
Vývoj príjmov rozpočtu obce (graf 17) bol ovplyvnený najmä:

- nárastom podielových daní o 875 451,85 Sk, i keď v roku 2009 oproti roku 2008 bol zaznamenaný mierny pokles (- 245 771,06 Sk),
- dotáciami zo štátneho rozpočtu na výkon prenesených kompetencií (949 076,32 Sk),
- zvýšením príjmových finančných operácií o 9 001 271,78 Sk, kde najväčší nárast bol zaznamenaný najmä v roku 2009 v dôsledku prijatia úveru zo ŠFRB na

výstavbu obytných domov s nájomnými bytmi vo výške 325 253,39 € (9 798 583,63 Sk) a prevodu prostriedkov z predchádzajúcich rokov,

- nárastom kapitálových príjmov o 5 166 641,63 Sk, ktoré boli v roku 2007 určené na rekonštrukciu a modernizáciu sociálnych zariadení ZŠ vo výške 365 000 Sk, v roku 2008 neboli žiadne a v roku 2009 bolo určených od Ministerstva výstavby SR na výstavbu nájomných bytov vo výške 146 849,90 € a od Krajského školského úradu Nitra na rekonštrukciu strechy ZŠ bolo určených 37 071 €.

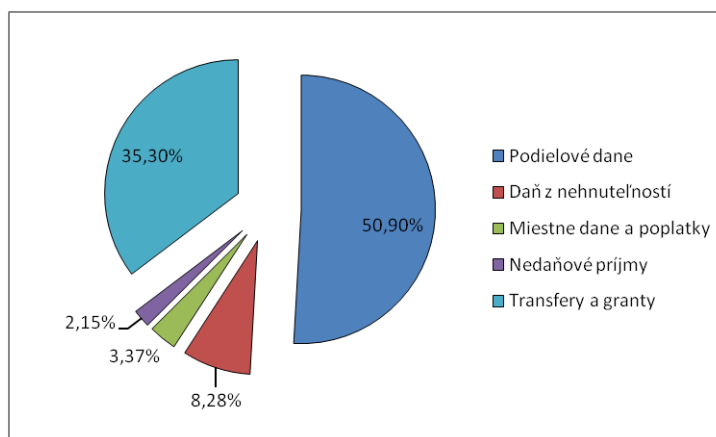
Graf 17: Vývoj bežných príjmov obce v sledovanom období rokov 2007 – 2009 v tis Sk

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Najväčší podiel (graf 18) na bežných príjmoch obce za rok 2009 majú podielové dane (50,90%), kde v súčasnosti od roku 2005 plynie do rozpočtov obcí len jedna podielová daň – daň z príjmov FO. Za ňou nasledujú bežné transfery a granty zo štátneho rozpočtu na výkon prenesených kompetencií, ktoré majú 35,30%-ný podiel na bežných príjmoch obce. Podstatný vplyv na výške daní a poplatkov má daň z nehnuteľností, ktorá tvorí 8,28%-ný podiel na bežných príjmoch. Daň z nehnuteľností zahŕňa daň zo stavieb, daň z bytov a nebytových priestorov a daň z pozemkov, ktorá sa z uvedených daní v obci Lipová podieľa najviac. Celkovo sa daňové príjmy za sledované obdobie zvýšili o 855 019,32 Sk, avšak čo sa týka objemu vyčíslených miestnych daní, v bežnom roku sa nedostal do príjmov rozpočtu so 100%-ným plnením, keďže ide o dane, ktoré nie sú vždy v čas a v plnej výške uhrádzané daňovníkmi.

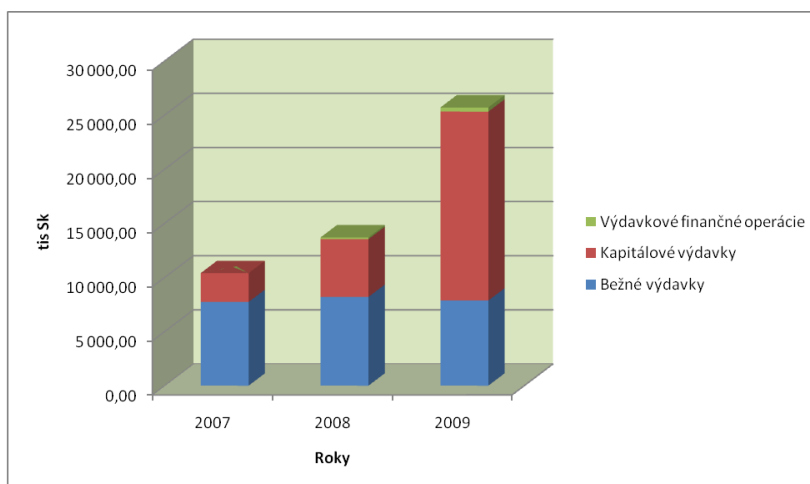
Graf 18: Rozdelenie bežných príjmov obce za rok 2009 v %

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Vývoj výdavkov rozpočtu obce (graf 19) má rastúci trend v súvislosti so zvyšujúcimi sa príjmami a tiež v závislosti od meniacich sa vonkajších podmienok. V sledovanom období bol zaznamenaný nárast bežných výdavkov v roku 2009 oproti roku 2007 o 131 667,41 Sk, i keď v tom roku oproti predchádzajúcemu bežné výdavky o niečo poklesli. Oveľa výraznejší nárast bol zaznamenaný u kapitálových výdavkoch, ktoré sa menili v závislosti od rozvojových zámerov obce. V roku 2007 boli použité najmä na Centrum mládeže, projektovú dokumentáciu obytných domov a telocvične MŠ, prevádzkový poriadok na kanalizáciu a chodník na cintoríne Ondrochov. V roku 2008 boli vynaložené na prípravné a projektové dokumentácie chodníka v Ondrochove, zmeny stavby a návrh energetických úspor kultúrneho domu a MŠ a tiež na výstavbu nájomných bytov z vlastných prostriedkov aj z poskytnutého úveru. Najväčšie použitie kapitálových výdavkov až vo výške 17 452 347,29 SK znamenal rok 2009 v súvislosti s konečnou výstavbou obytných domov, spevnených plôch a parkoviska a prípravnou a projektovou dokumentáciou a dokončením chodníka v Ondrochove. Výdavkové finančné operácie predstavujú splátky dlhodobého úveru na výstavbu nájomných bytov.

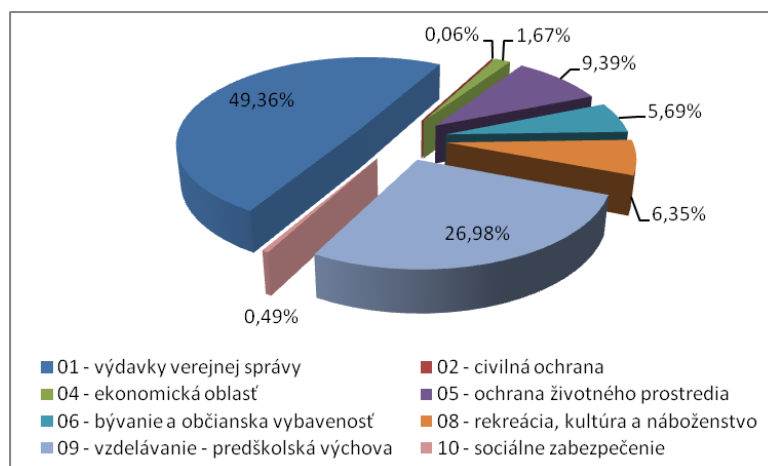
Graf 19: Vývoj celkových výdavkov rozpočtu obce v období 2007-2009 v tis Sk

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

V rámci funkčnej klasifikácie, ktorá umožňuje sledovať výdavky podľa ich účelu a umožňuje medzinárodné porovnanie, sú bežné výdavky na rok 2009, ktoré sú rozdelené v grafe 20.

Graf 20: Rozdelenie bežných výdavkov obce za rok 2009 podľa funkčnej klasifikácie

Zdroj: OÚ Lipová, vlastné spracovanie

Najväčší podiel (49,36%) tvorili výdavky verejnej správy, ktoré boli vynaložené na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania starostu a pracovníkov obecného úradu, pedagogických a nepedagogických pracovníkov materskej školy a školskej jedálne, na poisťné a príspevky do poisťovní, na prevádzkové náklady

obecného úradu, materskej školy a školskej jedálne, kultúrnych domov, knižníc, domov smútku a obecného športového klubu vo forme tovarov a služieb. Ide hlavne o cestovné náhrady, energie, dopravné, štandardnú údržbu a ostatné tovary a služby. A tiež sem patria výdavky na bežné transfery, jedná sa o príspevky na činnosť obecného športového klubu, tenisového oddielu, príspevky jednotlivcom – športovcom, príspevok pri uvítaní novorodencov, na členské príspevky, na nemocenské dávky a príspevok pre spoločný stavebný úrad, a rovnako aj výdavky na splácanie úverov a ostatné platby súvisiace s úvermi.

Podstatná časť bežných výdavkov bola vynaložená na vzdelávanie (26,98%), najmä na predškolskú výchovu, keďže základná škola je rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou. Na ochranu životného prostredia bolo vynaložených 9,39 % bežných výdavkov, ďalej nasledovala rekreácia, náboženstvo a kultúra (6,35%), bývanie a občianska vybavenosť (5,69%), výdavky na ekonomickú oblasť tvorili len 1,67%-ný podiel a najmenej výdavkov bolo sústredených na sociálne zabezpečenie (0,49%) a civilnú ochranu (0,06%).

Prostredníctvom rozpočtu obce je možné charakterizovať ekonomické podmienky obce aj pomocou finančnej a daňovej sily obce. Ako uvádza Belajová a Balážová (2004) finančná sila obce sa vypočíta ako suma vlastných príjmov obce v prepočte na jedného obyvateľa a daňová sila obce zase vyjadruje sumu daňových príjmov obce v prepočte na jedného obyvateľa. V sledovanom období rokov 2007 – 2009 obec Lipová zaznamenala nárast daňovej aj finančnej sily obce, čo má významný vplyv na ekonomiku obce. Daňová sila obce v roku 2009 oproti roku 2007 vzrástla takmer o 10% a finančná sila vzrástla takmer o 104%.

Tabuľka 9: Daňová a finančná sila obce v rokoch 2007 - 2009

Ukazovateľ/Rok	2007	2008	2009	Nárast 2007-2009
Daňová sila	5 657,14	6 331,20	6 218,74	561,59
Finančná sila	9 721,95	11 935,70	19 829,58	10 107,63

Zdroj: vlastné spracovanie

4.9 Výsledky socioekonomického prieskumu verejnej mienky občanov obce

Jedným z najdôležitejších endogénnych faktorov obce sú ľudské zdroje, teda jej obyvatelia. Preto základným predpokladom efektívneho riadenia každej samosprávy by mal byť jej záujem poznať názory, postoje a problémy svojich občanov, pretože len početnou a pravidelnou účasťou občanov na samospráve obce a ich kvalitnou vzájomnou komunikáciou sa môže dospieť k úspešnému strategickému plánovaniu a k uľahčeniu stanovenia budúcich rozvojových zámerov obce, ktoré budú reflektovať potreby a očakávania miestnych občanov. Jedným z možných spôsobov ako monitorovať názory občanov je dotazníkový prieskum.

V obci bol realizovaný socioekonomický prieskum verejnej mienky miestneho obyvateľstva formou dotazníka, ktorý pozostával zo 14 otázok rozdelených na 3 oblasti pozorovania: Bývanie v obci, Kvalita života a bývania v obci a Účasť občanov na výkone samosprávy obce a ich vzájomná komunikácia. Dotazníkovým prieskumom bolo oslovených 95 respondentov (5,9 % celkového počtu obyvateľov), pričom vrátených dotazníkov bolo 88, čo je 92,63 % návratnosť.

Základné údaje o respondentoch

Z celkového počtu respondentov sa na vyplnení dotazníka podieľalo 46 mužov (52,73%) a 42 žien (47,73%). Z hľadiska vekovej štruktúry dominujú respondenti vo vekovej kategórii 30 – 39 rokov, 24 % z celkového počtu respondentov (tabuľka 10).

Tabuľka 10: Veková štruktúra respondentov v %

veková kategória	počet respondentov v %
15 - 19	13
20 - 29	16
30 - 39	24
40 - 49	16
50 - 59	11
60 a viac	21

Zdroj: vlastný prieskum

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry prevládali respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou 37 % respondentov a so stredoškolským vzdelaním bez maturity 34 % respondentov (tabuľka 11).

Tabuľka 11: Vzdelanostná štruktúra respondentov v %

Druh vzdelania	počet respondentov v %
základné	21
stredoškolské bez maturity	34
stredoškolské s maturitou	37
vysokoškolské	8

Zdroj: vlastný prieskum

Z hľadiska ekonomickej aktivity je zamestnaných 74 % respondentov, z nich najviac respondentov je zamestnaných v službách 28,57 %, v priemysle 23,81 %, v maloobchode 10,8%, vo finančníctve, poisťovníctve, bankovníctve 10,2%, štátnej správe a samospráve 7,56%, v poľnohospodárstve 6,86%, školstve 5,63%, cestovnom ruchu 4,10% a sociálnych službách je zamestnaných 2,45% respondentov. Ostatní respondenti sú študenti 9,50%, dôchodcovia 7,33%, nezamestnaní 4,35% a 4,96% respondentov podniká (tabuľka 12). Najviac študentov má predstavu svojho uplatnenia sa najmä v odboroch ekonómie, manažmentu a informačných technológií.

Tabuľka 12: Ekonomická aktivita respondentov v %

Druh ekonomickej aktivity	počet respondentov v %
Zamestnaní	74
– Služby	28,57
– Priemysel	23,81
– Maloobchod	10,80
– Finančníctvo, poisťovníctvo, bankovníctvo	10,20
– Štátna správa samospráva	7,56
– Poľnohospodárstvo	6,86
– Školstvo	5,63
– Cestovný ruch	4,10
– Sociálne služby	2,45
Študenti	9,50
Dôchodcovia	7,33
Nezamestnaní	4,35
Podnikatelia (živnostníci)	4,95

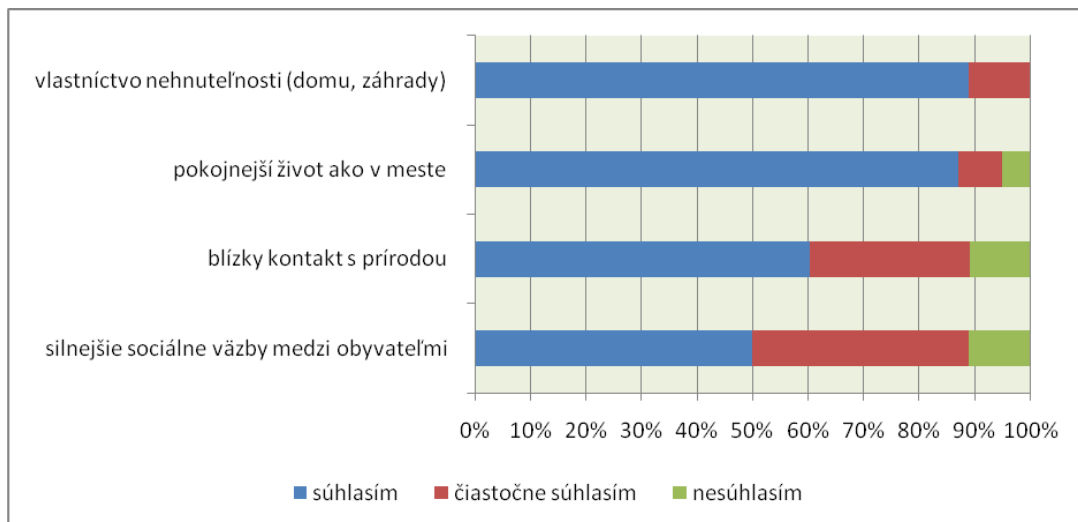
Zdroj: vlastný prieskum

Bývanie v obci

Bývanie v obci Lipová, tak ako aj bývanie v iných vidieckych obciach, má určité svoje výhody a nevýhody. Za najväčšiu výhodu bývania v obci považuje 89% respondentov vlastníctvo nehnuteľnosti, žiadny respondent nevyjadril svoj nesúhlas, a taktiež pokojnejší život ako v meste so súhlasom 87% respondentov, čo súvisí najmä s výhodnou geografickou polohou obce a jej dostupnosťou. Silnejšie sociálne väzby medzi obyvateľmi sú výhodou pre 61% respondentov a blízky kontakt s prírodou uprednostňuje 50% respondentov (graf 21).

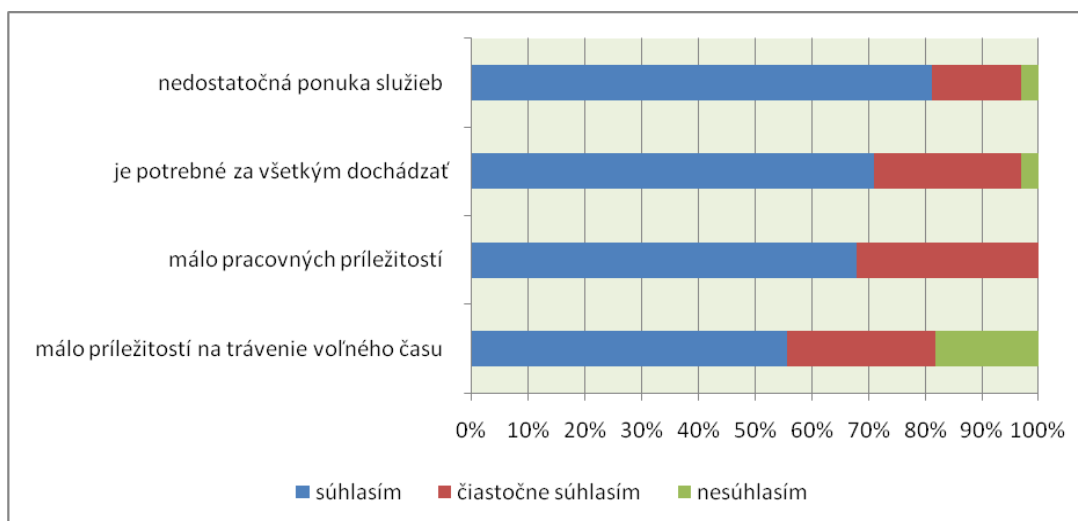
Graf 21: Výhody bývania v obci Lipová

Zdroj: vlastný prieskum

Za najväčšiu nevýhodu bývania v obci považuje 82% respondentov nedostatočnú ponuku služieb, 71% respondentom prekáža, že musia za všetkým dochádzať, 68% uvádza málo pracovných príležitostí v obci a 55% respondentov vidí v obci málo príležitostí na trávenie voľného času (graf 22).

Graf 22: Nevýhody bývania v obci Lipová

Zdroj: vlastný prieskum

I napriek niektorým nevýhodám možno v konečnom dôsledku sledovať pozitívny vzťah občanov k obci, keďže 71% respondentov uvádza svoju obec ako vhodné miesto bývania v budúcnosti. Život v obci v budúcnosti si nevie predstaviť 8% respondentov a to hlavne kvôli najčastejšie uvádzaným dôvodom, ktorými sú nedostatok pracovných príležitostí v obci, resp. ich dlhá dochádzka za prácou, s čím úzko súvisí migrácia obyvateľov z obce do sídiel s vyššou ponukou pracovných miest.

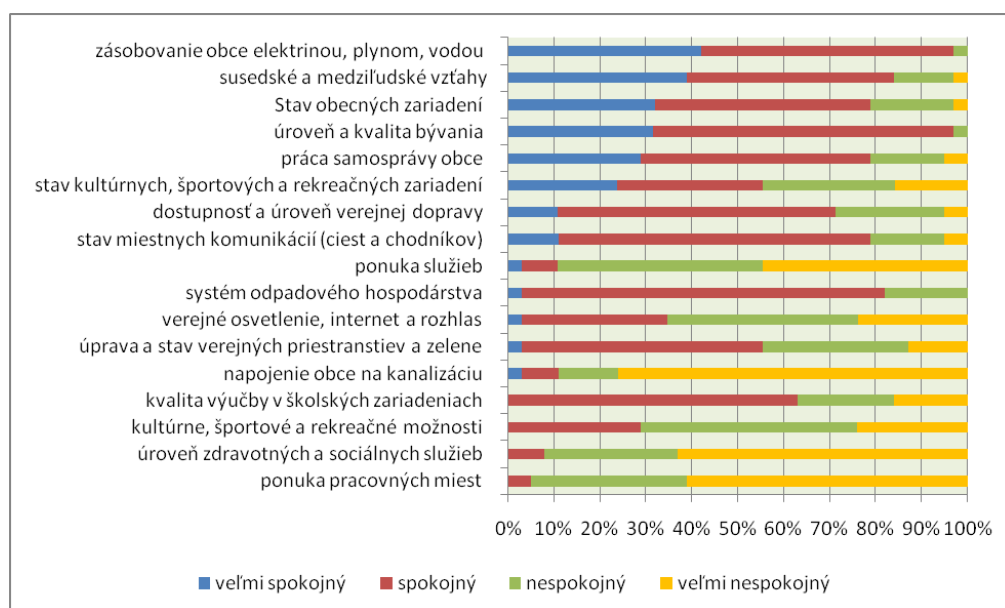
Kvalita života obyvateľov obce

Podľa vyjadrení miestnych obyvateľov je kvalita života v obci na dobrej úrovni, keďže 90% respondentov uvádza dobrú kvalitu života v obci, z nich dokonca 16% za veľmi dobrú. Nespokojnosť s kvalitou života vyjadrilo 8% respondentov, ktorí ju považujú za zlú a 3% za veľmi zlú. Spokojnosť občanov s kvalitou života v ich obci úzko súvisí aj s dostupnosťou, primeranosťou a kvalitou technickej a sociálnej infraštruktúry a službami, ktoré sa v obci poskytujú.

S jednotlivými prvkami a službami ovplyvňujúcimi kvalitu života v obci boli obyvatelia spokojní viac, s inými zase menej (graf 23). Vysokú spokojnosť možno pozorovať pri zásobovaní obce elektrinou, plynom a vodou, s ich stavom je úplne a čiastočne spokojných 97% respondentov, rovnako aj s úrovňou a kvalitou bývania (98%). Vysokú úroveň spokojnosti vyjadrili respondenti so susedskými a medziľudskými vzťahmi (84%), so stavom obecných zariadení (79%) a s prácou

samosprávy obce (79%). Čiastočne spokojných je 79% respondentov so systémom odpadového hospodárstva, 63% s kvalitou výučby v školských zariadeniach a so stavom miestnych komunikácií 68% respondentov. Ako najslabšie oblasti kvality života v obci vnímajú miestni obyvatelia ponuku pracovných miest (95%), úroveň zdravotníckych a sociálnych služieb, ktoré v obci chýbajú (92%), ponuku služieb (90) a veľmi veľkú nespokojnosť vyjadrujú obyvatelia s napojením obce na kanalizáciu (79%).

Graf 23: Spokojnosť miestnych obyvateľov so službami a prvkami kvality života

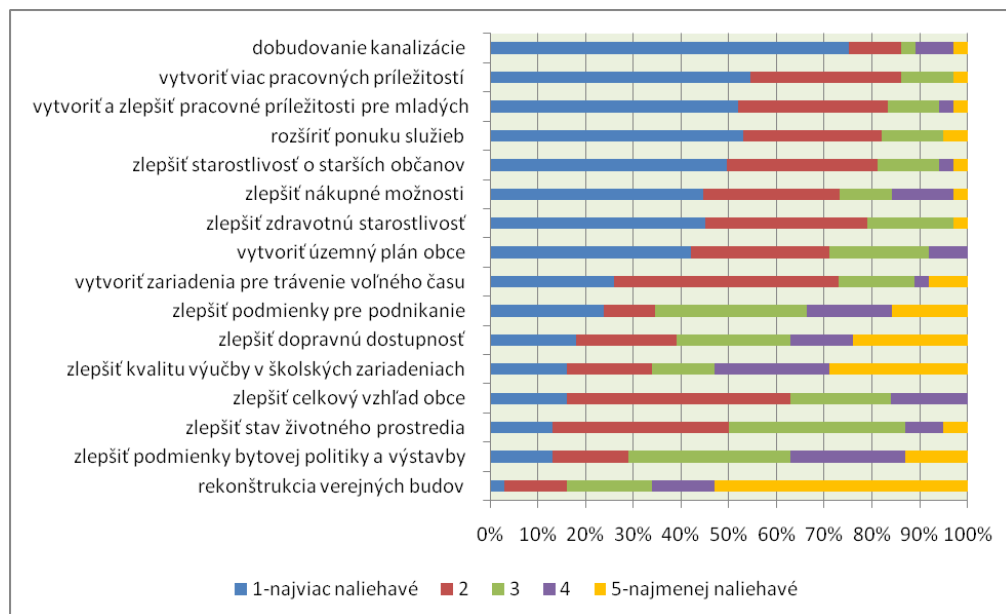

Zdroj: vlastný prieskum

Okrem spokojnosti s jednotlivými službami v obci sa respondenti vyjadrovali aj k problémom, ktoré je v obci potrebné riešiť podľa ich naliehavosti a nutnosti (graf 24). Za najnaliehavejšie oblasti, ktoré je v obci potrebné čo najskôr riešiť, 76% respondentov považuje dobudovanie kanalizácie, čo súvisí aj s predchádzajúcou vysokou nespokojnosťou obyvateľstva s touto službou. Druhou naliehavou potrebou je podľa vyjadrenia 55% respondentov vytváranie viac pracovných príležitostí a to podľa 53% hlavne pre mladých ľudí, ktorí práve kvôli tomuto problému migrujú z obce do miest s vyššou ponukou pracovných pozícií, čím obec stráca mladé produktívne a kvalifikované obyvateľstvo a tým sa mení aj jej veková štruktúra. Ďalšími oblastami, ktoré si nutne vyžadujú riešenie v blízkej dobe sú rozšírenie ponuky služieb, zlepšenie starostlivosti o starších občanov ako aj zdravotnej starostlivosti a tiež nákupných

možností, ktoré buď v obci úplne absentujú alebo sú obmedzené, a tak miestne obyvateľstvo za nimi dochádza do okolitých miest, ktoré im tieto služby poskytujú v oveľa väčšej miere. Za najmenej naliehavý problém 53% respondentov pokladá rekonštrukciu verejných obecných budov, keďže budovy ako kultúrne domy, domy smútku a budovy športového areálu boli rekonštruované v blízkej minulosti. V budúcnosti by sa však vedenie obce malo určite zaujímať o vytvorenie územného plánu obce, nových zariadení pre rekreáciu, cestovný ruch a trávenie voľného času a zriadenie verejne dostupného internetu.

Graf 24: Nevyhnutnosť potreby riešiť jednotlivé problémy v obci

Zdroj: vlastný prieskum

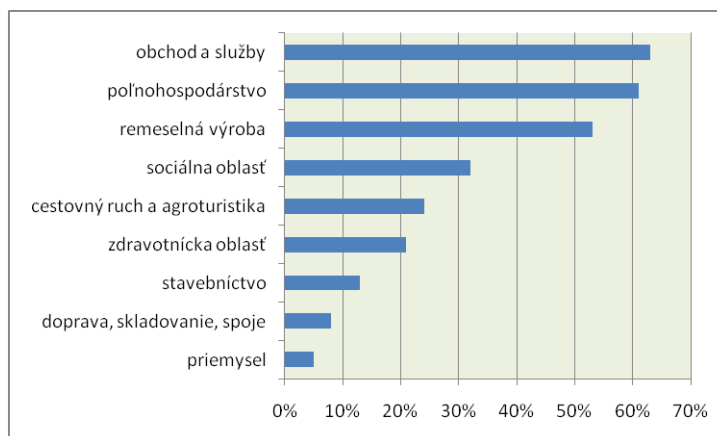
Jedným z prioritných oblastí riešenia, ktoré si respondenti v dotazníku určili za nevyhnutné, je vznik nových pracovných miest v obci. I keď má obec relatívne dobrú podnikateľskú štruktúru, tá však nedokáže zabezpečiť dostatok pracovných príležitostí pre miestne obyvateľstvo, a tak sa stáva, že väčšina EAO odchádza za prácou do okolitých obcí a miest. Avšak samospráva obce môže tento stav aspoň trochu pozitívne ovplyvniť, keďže práve ona má najväčší vplyv na zlepšenie podmienok podnikania tým, že zodpovedá za stav a kvalitu vytvorenej infraštruktúry obce, má k dispozícii obecný majetok, ktorý môže na tieto účely prenajímať a využívať, môže pozitívne ovplyvňovať a rozvíjať spoluprácu medzi všetkými subjektmi pôsobiacimi v obci, čím

---

v konečnom dôsledku môže pritiahnúť aj pozornosť veľkého investora na svoje územie.

Podľa analýz z dotazníkového prieskumu (graf 25) možno sledovať, že najväčší dopyt po pracovných miestach respondenti uvádzajú v oblastiach obchodu a služieb (65%), kvôli ich spomínanému nedostatku, v oblasti poľnohospodárstva (61%), čo súvisí s geografickou polohou obce vhodnou na poľnohospodárske využitie a jej zameraním v minulosti na poľnohospodársku výrobu, v ktorej pracovala prevažná väčšina miestneho obyvateľstva a tiež v oblasti remeselnej výroby, o ktoré má záujem 53% respondentov. O potrebu vytvorenia pracovných miest v sociálnej oblasti má záujem 32% respondentov, o cestovný ruch a agroturistiku (24%), o zdravotnícku oblasť (21%), o stavebníctvo (13%) a najmenší dopyt je po priemysle (5%). Žiadny respondent nevyjadril záujem o vytvorenie pracovných miest v štátnej správe a samospráve.

Graf 25: Odvetvia, v ktorých je najviac potrebné vytvoriť pracovné miesta

Zdroj: vlastný prieskum

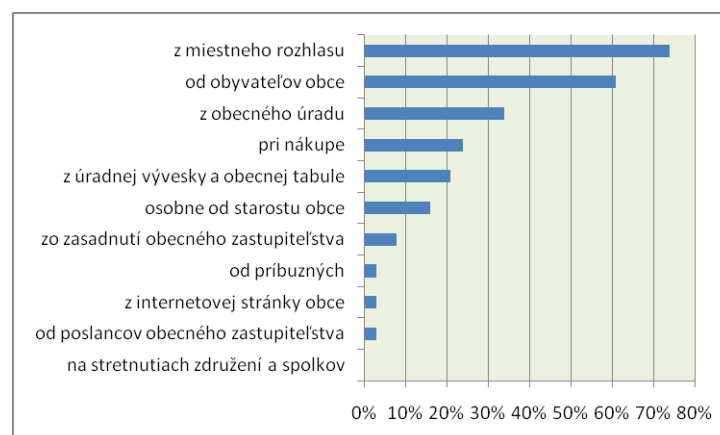
Účasť občanov na výkone samosprávy obce a ich vzájomná komunikácia

Kvalita života ako aj spokojnosť občanov obce do značnej miery závisí aj od ich zapojenia sa do procesu rozhodovania, ich účasti na spoločnej samospráve a ich vzťahu s miestnou samosprávou. Preto poslednú časť dotazníkového prieskumu tvorili otázky, ktoré sa týkali informovanosti občanov, či poznajú rozvojové zámery svojej obce, či sa zaujímajú o život a dianie v obci a formou akých prostriedkov komunikujú s vedením svojej obce. Pri vyhodnocovaní týchto údajov sa prišlo k záveru, že presne polovica

respondentov sa zaujíma o miestny rozvoj a pozná rozvojové zámery obce. Nezaujíma o rozvojové zámery obce uvádzala polovica respondentov a to najmä z dôvodov nedostatku potrebných informácií o danej problematike, či nedostatku voľného času. Obyvatelia obce (29% respondentov) si však uvedomujú, že aj oni môžu svojou činnosťou prispieť k rozvoju obce a isté veci aj pozitívne zmeniť k lepšiemu, až 68% respondentov s tým skôr súhlasí a skôr nesúhlasia 3% respondentov.

Záujem občanov o život a dianie v obci je na rozdiel od poznania rozvojových zámerov veľmi vysoký (92% respondentov), z nich sa dokonca 21% zaujíma o dianie v obci často, až 71% niekedy a 8% respondentov sa o život v obci nezaujíma vôbec. Informovanosť obyvateľov v obci je veľmi dôležitá, nakoľko bez ich účasti sa nemôže zabezpečiť komplexný a efektívny rozvoj obce, preto by mali byť občanom podávané informácie v im vyhovujúcej a pochopiteľnej forme. Najviac informácií občania získavajú z miestneho rozhlasu (74% respondentov), od obyvateľov obce (61%) a priamo od zamestnancov obecného úradu (34%). Z názorov respondentov je očividné, že málo efektívnym zdrojom informácií je pre občanov internetová stránka obce (3%), čo je spôsobené najmä jej nedostatočným spracovaním, neaktualizáciou dôležitých údajov ale tiež absenciou verejného internetu v obci. V malej miere tiež využívajú občania informácie zo zasadnutí OZ, na ktorých sa zúčastňujú len 3% respondentov a osobne od poslancov OZ. Stretnutia združení a spolkov nie sú pre občanov zdrojom získavania informácií o dianí v obci ale skôr formou oddychu a relaxu (graf 26).

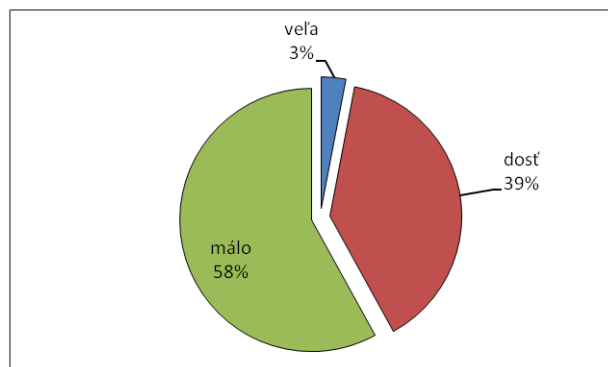
Graf 26: Zdroje získavania informácií o živote a dianí v obci

Zdroj: vlastný prieskum

Prácu obecného úradu však obyvatelia obce vnímajú veľmi pozitívne, je s ňou spokojných 74% respondentov a 11% dokonca veľmi spokojných. Svoju nespokojnosť však vyjadrilo 13% respondentov a veľmi nespokojní sú 3% respondentov, čo značí o tom, že samospráva obce by sa mala neustále snažiť zefektívňovať a zlepšovať svoju prácu. Rozvoj a napredovanie obce za posledných 10 rokov je zhodnotený v grafe 27.

Graf 27: Spokojnosť občanov s rozvojom v obci

Zdroj: vlastný prieskum

4.10 SWOT analýza obce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - pokojné vidiecke prostredie - pôdny fond dobrej bonity - dobré podmienky na poľnohospodárstvo, rybolov, poľovníctvo a rozvoj cestovného ruchu a agroturistiky - vyhovujúci stav ŽP - nízka miera environmentálnej záťaže - chránený park v obci - zachované kultúrne a historické pamiatky - výhodná geografická poloha vzhľadom k rozvojovým pólom - dobré dopravné spojenie (vybudované cestné a železničné komunikácie) - železničná zastávka v obci - vysoké percento obyvateľstva zásobované vodou, plynom, elektrinou 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia územnoplánovacej dokumentácie - nedostatok a nedostatočná vybavenosť verejných priestranstiev a oddychových zón verejnou zeleňou - nedobudovaná kanalizácia - absencia verejne prístupného internetu - nedostatočná prezentácia obce (slabá úroveň internetovej stránky obce) - málo zariadení pre trávenie voľného času - chýbajúce zdravotnícke zariadenie - absencia služieb sociálnej starostlivosti - nevyhovujúca vzdelanostná úroveň obyvateľov (nízky podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním) - neinformovanosť občanov o rozvojových zámeroch obce a o

<ul style="list-style-type: none"> - malá vodná elektrárň - zabehnutý systém zberu separovaného odpadu - bezbariérové vstupy do OÚ - dobrá kvalita bytového fondu - možnosti nájomného bývania - zabezpečenie základného vzdelania v dvoch stupňoch a predškolského vzdelania - pomerne stabilná podnikateľská sféra 	<p>dianí v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - málo diverzifikovaná podnikateľská sféra
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj cestovného ruchu (zvýšiť záujem o poľovníctvo, rybolov a iné oddychové aktivity v prírode) - efektívne využitie podporných programov na rozvoj poľnohospodárstva a vidieka - zlepšenie komunikácie a informovanosti v obci - zapájanie obyvateľov do prác na zveľad'ovaní obce a ich účasti na výkone samosprávy obce - rozvíjanie spolupráce v rámci mikroregiónu - možnosti čerpania prostriedkov z EÚ a štrukturálnych fondov pre skvalitnenie infraštruktúry obce - rozvoj nových aktivít podnikania v obci, najmä služieb 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok financií na skvalitnenie technickej a sociálnej infraštruktúry obce - možnosť narušenia environmentálnej rovnováhy vplyvom nevybudovanej kanalizácie - nedostatočné zabránenie samosprávy obce vzniku divokých skládok a znečisťovania rieky - nepriaznivý demografický vývoj – trend starnutia populácie - dlhodobopretrvávajúci pokles počtu detí a žiakov v školských zariadeniach - nárast nezamestnanosti (prehlbovanie problémov na trhu práce) - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce za prácou - nezáujem investorov o obec - časté zmeny legislatívy

---

5 Návrhy a odporúčania

Na základe uskutočnenej analýzy súčasného stavu obce v jednotlivých pozorovaných oblastiach rešpektujúc výsledky dotazníkového prieskumu verejnej mienky miestnych obyvateľov ako aj SWOT analýzy sme sformulovali návrhy a odporúčania na aktivizáciu endogénneho rozvojového potenciálu a na zlepšenie budúceho rozvoja obce. Podľa skutočností získaných jednotlivými analýzami môžeme povedať, že hlavnou funkciou obce je jej obytná funkcia vyplývajúca z kvality bývania a úrovne bytového a domového fondu v obci. Vzhľadom na výsledky dotazníkového prieskumu je obec lákadlom pre potenciálnych obyvateľov najmä pre možnosť vlastníť v nej nehnuteľnosti (pozemok, dom, záhradu) v pokojnom vidieckom prostredí s vyhovujúcim stavom životného prostredia. Preto by miestna samospráva pri plánovaní svojich rozvojových zámerov mala prihliadať na tieto jedinečné výhody obce a jej rozvojový potenciál vyvíjať v súlade so zachovaním pokojného, príjemného a prírodného prostredia, ktoré ponúka.

Rozvoj obce bol do súčasnej doby zameraný najmä na skvalitňovanie budovanie prvkov technickej infraštruktúry obce, v rámci ktorej prebiehala modernizácia a rekonštrukcia základnej a materskej školy, kultúrnych domov v oboch častiach obce, modernizácia cintorína, rekonštrukcia ciest a výstavba chodníkov, výstavba bytových domov a centra mládeže, modernizácia športového ihriska a v súčasnosti prebiehajúca rekonštrukcia autobusových zastávok, výstavba námestia s altánkom v centre obce a zriadenie nových informačných tabúl. Z toho dôvodu by sa obec teraz mala zamerať na budovanie a skvalitňovanie prvkov sociálnej infraštruktúry najmä služieb, ktoré v obci chýbajú a sú potrebné, zlepšovať komunikáciu občanov so samosprávou a motivovať ich k aktívnej účasti na samospráve, zvyšovať celkovú propagáciu obce v spojení s rozvíjajúcim sa cestovným ruchom v regióne a v súlade s ochranou životného prostredia.

Z dosiahnutých výsledkov navrhujeme nasledovné prioritné oblasti riešenia na zvýšenie celkového rozvoja obce v záujme zvyšovania kvality života obyvateľov obce:

Rozvoj a budovanie služieb na pomoc obyvateľom obce

- Vytvorenie podmienok pre zabezpečenie starostlivosti o narastajúci počet občanov v poproduktívnom veku a na pomoc odkázaných občanov - zriadenie prepravnej a opatrovateľskej služby podľa záujmu miestnych obyvateľov, keďže v súčasnosti sú tieto potreby riešené formou súkromnej prepravy stravovania občanov a súkromnej opatrovateľskej služby. Na tento účel možno zamestnať pracovné sily z obce a poskytnúť nevyužívané priestory obecných budov.
- Obnova činnosti zdravotníckej ambulancie zriadenej v obci, hľadanie obvodného lekára a vyriešenie výdaja liekov v obci.
- Všestranne podporovať začínajúcich podnikateľov a živnostníkov vytváraním a poskytovaním priestorov, vysporiadaním pozemkov a služieb pre nich.
- Podnecovanie a motivácia vytvárania služieb potrebných pre občanov vrátane vytvárania nových pracovných miest v oblasti služieb, remeselnej a poľnohospodárskej výroby, ktoré sú v obci žiadané.
- Zriadenie verejného internetu a internetovej kaviarne v novopostavenej budove centra mládeže, kde sú pre tieto účely dobre vyriešené podmienky a dobrá dostupnosť pre všetkých občanov, keďže sa budova nachádza v centre obce. Jeho realizácia by zvýšila kvalitu života miestnych obyvateľov, ich spokojnosť a prispela by k rozšíreniu voľno-časových aktivít, ktoré sú v obci žiadané.
- Využitie miestnosti internetovej kaviarne aj pre vzdelávanie obyvateľov, podnikateľov a nezamestnaných v obci.

Propagácia obce spojená s rozvojom cestovného ruchu v regióne

- Vypracovanie koncepcie využitia mimoriadne bohatého archeologického dedičstva obce na rozvoj cestovného ruchu doplnením a rozšírením pamätnej izby o nové archeologické nálezy po prerokovaní s ich doterajšími vlastníkmi.
- Využitie bezprostrednej blízkosti hlavnej komunikácie Nitra-Komárno a blízkych termálnych kúpalísk v regióne na vybudovanie malokapacitných ubytovacích a stravovacích zariadení pre cestovný ruch v obci so zameraním sa na typické poľnohospodárstvo, remeslá, poľovníctvo a rybolov.
- Zváženie vytvorenia cyklotrasy a rozvoja agroturistiky v rámci spolupráce mikroregiónu Lipová-Šurany-Bánov a s inými obcami, regiónmi či partnerstvami.
- Zváženie možnosti využitia pozostatkov kaštieľa z 15. storočia v rámci vytvoreného verejno-súkromného partnerstva a jeho areálu ako obecného parku, keďže v obci sa

---

nachádza málo verejnej zelene a ktorý nie je v súčasnosti prístupný obyvateľom obce. Prispelo by sa tým aj k rozšíreniu voľno-časových aktivít v obci.

- Zahájiť propagačnú kampaň vypracovaním propagačných materiálov a vzbudenia pozornosti domácej i zahraničnej verejnosti a cestovných kancelárií o toto územie.

Ochrana životného prostredia

- Najdôležitejšie je dobudovanie kanalizačnej siete čo možno v najkratšom čase, pretože je tu možnosť narušenia environmentálnej rovnováhy vplyvom jej dlhodobého nevybudovania a taktiež vysoká nespokojnosť obyvateľov obce, ktorí tento problém musia riešiť vlastnými silami.
- Skvalitnenie separovaného zberu odpadov a oddelenie nebezpečného a biologického odpadu. Obec už v tomto smere podnikla kroky na zakúpenie drtičky na zhodnocovanie biologického odpadu zo záhrad (konárov).
- Vytvorenie podmienok na kompostovanie biologického odpadu formou vytvorenia obecného kompostoviska, čím sa v obci zabráni pretrvávajúcemu spaľovaniu bioodpadu a prítomnosti stále nových divokých skládok, navyše bude obec produkovať vedľajší produkt – kompost, čím sa výrazne prispeje k budovaniu environmentálnej infraštruktúry a k celkovému zlepšeniu životného prostredia obce.
- Likvidácia drobných divokých skládok a vyčistenie koryta rieky, čo je však dlhodobo neudržateľné bez propagácie a šírenia osvetu a motivácie prevencie znečistenia ovzdušia, vôd, pôdy a minimalizácie vzniku odpadov medzi obyvateľmi a ich vedeniu ku skrášľovaniu svojho životného prostredia.
- Výsadba verejnej zelene na verejných priestranstvách v obci, ktorých je tu nedostatok a ktoré prispievajú k celkovému vzhľadu obce.
- Sústrediť sa na ochranu chráneného areálu lesoparku ako aj zatraktívnenie územia rybníkov, ktoré by sa v obci dali využiť na rozvoj rybolovu.

Zvyšovanie účasti občanov na samospráve obce a zlepšenie ich vzájomnej komunikácie

- Vylepšiť webovú stránku obce vo všetkých smeroch, keďže v súčasnej podobe poskytuje len minimálne základné informácie, obohatiť ju aspoň o všeobecne záväzné nariadenia a o informácie o súčasnom dianí v obci. Nové vedenie obce však

---

v budúcom období plánuje vytvoriť novú webovú stránku a na tento účel už vypracováva aj projekt.

- Vytvorenie informačnej a poradenskej služby na obecnom úrade pre občanov, začínajúcich podnikateľov a záujemcov o čerpanie prostriedkov z eurofondov.
- Zriadenie obecnej kancelárie prvého kontaktu, ktorá by poskytovala potrebné informácie a služby pre občanov, keďže sa často krát stáva, že občania prichádzajú za pracovníkmi obecného úradu s prosbou o nejakú radu, či službu a tí sa im snažia vyhovieť na úkor svojej práce. Kancelária prvého kontaktu by preto našla v obci určite uplatnenie a zvýšila by aj dôveru občanov k miestnej samospráve.
- Mnohokrát sa stáva, že komunikácia medzi samosprávou a občanmi obce nie je na veľmi dobrej úrovni. Často samospráva nepozná potreby a želania svojich občanov a občania zase naopak nepoznajú dianie a chod samosprávy svojej obce. Väčšinou je to spôsobené nezáujmom z jednej či druhej strany. Preto by sa obe strany pre efektívny rozvoj obce mali zaktivizovať a opäť objaviť občiansku spoločnosť t.j. umožniť občanom podieľať sa na činnosti samosprávy formou neformálnych verejných zhromaždení, prieskumom názorov a postojov občanov alebo formou schránky pre podanie sťažností, informácií a návrhov na obecnom úrade ako aj na webovej stránke obce. Iniciatíva však môže vzísť aj zo strany občanov vo forme pevných a voľných združení obce a stretnutí záujmových skupín, ktorí tiež môžu zvolať verejné zhromaždenie a vyjadriť na ňom svoje názory a návrhy.

Pre dosiahnutie komplexného a efektívneho rozvoja obce je potrebné bezpodmienečné vypracovanie moderného, záujmom občanov aj v budúcnosti vyhovujúceho a pre všetkých záväzného územného plánu, ktorý by zohľadňoval platné domáce ako aj európske predpisy pre ľudský a udržateľný rozvoj sídiel.

---

6 Záver

Predmetom skúmania diplomovej práce bola obec Lipová, ktorá sa ako vidiecka obec svojou rozlohou 1363 ha a počtom obyvateľov 1610 (k 31.12.2009) zaraďuje medzi stredne veľké obce okresu Nové Zámky. I keď sa radí ku kohéznym pólom rastu v záujmovom území inovačných pólom rastu, je viazaná aj na blízke mesto Šurany vzdialené len 3 km, najmä kvôli vyššej kvalite a dostupnosti služieb občianskej vybavenosti. Jej poloha je významná blízkosťou inovačných pólom rastu ako Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Vráble, a to hlavne jej lokalizáciou v strede týchto dôležitých centier regionálneho významu.

Cieľom diplomovej práce bolo identifikovať a zhodnotiť endogénny rozvojový potenciál obce Lipová a navrhnúť riešenia jeho ďalšej aktivizácie. Za účelom naplnenia cieľa bola vypracovaná analýza jednotlivých endogénnych zdrojov lokalizovaných na území obce. Ako prvá bola analyzovaná poloha obce. Obec zastáva významnú a strategickú geografickú polohu v rámci rozvíjajúceho sa priemyselno-poľnohospodárskeho regiónu vo vzťahu k pólom rastu. Z načrtnutého historického vývoja obce jednoznačne vyplýva, že obec má dlhodobú históriu bohatú na historické a kultúrne pamiatky, ktorú vždy obývalo obyvateľstvo venujúce sa poľnohospodárstvu a poľnohospodárskej výrobe. To dokazuje aj katastrálne územie obce s rozlohou 1363 ha, z ktorého až 87% tvorí úrodná poľnohospodárska pôda. V rámci analýzy demografického potenciálu môžeme povedať, že obec má pomerne stabilný vývoj počtu obyvateľov. Pri pohľavnej štruktúre môžeme sledovať klesajúci vývoj počtu mužov a rastúci žien, pričom prevažne väčšie zastúpenie majú muži (51%). V súčasnosti má obec negatívny prirodzený prírastok, čo za predpokladu jeho budúceho pretrvávania môže negatívne ovplyvniť rozvoj obce. Avšak celkový prírastok obce je ovplyvnený skôr migračným saldom, preto by obec v budúcnosti mala sledovať jeho vývoj a zamerať sa na pritiahnutie potenciálnych obyvateľov. Pri analýze vekovej štruktúry sme zistili, že neustále klesá počet predproduktívneho obyvateľstva a rastie poproduktívna a produktívna zložka populácie, čím v obci dochádza k demografickému starnutiu obyvateľstva, čo je javom trápiačim nielen okres Nové Zámky ale aj prevažnú časť Slovenska. Preto by sa obec mala zamerať na hľadanie možností a aplikáciu riešení na znižovanie priemerného veku v obci. Takmer všetci miestni obyvatelia sú slovenskej národnosti a väčšina sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi. Vzdelanostná

štruktúra obyvateľstva úzko súvisí s rozvojom ekonomickej štruktúry, ktorú do polovice deväťdesiatych rokov tvorilo obyvateľstvo s nižším stupňom vzdelania pracujúce prevažne v poľnohospodárstve, ale po transformácii v roku 1989 dochádza k znižovaniu zamestnanosti v poľnohospodárstve a preto je najviac evidovaných nezamestnaných v obci práve s učňovským, so stredným odborným vzdelaním s maturitou a so základným vzdelaním. I keď miera nezamestnanosti v obci postupne klesá, 56,30% z EAO je nútených dochádzať za prácou do mesta Šurany, Nové Zámky, Nitra a do okolitých obcí. Analýzou ekonomickej štruktúry sme tiež zistili, že podnikateľská aktivita v obci je pomerne priaznivá, i keď je málo diverzifikovaná, nakoľko sa súkromní podnikatelia zameriavajú na nevýrobné činnosti a pôsobia hlavne v terciárnom sektore. V práci sme tiež hodnotili kvantitatívnu úroveň a kvalitu technickej a sociálnej infraštruktúry, ktoré nie vždy a po všetkých stránkach odrážajú potreby obyvateľstva. Na základe toho sme dospeli k záverom, že je nevyhnutné v obci dobudovať kanalizačnú sieť, vytvoriť územnoplánovaciu dokumentáciu a zriadiť verejný internet. Vybavenosť obce prvkami sociálnej infraštruktúry je nedostačujúca dôsledkom absencie niektorých služieb občianskej vybavenosti, za ktorými musia občania dochádzať do blízkych Šurian. V obci je preto v tejto oblasti potrebné rozšíriť ponuku nákupných možností, zriadiť podľa potreby opatrovateľskú a prepravnú službu a v súčasnosti absentujúce zdravotnícke zariadenie a vytvoriť viac zariadení pre trávenie voľného času, možno aj v súvislosti s rozvíjajúcim sa cestovným ruchom v oblasti agroturistiky v regióne. Analýzou majetku a rozpočtu obce možno poukázať na množstvo budov, stavieb a pozemkov, ktorými obec disponuje, a na zdravé finančné hospodárenie obce s verejnými financiami, čo dokazuje aj priaznivá daňová a finančná sila obce.

Jednou zo súčastí práce je aj vyhodnotenie dotazníkového socioekonomického prieskumu verejnej mienky obyvateľov obce, ktorý sa skladal z troch tematických častí. Najskôr bolo potrebné zistiť štatisticky významné základné údaje o respondentoch, ktoré boli anonymné. Prvá časť prieskumu bola zameraná na to, ako obyvatelia hodnotia svoju obec ako miesto bývania, druhá časť bola venovaná posúdeniu kvality bývania a života v obci z pohľadu miestnych obyvateľov a tretia časť sa zaoberala tým, ako sa občania podieľajú na výkone samosprávy, ako komunikujú s vedením obce a či sa zaujímajú o život a dianie v obci. Výsledky prieskumu ukázali, že obyvatelia obce sú spokojní s kvalitou života v obci a vedeli by si ju predstaviť ako miesto svojho bývania aj v budúcnosti. Najväčšou výhodou bývania v obci je podľa ich názoru možnosť

---

vlastniť pozemok, dom, záhradu a pokojnejšie prostredie a život ako v meste. Za najväčšiu nevýhodu zase pokladajú nedostatočnú ponuku služieb a s ňou spojené dochádzanie do okolitých miest. Väčšina respondentov je nespokojných s nedostatočnou ponukou pracovných miest, úrovňou zdravotných a sociálnych služieb, ponukou ostatných služieb a veľkú nespokojnosť tiež vyjadrujú s nedobudovanou kanalizačnou sieťou v obci. Preto by z pohľadu miestnych občanov mali byť práve tieto oblasti prioritne v obci riešené. Veľkú spokojnosť respondenti vyjadrili s napojením obce na inžinierske siete, s kvalitou a úrovňou bytového fondu, s dobrými susedskými a medziľudskými vzťahmi a s prácou miestnej samosprávy. Práve polovica dopytovaného miestneho obyvateľstva sa zaujíma o miestny rozvoj a polovica miestnych občanov ako dôvod svojej pasivity uvádza nedostatok potrebných informácií a voľného času. Najviac informácií občania získavajú z miestneho rozhlasu (74% respondentov), od obyvateľov obce (61%) a priamo od zamestnancov obecného úradu (34%). Málo efektívnym zdrojom informácií je pre občanov internetová stránka obce, informácie od poslancov OZ a v malej miere tiež využívajú občania informácie zo zasadnutí OZ, na ktorých sa zúčastňujú len 3% občanov. Na základe týchto zistení by podľa nášho názoru mala samospráva obce nájsť vhodné spôsoby ako zaktivizovať svojich občanov a zapojiť ich do rozhodovacieho procesu, pretože bez ich účasti sa nemôže zabezpečiť efektívny rozvoj obce.

Na základe analýzy literárnych zdrojov, endogénneho potenciálu obce a jej vnútorných zdrojov, informácií nadobudnutých z dotazníkového prieskumu a vypracovaním SWOT analýzy obce sme navrhli odporúčania a riešenia, ktoré môžu v budúcnosti zlepšiť celkový socioekonomický rozvoj obce.

Po komplexnom zhodnotení všetkých týchto faktorov môžeme povedať, že obec Lipová má pomerne dobrý rozvojový potenciál, ktorého efektívnym využitím môže obec dosiahnuť výrazný rozvoj a splnenie vízie obce obsiahnutej v PHSR obce, ktorý definuje obec Lipovú ako obec zloženú z dvoch rovnoprávných historických častí, z Mlynského Seku a z Ondrochova, riadenú demokraticky zvolenou samosprávou za aktívnej účasti svojich občanov na strategických rozhodnutiach, zabezpečujúcu stále vyššiu kvalitu života pre svojich občanov aktívnou ochranou životného prostredia a plným využitím svojho rozvojového potenciálu v záujme svojich občanov pri plnom rešpektovaní zásad udržateľného rozvoja.

---

7 Zoznam použitej literatúry

1. BELAJOVÁ, A. – BALÁŽOVÁ, E. 2004. *Ekonomika a manažment územnej samosprávy*. 1. vyd. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 2004. 185 s. ISBN 80-8069-458-3.
2. BELAJOVÁ, A. - FÁZIKOVÁ, M. 2005. *Regionálna ekonomika*. Nitra: SPU Nitra, 2005. 254 s. ISBN 80-8069-513-X.
3. BENČO, J. 2005. *Teória a prax regionálneho rozvoja*. Trenčín: Alfa, 2005. 112 s. ISBN 80-969227-3-4.
4. BENČO, J. – POLÁK, J. 2000. *Verejná správa*. 1 vyd. Nitra: Pedagogická fakulta UKF, 2000. 78 s. ISBN 80-8050-321-4.
5. BUČEK, J. 2005. *The Role of Local Government in Local Economic Development*. In *Local Government and Economic Development*. Budapest: OSI/LGI, 2005. p. 109 – 133. ISBN 963-9419-85-0.
6. CUCOR, J. – BOLCHOVÁ, E. a kol. 2006. *Lipová – 850 rokov od prvej písomnej zmienky*. 1. vyd. Vydala: Obec Lipová, 2006. 200 s. ISBN 80-969509-6-7.
7. ČAPKOVÁ, S. 2004. *Rozvoj miestnej ekonomiky*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2004. 95 s. ISBN 80-8055-994-5.
8. DAŇO, F. 2003. *Distribučný manažment*. Hronský Beňadik: NETRI, 2003. s. 66. ISBN 80-968904-1-7.
9. DUBECOVÁ, I. 2000. *Regionálne analýzy a plánovanie (Vybrané kapitoly)*. Nitra: SPU, 2000. 129 s. ISBN 80-7137-805-4.
10. FEHÉR, A. 2006. *Prírodné zdroje, ich využitie a ochrana*. Nitra: SPU, 2006. 126 s. ISBN 80-8069-692-6.
11. GÉCIOVÁ, M. 2002. *Základy a teória verejnej správy*. Košice: UPJŠ, 2002. 136 s. ISBN 80-7097-492-3.
12. GOZORA, V. – ŠIMÁK, L. – HUDÁKOVÁ, M. – BALÁŽOVÁ, E. – FILIP, S. *Ekonomický a sociálny rozvoj, krízový a projektový manažment obce*. Nitra: SPU, 2007. s. ISBN 978-80-89143-52-8.
13. HABÁNIK, J. 2007. Trvalo udržateľný rozvoj v kontexte analýzy zamestnanosti v Trenčianskom kraji. In *Politika trvalo udržateľného miestneho rozvoja: Stret pohľadov Francúzska a Slovenska: Záznamy zo 7. Konferencie o francúzsko-*

-
- slovenskej decentralizovanej spolupráci, Prešov, 22.- 25. jún 2006.* Nitra: ENIGMA, 2007. 105 – 110 s. ISBN 978-80-89132-39-3.
14. HAMALOVÁ, M. 1995. *Ekonomika miest a obcí.* Bratislava: Edičné stredisko EÚ, 1995. 158 s. ISBN 80-225-0610-9.
  15. HAMALOVÁ, M. – TVRDOŇ, J. – ŽÁRSKA, E. 1997. *Regionalistika.* Bratislava: Inštitút pre verejnú správu, 1997. 102 s. ISBN 80-85327-43-0.
  16. HARRINGTON, J.W. – FERGUSON, D. 2001. Social processes and Regional Economic Development. In *Theories of Endogenous Regional Growth Lessons for Regional Policies.* Berlin: Springer Verlag, 2001. p 49 - 74. ISBN 3-540-67988-X.
  17. HUDEC, O. a kol. 2009. *Podoby regionálneho a miestneho rozvoja.* Košice: Ekonomická fakulta, TU Košice, 2009. 344 s. ISBN 978-80-553-0117-4.
  18. HUDSON, R. 2005. Region and place: Devolved regional government and regional economic success. In *Progres in Human Geography*, roč. 29, č. 5, s. 618-625. ISSN 0309-1325.
  19. CHLEBCOVÁ, H. – LORENCOVÁ, S. 2005. *Postavenie obecnej samosprávy v systéme verejnej správy na Slovensku.* 1.vyd. Bratislava: ŠEVT a.s., 2005. 91 s. ISBN 80-967908-4-6.
  20. KARLSSON, CH. – JOHANSSON, B. – STOUGH, R. 2001. Introduction: Endogenous Regional Growth and Policies. In *Theories of Endogenous Regional Growth Lessons for Regional Policies.* New York: Springer Verlag, 2001. p 3 – 13. ISBN 3-540-67988-X.
  21. KOŽIAK, R. 2008. *Zmierňovanie regionálnych disparít prostredníctvom regionálnej politiky.* 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2008. 138 s. ISBN 978-80-8083-573-6.
  22. LIPTÁKOVÁ, K. 2008. *Ľudský potenciál ako faktor endogénneho regionálneho rozvoja.* 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2008. 124 s. ISBN 978-80-8083-601-6.
  23. LISÝ, J. 1999. *Výkonnosť ekonomiky a ekonomický rast.* Bratislava: Ekonómia, 1999. 103 s. ISBN 80-88715-55-5.
  24. MAIER, G. – TÖDTLING, F. 1998. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Regionálny rozvoj a regionálna politika.* 1. vyd. Bratislava: ELITA, 1998. 320 s. ISBN 80-8044-049-2.
-

-
25. MARIŠOVÁ, E. – ILKOVÁ, Z. - BELICOVÁ, J. 2002. *Správne právo hmotné a procesné*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2002. 155 s. ISBN 80-8069-127-4.
  26. MILOTOVÁ, B. 2006. Index ľudského rozvoja a možnosti jeho použitia pre analýzu ľudských zdrojov. In *Regionalistické perspektívy 2006*. Lučenec: Regionálne centrum vzdelávania, 2006. S. 97 – 102. ISBN 80-8069-723-X.
  27. MORAVČÍKOVÁ, D. – KUČÍRKOVÁ, D. 2006. *Rurálna sociológia*. 3. vyd. Nitra: SPU, 2006. 116 s. ISBN 80-8069-734-5.
  28. NEUBAUEROVÁ, E. 2003. *Finančné aspekty decentralizácie verejnej správy*, Bratislava: Ekonóm, 2003. 111 s. ISBN 80-225-1711-9.
  29. PAPCUNOVÁ, V. – BALÁŽOVÁ, E. 2006. *Majetok obcí*. Nitra: SPU, 2006. 123 s. ISBN 80-89162-19-3.
  30. PAPCUNOVÁ, V. – GECÍKOVÁ, I. 2007. *Návody na cvičenia z regionálnej ekonomiky*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2007. 73 s. ISBN 978-80-8069-848-5.
  31. PAULOV, J. 1999. *K jednej koncepcii regionálneho rozvoja a regionálnej politiky*. Nitra: Geografické informácie 6., 1999. 13 - 22 s.
  32. PROVAZNÍKOVÁ, R. 2007. *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing a.s., 2007. 280 s. ISBN 978-247-2097-5.
  33. ROUET, G. 2007. Decentralizovaná spolupráca a trvalo udržateľný rozvoj. In *Politika trvalo udržateľného miestneho rozvoja: Stret pohľadov Francúzska a Slovenska: Záznamy zo 7. Konferencie o francúzsko-slovenskej decentralizovanej spolupráci, Prešov, 22.- 25. jún 2006*. Nitra: ENIGMA, 2007. 25 – 28 s. ISBN 978-80-89132-39-3.
  34. SKOKAN, K. 2004. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
  35. STOUGH, R. 2001. Endogenous Growth Theory and The Role Of Institutions in Regional Economic Development. In *Theories of Endogenous Regional Growth Lessons for Regional Policies*. Berlin: Springer Verlag, 2001. P 111 - 134. ISBN 3-540-67988-X.
  36. ŠIKULA, M. a kol. 2003. *Ekonomické a sociálne súvislosti integrácie Slovenska do Európskej únie*. Bratislava: Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV, 2003. 125 s. ISBN 80-7144-130-9.
  37. TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: FHaPV Prešovská univerzita, 2002. 182 s. ISBN 80-8068-139-2.
-

-
38. TVRDOŇ, J. – HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E. 1995. *Regionálny rozvoj*. Bratislava: Ekonóm, 1995. 180 s. ISBN 80-225-0671-0.
39. VAŇO, B. – JURČOVÁ, D. – MÉSZÁROS, J. 2003. *Základy demografie*. 1 vyd. Bratislava: Sociálna práca, 2003. 133 s. ISBN 80-968927-3-8.
40. VAŇOVÁ, A. 2006. *Strategické marketingové plánovanie rozvoja územia*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2006. 140 s. ISBN 80-8083-301-X.
41. VASQUEZ-BARQUERO, A. 2002. *Networking, Innovation, Institutions and Cities*. New York: Routledge, 2002. 240 p. ISBN 0-415-28579-8.
42. VAUGHAN, R. – BEARSE, P. 1981. *Federal Economic Development Programs: A Framework for Design and Evaluation*, In Robert Friedman and William Schweke (editors), *Expanding the Opportunity to Produce: Revitalising The American Economy Through New Enterprise Development*, Washington.
43. ŽÁRSKA, E. a kol. 2007. *Komunálna ekonomika a politika*. Bratislava: Ekonóm 2007. s. ISBN 978-80-225-2293-9.
44. PHSR obce Lipová 2007 – 2013
45. PHSR mesta Šurany 2007 - 2013
46. Ústava Slovenskej republiky 460/1992 z 1. septembra 2002
47. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
48. Zákon č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy v znení neskorších predpisov
49. Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí
50. Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov
51. Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov
52. Zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
53. Zákon NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
54. Dohovor č. 336/2000 Z. z. Európska charta miestnej samosprávy

---

8 Prílohy

Zoznam príloh:

- Príloha 1   Zoznam živnostníkov reálne prevádzkujúcich živnosť k 30. 8. 2010
- Príloha 2   Zoznam právnických osôb v obci k 30. 8. 2010
- Príloha 3   Vzor dotazníka pre monitorovanie socioekonomického rozvoja obce
- Príloha 4   Fotodokumentácia obce

Príloha 1: Zoznam živnostníkov reálne prevádzkujúcich živnosť k 30. 8. 2010

P. č.	Meno	Sídlo	Predmet činnosti	IČO	Vznik
1.	Roman Bartoš	Lipová, 371	Búracie, prípravne a pomocné práce pre stavbu, Montáž sadrokartónov, Obkladanie stien a kladenie dlážkových krytín, Maliarske a natieračské práce, maloobchod, veľkoobchod	41127897	10.5.2004
2.	RNDr. Dana Fraňková CSc. AVIFAUNA	Lipová, 167	Chov a predaj exotických zvierat a vtáctva, veľkoobchod s krmivom, s kvetmi a rastlinami, so živými zvieratami	33452296	7.7.1992
3.	Janka Račeková	Lipová, Ondrochov 462	Holičstvo a kaderníctvo - na zákazku	32788444	1.4.1992
4.	Daniel Sovič SOMA interiérové štúdio	Lipová, 277	Obkladanie stien a kladenie dlážkových krytín, veľkoobchod, maloobchod, Montáž sadrokartónu, Omietkárské práce, Búracie a pomocné práce pre stavbu	41128907	9.6.2004
5.	Beata Kollárová	Lipová, 386	Maloobchod s hračkami, s potravinami a pochutinami, s textilom, s obuvou a koženým tovarom, drogistický tovar, Nákup a predaj pyrotechnických výrobkov, Maloobchod s odevmi, s prístrojmi pre domácnosť a elektronikou, so železiarskym tovarom, farbami, skleneným tovarom, potrebami pre domácich majstrov, s knihami, novinami, časopismi, písacími a kancelárskymi potrebami, s bižutériou a športovými potrebami, Predaj na trhoch	30991587	28.12.1994
6.	Ingrid Baková	Lipová, 434	Kancelárske a sekretárske služby (vrátane kopírovacích a rozmnožovacích služieb), Vedenie účtovníctva, Sprostredkovanie obchodu a služieb v rozsahu voľných živností, Reklamné činnosti, maloobchod, veľkoobchod, Podnikateľské poradenstvo, Prenájom automobilov, Sprostredkovanie v oblasti dopravy - Služby dopravných agentúr	43175198	1.7.2006
7.	Julián Kollár	Lipová, 38	Príprava debnenia pre základy, Montáž ľahko prestaviteľných priečok na báze dreva suchou cestou, Obkladanie stien (stropov) dreveným materiálom (hobra, sololit)	44130040	1.5.2008
8.	Michal Andel	Lipová, 220	Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	45254451	1.11.2009
9.	Stanislav Gubric TAK	Lipová, 298	Vedenie cudzieho motorového vozidla, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	33457077	1.5.2008
10.	Miriám Harmatová	Lipová, 436	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) v rozsahu voľných živností, Kúpa tovaru na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živností (veľkoobchod) v rozsahu voľných živností, Sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľných živností	35427469	10.6.2008
11.	Jozef Jurčaga	Lipová, 257	Pomocné práce na stavbe, výkopové práce, demolačné a búracie práce, Montáž sadrokartónu, Maliarske a natieračské práce, Maloobchod v rozsahu voľných živností, Veľkoobchod v rozsahu voľných živností	41127471	1.5.2004
12.	Štefánia Jurčagová	Lipová, 257	Kúpa tovaru za účelom jeho predaja konečnému spotrebiteľovi - maloobchod v rozsahu voľných živností, Kúpa tovaru za účelom jeho predaja iným prevádzkovateľom živností - veľkoobchod v rozsahu voľných živností, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností	37064649	1.10.1999

13.	Miroslav Jakabovič	Lipová, 263	Nákup a predaj poľnohospodárskych strojov a zariadení (nových a použitých), Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Služby súvisiace s rastlinnou výrobou v rozsahu voľných živností, Služby v poľnohospodárstve vykonávané poľnohospodárskou technikou, Pozberové úpravy rastlinných komodít, Maloobchod s tovarom v rozsahu voľných živností, Veľkoobchod s tovarom v rozsahu voľných živností	40619796	12.3.2003
14.	Juraj Mladý - OPTIMA	Lipová, Ondrochov 551	Zámočnícke práce, Obkladanie stien suchým spôsobom, Tapetovacie, maliarske a natieračské práce, Kladenie zámkovej dlažby, maloobchod, veľkoobchod, Výroba darčkových predmetov	41457617	29.5.2007
15.	Jaroslav Michalko	Lipová, 37	Práce vo výškach s použitím horolezeckej techniky	40348890	24.6.2002
16.	Jozef Porubský	Lipová, 405	Výroba iných výrobkov z dreva, Maľovanie, lakovanie a sklenárske práce, Maloobchod s ovocím a zeleninou, Iný maloobchod mimo predajne, Ostatné služby - Čistenie kobercov, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Vedenie účtovníctva, veľkoobchod, Poradenská činnosť v rozsahu voľných živností, Reklamné činnosti	14084716	20.4.2001
17.	Mário Štefánik	Lipová, Ondrochov 561	Stolárske práce, Montáž sadrokartónu, Pomocné a prípravne práce pre stavbu, Omietkárské práce, Maliarske, natieračské a sklenárske práce, Kompletačné a dokončovacie práce v rozsahu voľných živností, Obsluha cudzieho motorového vozidla, maloobchod, veľkoobchod, Prípravné práce k realizácii stavby, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov, Montáž demontáž pevných a rolovacích sieťok proti hmyzu, Montáž mechanických častí rolovacích, sekcionárnych garážových brán, Upratovacie práce	41129903	14.7.2004
18.	Ľuboš Števlík	Lipová, Ondrochov 593	Omietkárské práce, Obkladanie stien a kladenie dlažkových krytín, Montáž sadrokartónu, Maliarske a natieračské práce, Izolácie proti vlhkosti, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod	40063500	10.5.2002
19.	Peter Fiala	Lipová, 495	Vodoinštalatérsvo a montáž mechanických častí UK	33457166	14.2.1994
20.	Štefan Gašparovič	Lipová, 560	Pomocné stavebné práce, Demolácie a zemné práce, Maliarske, natieračské a sklenárske práce, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností	37610058	1.4.2001
21.	Ing. Marek Harmata	Lipová, 436	Sprostredkovanie obchodu a služieb v rozsahu voľných živností, Podnikateľské poradenstvo v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod, Reklamná a propagačná činnosť, Maloobchod mimo riadnej predajne v rozsahu voľných živností, Predaj na trhoch v rozsahu voľných živností, Výroba ošatenia a doplnkov, Požičiavanie spoločenských a svadobných šiat, iného ošatenia a doplnkov, Predaj pyrotechnických výrobkov triedy II a podtriedy T1, Veľkoobchod s krmivami, Organizovanie kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, Pranie a čistenie /v rozsahu	40061272	20.2.2002

			voľných živností/, Výkopové a zemné práce, úprava terénu, Nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla, Neverejná osobná cestná motorová doprava vykonávaná vozidlami do 9 miest vrátane vodiča		
22.	Zdenko Ligocký L - MONT	Lipová, Ondrochov 532	Montáž plávajúcich podláh, sadrokartónu, strešných okien, obkladov (v rozsahu voľných živností), maloobchod, veľkoobchod, Maliarske a natieračské práce, Montáž drevených výrobkov v rozsahu voľných živností	40060209	9.1.2002
23.	Slavomír Mikulec	Lipová, Ondrochov 578	Montáž sadrokartónu, strešných okien, Pokladanie krytín / neremeselné /, Montáž nábytku /neremeselná/, Sklenárske práce, Demolácia a zemné práce, Maliarske, natieračské práce, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Podnikateľské poradenstvo v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod	37065017	1.10.1999
24.	Jarmila Lukuvková - Rozličný tovar ESO	Lipová, Ondrochov 595	Maloobchod s potravinami a pochutinami, s kozmetikou a drogériou, s prístrojmi pre domácnosť a elektronikou, so železiarskym tovarom, farbami, skleneným tovarom, potrebami pre domácich majstrov, s textilom, odevmi, s obuvou a koženým tovarom, s knihami, novinami, časopismi, písacími a kancelárskymi potrebami	33459550	1.8.1995
25.	Kamil Štefánik	Lipová, Ondrochov 561	Tesárstvo - výrobky stavebného tesárstva (montované stavby z dreva, parketové panely), Montáž sadrokartónu, Obkladanie stien a kladenie dlážkových krytín, Maliarske, natieračské a sklenárske práce, Kompletačné a dokončovacie práce v rozsahu voľných živností, maloobchod, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností	40618544	3.2.2003
26.	Želmíra Ďúranová	Lipová, Ondrochov 588	Holičstvo a kaderníctvo - na zákazku	32788436	1.4.1992
27.	Ján Špak	Lipová, 31	Zámočníctvo, Kovoobrábanie, Demolácia a zemné práce, Sprostredkovanie obchodu, obchodná č. - potraviny, nápoje, tabakové výrobky, obchodná č. - ovocie, zelenina, mäso, mäsové výrobky, obchodná č. - priemyselný, spotrebný a stavebný materiál	33535311	1.11.1993
28.	Emília Vidová	Lipová, 233	Knihárstvo a konečné spracovanie kníh, polygrafická výroba, sadzba a konečná úprava tlačovín	44863811	1.8.2009
29.	František Žvach	Lipová, 42	Zostavovanie stolárskych dielcov alebo súčastí z dreva do finálnych produktov, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	45234078	5.10.2009
30.	Mária Hádeková	Lipová, 367	Kúpa tovaru za účelom jeho predaja konečnému spotrebiteľovi - maloobchod v rozsahu voľných živností, Maloobchod v rozsahu voľných živností mimo riadnej predajne, Kúpa tovaru za účelom jeho predaja ďalším prevádzkovateľom živností - veľkoobchod v rozsahu voľných živností, Väzanie kytíc, ikebán a vencov a ich predaj	34966684	5.9.1997
31.	Zdenko Kiš	Lipová, 118	Murárske práce, Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi - maloobchod v rozsahu voľných živností	41126408	1.4.2004
32.	Miroslav Solár	Lipová, 383	Tesárske práce	43376533	1.11.2006

33.	Anna Ondrisková MAGROPOM	Lipová, 254	Maloobchod so semenami a záhradkárskymi potrebami, Výkup a predaj zeleniny a ovocia, Maloobchod s kozmetickými výrobkami, prac. a čist. prostriedkami, s textilom a textilnou galantériou, s odevmi, s obuvou, so svietidlami, s prístrojmi pre domácnosť a rozhlasovými a televíznymi prijímačmi, so želez. tovar., farbami, skl. tovar., potr. pre kutilov, Vedenie účtovníctva, Administratívne práce	33453462	1.10.1993
34.	Ivan Sepeši SEPO	Lipová, 39	Sprostredkovanie obchodu a služieb v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod, Lakovanie karosérií motorových vozidiel, Služby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu bez veterinárnych služieb, Opravy cestných motorových vozidiel, Prenájom nehnuteľností vrátane poskytovania iných než základných služieb, Prenájom strojov a zariadení v rozsahu voľných živností, Zemné práce, búracie práce a prípravné práce pre stavby, Prenájom strojov a prístrojov, motorových vozidiel, Maliarske a natieračské práce	37062174	18.5.1999
35.	Andrea Uhríková	Lipová, 231	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) v rozsahu voľných živností	43829953	17.12.2007
36.	Radoslav Csernyák	Lipová, 564	Osadzovanie stavebno-stolárskych výrobkov (okien a dverí do drevených rámov), osadzovanie stavaných políc, skríň, Kladenie dlážkových krytín suchou cestou a lepením, Úprava, príprava povrchov podláh pred kladením podlahových krytín, brúsenie drevených podlahových krytín, Tapetovacie, maliarske a natieračské práce	43876501	10.1.2008
37.	Radoslav Filaga	Lipová, 379	Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	44186061	15.5.2008
38.	Miriama Popluhárová	Lipová, Ondrochov 463	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), Prenájom hnutel'nych vecí	44876874	8.7.2009
39.	Jozef Bako	Lipová, 434	Ubytovacie služby bez poskytovania pohostinských činností	45632189	1.8.2010
40.	Ing. Milan Bako - FIRMA BAKO	Lipová, 88	Sprostredkovanie obchodu, Veľkoobchod s obuvou a koženým tovarom, Maloobchod s kozmetickými výrobkami a hračkami, s textilom, s obuvou a koženým tovarom, Fotografické služby, Prenájom nehnuteľností, Realitná agentúra, maloobchod, veľkoobchod, Organizovanie dobrovoľných dražieb	33454663	9.11.1993
41.	Marcel Blaho	Lipová, 85	Demolácie, búracie práce a prípravné práce pre stavbu, Pomocné stavebné práce v rozsahu voľných živností, Maliarske, natieračské a sklenárske práce, Montáž sadrokartónu, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovateľská činnosť	41130057	19.7.2004
42.	Michal Gašparovič	Lipová, 24	Murárske práce	41127048	14.4.2004
43.	Jaroslav Kvasnovský	Lipová, 335	Murárske práce, Vedenie cudzieho motorového vozidla, maloobchod, veľkoobchod	41457897	1.3.2005
44.	Juraj Ondriska MAGROPOM	Lipová, 254	Výroba iných strojov pre poľnohospodárstvo, Výr. strojov a zar. malej mechan. pre potravin. priemysel	14084848	31.8.1992
45.	Juraj Bulla	Lipová, 221	Montáž priečok a zavesených podhládov suchou technológiou z hromadne	43764738	1.10.2007

			vyrábaných dielcov, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov		
46.	Veronika Dúžiková	Lipová, 388	Prípravné práce k realizácii stavieb, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľnej živnosti, Reklamné činnosti, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov, Čistiace a upratovacie práce, Mechanické strojnícke a stavebné úpravy na zákazku alebo na zmluvnom základe v rozsahu voľnej živnosti	44108061	2.4.2008
47.	Roman Borovica	Lipová, 123	Vykonávanie zväracích prác, Pílenie, hobľovanie a impregnovanie dreva, Čistiace a upratovacie služby	45264546	1.11.2009
48.	Maroš Kanás	Lipová, Ondrochov 567	Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	45390681	1.2.2010
49.	Rastislav Kokinda	Lipová, 36	Murárstvo	45549800	1.5.2010
50.	Jaroslav Kajanič	Lipová, 94	Sprostredkovateľská činnosť	33460949	24.9.1996
51.	Anton Zrebný	Lipová, 419	Murárske a obkladačské práce, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Maliarske a natieračské práce	40061621	15.3.2002
52.	Maroš Kaňuk	Lipová, 24	Murárstvo	44100167	1.4.2008
53.	Juraj Kajanič	Lipová, 20	Prípravné práce k realizácii stavby, Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	44199805	1.6.2008
54.	Mgr. Viola Verešová	Lipová, 33	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)	44963548	7.9.2009
55.	Jozef Balažia - VOKUP	Lipová, 6	Vodoinštalatérsvo - montáž a oprava ústredného kúrenia	33459215	8.5.1995
56.	Dušan Buranský	Lipová, 278	Distibúcia a rozdeľovanie letákov vrátane reklamných vzoriek, Nákladná cestná doprava vykonávaná cestnými nákladnými vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla, Propagačná činnosť	41762045	8.8.2005
57.	Július Böhm	Lipová, 435	Kovoobrábanie, Zámočnícke práce, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností	41126866	1.4.2004
58.	Milan Farkaš	Lipová, Ondrochov 517	Kamenárske práce, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Pomocné stavebné práce	40063445	6.5.2002
59.	Radek Jesenič	Lipová, Ondrochov 538	Murárske práce, Omietkárske práce, Obkladanie stien a kladenie dlažkových krytín, Maliarske a natieračské práce, Montáž sadrokartónu, Izolácie proti vlhkosti, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod	40063518	10.5.2002
60.	Martin Kukela	Lipová, 432	Maliarske, natieračské a sklenárske práce, Vykonávanie prác vo výškach s použitím horolezeckej techniky, Prípravné práce pre stavbu, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľných živností, Montáž priečok a zavesených podhládov suchou technológiou z hromadne vyrábaných dielcov	34589970	17.3.1997
61.	Ivan Periček	Lipová, 284	Vykonávanie zväracích prác - plameňom	41125584	15.1.2008
62.	Peter Ďuran	Lipová, 416	Nákladná cestná doprava vykonávaná cestnými nákladnými vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla	33459908	6.5.2005
63.	Tatiana	Lipová, 187	Prekladateľské a tlmočnícke práce v rozsahu	41961625	1.2.2006

	Tökölyová - JOTA		voľných živností, Vyučovanie cudzích jazykov - anglický a ruský jazyk, Usporadúvanie kurzov, školení, seminárov a vzdelávacích podujatí, Správa registratúry a s tým súvisiace činnosti, Organizácia kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, Poradenská činnosť v rozsahu voľných živností, Administratívne práce, veľkoobchod, maloobchod, Sprostredkovateľská činnosť, Reklamná a propagačná činnosť, Prieskum trhu, Vydávanie periodickej a neperiodickej tlače v rozsahu voľnej živnosti, Automatizované spracovávanie dát, Vedenie účtovníctva, Kopírovacie služby, Poskytovanie dátových služieb - internetová čítareň, Prenájom nehnuteľností, bytov a nebytových priestorov s poskytovaním iných než základných služieb, Upratovacie a čistiace práce, Faktoring a forfaiting,		
64.	Ján Ligocký	Lipová, 532	Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov	44441673	6.10.2008
65.	Jana Tóthová	Lipová, 347	Sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu a služieb	45642931	23.6.2010
66.	Jozef Bulla Hostinec	Lipová, 210	Pohostinská činnosť	33456178	4.6.1993
67.	Vojtech Dojčan MIDE -TRANS	Lipová, 260	Sprostredkovanie obchodu, Výkup a predaj ovocia, zeleniny a kvetov, Maloobchod s kozmetickými výrobkami, s textilom, s odevmi, s obuvou a koženým tovarom, s priemyselným tovarom, Predaj na trhoch v predmete činnosti uvedených na ŽL, Podnikateľské poradenstvo	33457212	1.5.1994
68.	Róbert Kecskés	Lipová, 314	Montáž, oprava a údržba elektrických zariadení objektu bez nebezpečenstva výbuchu zariadenia s napätím do 1000 V a bleskozvodov v objektoch triedy A, Opravy a údržba elektrických strojov a prístrojov pre domácnosť, maloobchod, veľkoobchod, Pomocné stavebné a výkopové v rozsahu voľných živností, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Opravy čerpadiel, Prevíjanie elektromotorov	41124880	1.3.2004
69.	Radúz Kosora TAK	Lipová, 129	Vnútroštátna nákladná cestná doprava	33457387	23.7.1997
70.	František Lukúvka	Lipová, 595	Omietkárské práce, Obkladanie stien a kladenie dlažkových krytín, Montáž sadrokartónu, Maliarske a natieračské práce, Izolácie proti vlhkosti, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, maloobchod, veľkoobchod	40348415	1.6.2002
71.	Milan Štefánik	Lipová, 417	Murárske práce, Obkladačské práce, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovanie obchodu a služieb v rozsahu voľných živností	35203731	1.2.1998
72.	Pavol Ōlvecký	Lipová, 431	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)	37065670	1.7.2010
73.	Marian Dobiaš AUTODIELY MAROŠ	Lipová, Ondrochov 487	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)	32287283	1.1.2010
74.	Marián Svitač	Lipová, 334	Nástrojárske práce, Brusičské práce, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľných živností, Cestná nákladná doprava	41805186	1.1.2006

			vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla, Zámočnicke práce, Podnikateľské poradenstvo		
75.	Radoslav Červeň	Lipová, Ondrochov 506	Poskytovanie dátových a internetových služieb v rozsahu voľnej živnosti, maloobchod, veľkoobchod, Montáž sieťových /káblových/ rozvodov v rozsahu voľnej živnosti, Distribúcia, predaj, prenájom a prevádzkovanie mikrovlnných rádiových, optických a káblových sietí na prenos dát, Výroba vizitiek a reklamného materiálu, Konfigurácia výpočtovej, informačnej a kancelárskej techniky, Údržba a oprava mechanických častí kancelárskych strojov a počítačov	43072933	17.3.2006
76.	Juraj Božoky - B&B GROUP	Lipová, 107	Maloobchod, veľkoobchod, Nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla	43009620	1.3.2006
77.	Mgr. Jaroslava Baková - Firma Bako	Lipová, 88	Fotografické služby, maloobchod, veľkoobchod, Sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľnej živnosti, Prenájom nehnuteľností spojený s poskytovaním iných než základných služieb spojených s prenájomom,	43833624	12.12.2007
78.	Peter Banás	Lipová, 415	Kovoobrábanie	45496412	1.4.2010

Príloha 2: Zoznam právnických osôb v obci k 30. 8. 2010

p. č.	Obchodné meno	Sídlo	Predmet činnosti	IČO	Vznik
1.	ARGANDA DENTAL SK s.r.o.	Lipová, Ondrochov 515	predaj zdravotníckych zariadení a servis (mechanicky), inštalácie elektrických rozvodov a zariadení na bezpečné napätie, veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamná a propagačná činnosť, prenájom hnutelných vecí, prieskum trhu a verejnej mienky, podnikateľské poradenstvo	35975326	21.1.2006
2.	Brzdy Baumrukr, s.r.o.	Lipová 449	Maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, oprava cestných vozidiel	44817231	6.6.2009
3.	DLL Invest s.r.o.	Lipová, Ondrochov 498	prenájom nehnuteľností, bytových a nebytových priestorov vrátane poskytovania iných než základných služieb, ubytovacia činnosť bez prevádzkovania pohostinských činností, prenájom hnutelných vecí v rozsahu voľných živností, strojov, prístrojov a strojných zariadení, sprostredkovateľská činnosť, podnikateľské poradenstvo, maloobchod, veľkoobchod, faktoring a forfaiting, reklamná činnosť, organizovanie kurzov a školení, prieskum trhu a verejnej mienky	35979038	13.2.2006
4.	FORMTEXT, s.r.o.	Lipová 187	Prekladateľské a tlmočnicke práce v rozsahu voľných živností, Vyučovanie cudzích jazykov - anglický a ruský jazyk, Usporadúvanie kurzov, školení, seminárov a vzdelávacích podujatí, Správa registratúry a s tým súvisiace činnosti, Organizácia kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, Poradenská činnosť v rozsahu voľných živností, Administratívne práce, veľkoobchod, maloobchod, Sprostredkovateľská činnosť, Reklamná a propagačná činnosť, Prieskum trhu, Vydávanie periodickej a neperiodickej tlače v rozsahu voľnej živnosti, Automatizované spracovávanie dát, Vedenie účtovníctva, Kopírovacie služby, Poskytovanie dátových služieb - internetová čítareň, Prenájom nehnuteľností, bytov a nebytových priestorov s poskytovaním iných než základných služieb, Upratovacie a čistiace práce	41961625	2.2.2010
5.	JUDr. Milan Sklenář - MIRO	Lipová 449	výroba baliacich materiálov z papiera a lepenky, veľkoobchod s poľnohospodárskymi základnými produktmi a živými zvieratami, sprostredkovanie obchodu, maloobchodný predaj pohonných hmôt, veľkoobchod s potravinami, nápojmi a tabakom, podnikateľské poradenstvo, sekretárske služby a preklady /vrátane tlmočnických služieb/, prenájom poľnohospodárskych strojov a zariadení, poľnohospodárska výroba a činnosti s ňou súvisiace	31840531	2.4.1997
6.	MAGROPOM LIPOVÁ s.r.o.	Lipová 254	kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi - maloobchod v rozsahu voľných živností alebo iným prevádzkovateľom živností - veľkoobchod, výroba jednoduchých výrobkov z kovu, strojov pre hospodárske odvetvia, strojov a	44432135	11.10.2008

			prístrojov pre domácnosť		
7.	MAGROPOM PLUS s.r.o.	Lipová 254	kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), výroba strojov pre hospodárske odvetvia, strojov a prístrojov pre domácnosť	44727984	16.4.2009
8.	MAGROPOM s.r.o.	Lipová 254	kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), výroba jednoduchých výrobkov z kovu, strojov pre hospodárske odvetvia, strojov a prístrojov pre domácnosť	44376669	11.9.2008
9.	MIRO LIPOVÁ s.r.o.	Lipová 449	výroba baliacich materiálov z papiera a lepenky, maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu a služieb, maloobchodný predaj pohonných hmôt, podnikateľské poradenstvo, kancelárske a sekretárske služby (vrátane kopírovacích a rozmnožovacích služieb), prekladateľské a tlmočnicke služby, prenájom strojov a zariadení, služby súvisiace s poľnohospodárskou výrobou, manipulácia s nákladom, skladovanie a uskladňovanie tovaru, recyklovanie papiera a lepenky, podnikanie v oblasti nakladania s odpadmi (iným než nebezpečným), vedenie účtovníctva, upratovacie práce, ubytovacie služby bez prevádzkovania pohostinských činností	35952466	31.8.2005
10.	TRIOMAX, s.r.o.	Lipová, Ondrochov 569	maloobchod, veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu, reklamná a propagačná činnosť, organizovanie školení, kurzov, konferencií, vzdelávacích podujatí, kultúrnych, športových a spoločenských podujatí, leasing a prenájom automobilov a strojových zariadení, prevádzkovanie zariadení slúžiacich na rekondíciu a regeneráciu (sauna, jacuzzi), športových zariadení (fitness centrum, telocvičňa, ihriská), podnikateľské poradenstvo, faktoring a forfaiting, prieskum trhu a verejnej mienky, kancelárske a sekretárske služby (vrátane kopírovacích a rozmnožovacích služieb), čistiace a upratovacie práce, ubytovacie služby, predaj na priamu konzumáciu alkoholických a nealkoholických nápojov, tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh, ako aj bežných jedál, neverejná osobná cestná doprava vykonávaná cestnými osobnými vozidlami, ktorých obsaditeľnosť nepresahuje 9 osôb vrátane vodiča s výnimkou taxislužby, sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností /realitná činnosť/	36745502	28.2.2007

Príloha 3: Vzor dotazníka pre monitorovanie socioekonomického rozvoja obce

DOTAZNÍK – SOCIO-EKONOMICKÝ PRIESKUM OBCE LIPOVÁ

Vážení občania obce Lipová,

Chcela by som Vás poprosiť o vyplnenie nasledovného dotazníka, ktorý je súčasťou socioekonomického prieskumu monitorovaného vo Vašej obci. Jeho cieľom je zistiť Vaše názory a postrehy týkajúce sa podmienok bývania vo Vašej obci. Výsledky budú použité v diplomovej práci na tému Aktivizácia endogénneho rozvojového potenciálu vybranej vidieckej obce. Prosím Vás, aby ste odpovedali na otázky uvedené v tomto dotazníku zodpovedne a odpoveď, ktorá najviac vystihuje Váš názor, označili uvádzanými spôsobmi. Za prejavenu ochotu, spoluprácu a zodpovednosť pri vyplňovaní dotazníka Vám vopred ďakujem.

Lucia Vaculová
Študentka FEŠRR SPU v Nitre

ÚDAJE O RESPONDENTOVI

Pohlavie:

Muž	
žena	

Veková skupina:

15-19		40-49	
20-29		50-59	
30-39		60 a viac	

Vzdelanie:

základné		stredoškolské s maturitou	
stredoškolské bez maturity		vysokoškolské	

Ste zamestnaný v odvetví:

Poľnohospodárstvo		Školstvo	
Priemysel		Zdravotníctvo	
Maloobchod		Štátna správa, samospráva	
Stavebníctvo		Nezamestnaný	
Cestovný ruch		Živnostník, podnikateľ	
Finančníctvo, poisťovníctvo, bankovníctvo		Študent	
Iné služby		dôchodca	
Informačné technológie		Sociálne služby	

Iné (uveďte aké) .....

Ak ste študent, v ktorom odvetví máte predstavu svojho uplatnenia sa:

.....

BÝVANIE V OBCI

Aké výhody má podľa Vás bývanie vo Vašej obci

	súhlasím	čiastočne súhlasím	nesúhlasím
Pokojnejší život ako v meste			

Silnejšie sociálne väzby medzi obyvateľmi			
Blízky kontakt s prírodou			
Vlastníctvo nehnuteľnosti (domu, záhrady)			
Iné (uved'te aké)			

Aké nevýhody má podľa Vás bývanie vo Vašej obci

	súhlasím	čiastočne súhlasím	nesúhlasím
Málo pracovných príležitostí			
Nedostatočná ponuka služieb			
Málo príležitostí na trávenie voľného času			
Je potrebné za všetkým dochádzať			
Iné (uved'te aké)			

Vedeli by ste si predstaviť život vo Vašej obci aj v budúcnosti?

áno   nie   neviem

Ak nie, uveďte dôvody, prečo by ste radšej bývali v inej obci (max. 3 odpovede):

KVALITA ŽIVOTA OBYVATEĽOV V OBCI

Aká je podľa Vás vo Vašej obci kvalita života?

veľmi dobrá   dobrá   zlá   veľmi zlá

Ako ste spokojný s nasledovnými službami a prvkami ovplyvňujúcimi kvalitu života vo Vašej obci?

	veľmi spokojný	spokojný	nespokojný	veľmi nespokojný
Zásobovanie obce elektrinou, plynom, vodou				
Napojenie obce na kanalizáciu				
Stav miestnych komunikácií (ciest a chodníkov)				
Dostupnosť a úroveň verejnej dopravy				
Úprava a stav verejných priestranstiev a zelene				
Verejné osvetlenie, internet a rozhlas				
Systém zberu odpadov a odpadového hospodárstva				
Úroveň a kvalita bývania				
Ponuka služieb				
Ponuka pracovných miest				
Úroveň zdravotných a sociálnych služieb				
Kultúrne, športové a rekreačné možnosti				

Stav kultúrnych, športových a rekreačných zariadení				
Stav obecných zariadení				
Kvalita výučby v školských zariadeniach				
Práca samosprávy obce				
Susedské a medziľudské vzťahy				

Aké oblasti je potrebné podľa Vás v obci zlepšiť, aby sa zvýšila úroveň a kvalita života v obci?
(zoraďte podľa naliehavosti v škále od 1 do 5: 1 – najviac naliehavé, 5 – najmenej naliehavé)

Zlepšiť podmienky bytovej politiky a výstavby	
Vytvoriť viac pracovných príležitostí	
Rozšíriť ponuku služieb	
Zlepšiť podmienky pre podnikanie	
Dobudovanie kanalizácie	
Zlepšiť zdravotnú starostlivosť	
Zlepšiť stav životného prostredia	
Zlepšiť celkový vzhľad obce	
Vytvoriť podmienky a zariadenia pre oddych a trávenie voľného času	
Rekonštrukcia verejných budov	
Vytvoriť územný plán obce	
Zlepšenie nákupných možností	
Zlepšiť starostlivosť o starších občanov	
Zlepšiť kvalitu výučby v školských zariadeniach	
Zlepšiť dopravnú dostupnosť	
Pracovné príležitosti pre mladých ľudí	
Iné (uved'te aké):	

Vyjadrite svoju spokojnosť s vytvorenými pracovnými príležitosťami vo Vašej obci

veľmi spokojný	spokojný	nespokojný	veľmi nespokojný

V ktorom odvetví by podľa Vás bol najviac potrebný vznik pracovných miest (max. 3 odpovede):

Poľnohospodárstvo	
Priemysel	
Obchod a služby	
Remeselná výroba	
Stavebníctvo	
Cestovný ruch a agroturistika	
Doprava, skladovanie, spoje	
Verejná a štátna správa	
V zdravotníckej oblasti	
V sociálnej oblasti	
V iných odvetviach (uved'te v akých):	

ÚČASŤ OBČANOV NA VÝKONE SAMOSPRÁVY OBCE A ICH VZÁJOMNÁ KOMUNIKÁCIA

Zaujímate sa o miestny rozvoj vo Vašej obci a poznáte rozvojové zámery obce?

áno		nie	
-----	--	-----	--

Ak nie, z akých dôvodov?

Nedostatok voľného času	
Neviem, ako by som pomohol	
Nemám o to záujem	
Aj tak je to zbytočné	
Nedostatok potrebných informácií	
Zlé vzťahy s obecným úradom a zastupiteľstvom	
Iné (uved'te aké):	

Myslíte si, že obyvatelia obce môžu svojou činnosťou prispieť prípadne niečo zlepšiť vo svojej obci?

áno	skôr áno	skôr nie	nie

Zaujímate sa o život a dianie v obci?

Áno - často		Áno - niekedy		Nie - nezaujímam	
-------------	--	---------------	--	------------------	--

Ak áno, z akého zdroja získavate informácie o dianí v obci (max 3 odpovede)?

Z obecného úradu	
Osobne od starostu obce	
Od poslancov obecného zastupiteľstva	
Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva	
Z úradnej vývesky a obecnej tabule	
Z miestneho rozhlasu	
Z internetovej stránky obce	
Na stretnutiach združení a spolkov	
Pri nákupe	
Od obyvateľov obce	
Z iného (uved'te akého):	

Ako ste spokojný s prácou miestnej samosprávy a vedenia obce?

veľmi spokojný	spokojný	nespokojný	veľmi nespokojný

Domnievate sa, že sa pre rozvoj obce toho za posledných 10 rokov urobilo:

veľa		dost'		málo	
------	--	-------	--	------	--

Príloha 4: Fotodokumentácia obce

Obrázok 1: Letecký pohľad na obce Lipová

Zdroj: Cucor, J. a kol., (2006): Lipová – 850 rokov od prvej písomnej zmienky.

Obrázok 2: Obytné domy s nájomnými bytmi

Zdroj: vlastné fotografie

Obrázok 3: Bezbariérový vstup do KD a zdravotného strediska

Zdroj: vlastné fotografie

Obrázok 4: Budova centra mládeže

Zdroj: vlastné fotografie
